ТӘҺАРӘТ
һәм
НАМАЗ

www.darulkutub.com

«Хозур» нәшрият йорты
Казан 1435/2014

Тәһарәт һәм Намаз.—Казан: Хозур, 2013. —160 бит.

Одобрено к печати решением № 14-30
экспертного совета ЦРО-ДУМ РТ

© «Хозур-иминлек» нәшрияты, 1434/2013

Форматы 84x108 1/32 , басма битләр: 2,5;
Офсет кәгазе, офсет басма, тираж 3000 данә.
«Мәдәни кыйммәтләр» нәшрияты ярдәмендә бастырылды
Казан ш., Серов ур., 4а, тел.: 253 66 04
электрон почта: zakaz@zurkazan.com

«Зур Казан» типографиясе, Казан ш. Серов ур. 4а
Бирелгән электрон эшләнешкә туры китерелеп бастырылды.

www.darulkutub.com

КЕРЕШ СҮЗ

Балигълыкка ирешкән, үз акылында булган (акыл зәгыйфьлекләре булмаган) һәрбер мөэмин — мөселман ир — ат һәм хатын — кызга Аллаһы Тәгалә көненә биш тапкыр намаз укуны фарыз итеп йөкләгән. Намаз — үзен мөселман дип таныган кешенең изге бурычы ул. Иман китерү, зәкәт бирү, ураза тоту һәм хаҗ кылу белән беррәттән диннең биш баганасының берсе булып тора. Намаз темасына бик күп китаплар һәм мәкаләләр багышланган. Шулай ук, бу гыйбадәтнең бер шарты булган тәһарәткә дә олы әһәмият бирелә. Кагыйдә буларак, чисталык халәтен мөэмин — мөселман үзенең күңеленә, тәненә, киеменә, шулай ук намаз укыласы урынына карата да булдырырга тиешлеге билгеле. Бу тема, замана мөселманнарының актив рәвештә һәръяклап тикшерү, фикер алышу предметы буларак, бүгенге көндә дә актуальлеген югалтмый.

Элеккеге СССР җирлегендә озак вакытлар буе дин кыерсытылган хәлдә булды. Гыйбадәтханәләр белән беррәттән, бик күп дин әһелләре дә юк ителде. Беренче чиратта, мөселман галимнәре бетерелде, ан-

www.darul-kutub.com

нары латин язуына, соңрак кириллица күчәбез дип гарәп язуындагы күпләгән китаплар юк ителде. Бу китаплар арасында татар мөселман галимнәре тарафыннан язылган дини фәннәргә багышланганнары да чиксез күп иде. Егерменче гасырның 90 елларында дини гыйбадәт кылуга ирек бирелгәндә, борынгы гарәп һәм татар телендә укый белүче һәм шул китапларга нигезләнеп, үз дини фикерләрен раслый алырлык, белемле, киң мәгълүматлы мөселман галимнәре калмаган да диярлек иде. Совет чорында яшәгән мөселманнарның акылында, күңелләрендә мәгънәсезлек — хаос урын алды. Мөселман галимнәренә һәм аларның хезмәтләренә карата нәфрәтле фикер таратучы, аларның хезмәтләрен юк итәргә өндәүче шикле кешеләр һәм оешмалар бастырган берникадәр китапчык, брошюралар укыган “галимнәр” пәйда булды. Бу вакыйгаләр мәчетләрнең күпләп төзелгән вакытына туры килде. Ул вакытта төпле дини белем алган кадрлар булмау сәбәпле, мәхәллә халкы үз арасыннан, ихлас күңелле дин тотучы кешеләрне имам итеп куйдылар. Нигездә, имам итеп өлкән яшьтәге, яки мәчет төзетүне актив оештырган кешеләрне билгеләнде. Бу имамнар бик ихлас булсалар да, аларның белем дәрәҗәләре искиткеч түбән иде. Алар яңа баш калкыткан мөселман агымнарына, төрле секталарның өндәүләренә каршы тора алмадылар, ә кайбер очракларда фикерләрен үзгәртеп үзләре дә аларга ияреп киттеләр. Бу агымнарның, секталарның өндәүчеләре дә әллә ни белем күрсәтә ал-

мадылар. Аларның төп аргументлары — зур могҗиза белән сакланып калган иске намаз китапларында Коръән аятьләреннән һәм Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм хәдисләреннән дәлил китерелмәү булды. Шул сәбәпле, имамнарның «Гыйбадәт әл Исламия» кебек борынгы китаплардан өйрәнеп укыган намазларын дөрес түгел дип расладылар. Әмма имамнарның күбесе, аларның әтиләре һәм бабайлары тәһарәт алу, намаз уку, ураза тоту, зәкәт бирү, хаҗ кылу гамәлләрен шушы китап буенча өйрәнүләрен, чынлыкта, бу китапларның дөреслеген һәм хәнәфи мәзһәбе гамәлләренә туры килүен кырыс якладылар. Һәм алар үзләреннән алда килгәннәрнең, ата — бабаларының юлыннан баруларын аңлаттылар. Ләкин бу сүзләр яңа пәйда булган секталарның өндәүче — агитаторларына тагын бер аргумент булды, чөнки аларның максатлары гасырлар буе килгән гадәти дини ныклыкны җимерү иде. Мөселманнарның ата — бабаларыбыз юлы белән барабыз дигән сүзләрен, Коръәни Кәримнең күп аллага ышанган, адашкан кешеләр турында китерелгән аятьләрен кулланарак, гади мөэмин мөселманнарны көферлеккә чыгара башладылар. Шул аятьләрне китереп, алар гадәти ислам мәктәпләре, Хәнәфи мәзһәбе буенча яшәгән мөселманнарны имансыз, кяферләр дип атый башладылар. Үзләренә каршы килгән, алар белән килешмәгәннәргә карата физик көч кулландылар, кайчакта хәтта үтерделәр. Кызганычка каршы, бу хәл бүген дә дәвам итә. Һәм дә намазны дөрес уку

www.darul-kutub.com

яки дөрес укымау турында бәхәсләр дә хәзергә кадәр тукталмый. Әлбәттә, бу бәхәсләр ислам диненнән мәгълүматлары аз булган, белемсез, надан кешеләр арасында барлыкка килә. Чөнки безнең җирлектә бүгенге көндә фикх мәсьәләләрен төрле яклап аңлаешлы итеп тасвирлаган чыганаклар да, шуларны халыкка җиткергән галимнәребез дә бик аз. Аллаһы Тәгалә һәрберебезгә дә файдалы гыйлемнәр бирсен.

Бу «Тәһарәт һәм намаз» пәйгамбәребезнең сөннәте, имам Әгъзам Әбү Хәнифә мәзһәбе буенча (хәдисләрдән дәлилләр белән)» дигән китап, мәзһәбләрне инкарь иткән, мәзһәбләр һәм мәзһәб галимнәре әсәрләрендә төп чыганак буларак Коръән аятьләренә һәм хәдисләргә таянмаганнар, дигән кешеләргә каршы дәлил буларак язылды. Бу китапны укыгач, күпләр мондый бәхәсләрнең мәгънәсез икәнен аңларлар. Элеккеге галимнәр – мәзһәб имамнары һәм аларның укучылары, шулай ук, соңрак чор галимнәре дә иң элек үз хезмәтләрен Коръән аятьләренә һәм пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм хәдисләренә нигезләгәннәрен аңларлар.

Барлык мөселманнар өчен бәракәт насыйп итүен теләп, һәрдаим Аллаһы Тәгаләгә ихлас күңелем белән дога кылам.

Бу китап имамнарга, мөәзиннәргә, мәчет каршындагы башлангыч мәдрәсәләр мөгаллимнәренә һәм шулай ук киң катлау укучыларга тәкъдим ителә.

www.darul-kutub.com

Бисмилләәһир-рахмәәнир-рахиим

Намаз — Ислам диненең икенче өркене, баганасы (беренчесе — шәһадәт кылу, ягъни Аллаһтан башка һичбер иләһ юк икәнлеген, пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм Аллаһының колы һәм Илчесе икәнлеген танып, тел белән игълан итү). Мөселман үзенә тормышта рухи юлны сайлагач, ягъни Аллаһы Тәгаләгә бөтен барлыгы белән ихластан ышангач, үзенең Яратучысына рәхмәт белдерергә тиеш. Аллаһыга рәхмәт белдерүнең төп асылы — аның кушканнарын төгәл үтәү өчен тырышлык кую.

Намаз — мөселманның бу тормышта аңа Аллаһының биргән барлык нигъмәтләре өчен илтифатын, хөрмәтен күрсәткән гамәле ул. Пәйгамбәребез Мөхәммәд — Мостафа салләллаһү галәйһи вә сәлләм кабердә иң беренче булып намаз уку-укымау турында соралачак дигән. Мөэмин — мөселман булган кешегә бу гыйбадәтнең никадәр әһәмиятле икәнен аңлаткан. Җәннәткә керү өчен Аллаһының рәхмәтенә ирешергә өмет биргән. Намаз — ул Раббыбыз белән элемтә булдыручы бер чылбыр кебек. Коръәни Кәримдә: «Әй, иман китергәннәр, намаз укыгыз һәм сәдака бирегез», — дип Аллаһы Тәгалә иман китергән кешеләргә мөраҗәгать итә. Шулай ук: «Җәннәткә намазларын хошугы белән кылучылар, ягъни ихласлык белән үтәгәннәрегез генә керә», — диелә Аллаһы Газзә вә

Җәлләнең Китабында. «Раббыгызның хәерхаһлыгын буйсыну һәм намазларыгыз аша эзләгез, бу имансызлар өчен, әлбәттә, авыр нәрсә», — дип аңлата Аллаһы Сөбеханәһү вә Тәгалә Коръәндә.

Намаз — Аллаһы Тәгалә белән колллары арасындагы бөек бер сер. Намазда мөэмин мөселман үзен, эчке һәм рухи кичерешләрен Раббысына ышанып тапшыра.

Намаз Исламдагы барлык халәтләрне үз эченә ала. Монда ният, фикер туплау, Аллаһының кушканнарын үтәргә әзерлек бар. Шулай ук хаҗ өлеше дә бар — гыйбадәт кылучы йөзен Кәгъбә тарафына бора. Уразага хас өлеше дә бар: укыган вакытта борчак кадәрле ризык яки су тамчысы йотылса, укыла торган намазы бозыла.

Иң мөһим шартларыннан берсе булып пакьлек — чисталык, тәһарәт алу таләп ителә, аннан башка намаз кабул ителми.

www.darul-kutub.com

ТӘҺАРӘТ

Тәһарәтнең шартлары

1. Тәһарәт алганда юылырга тиешле тән әгъзаларын тулысынча юу.

2. Тән тиресенә су үтүне киртәләгән лак, бал кәрәзе һ.б.ш. кебек ябышкан нәрсәләрнең булмавы тиешле. (Хна, авторучка пастасы һәм фломастер эзләре киртә булып саналмый).

3. Барлык физиологик процесслар (арт юлдан һава чыгу, олы һәм кече хаҗәтләр килү, кан агу, косу һ.б.) тәмамланган булырга тиеш.

Тәһарәтнең фарызлары

1.Битне бер кат юу.

«...Намаз укырга җыенсагыз, битләрегезне юыгыз...»

(Коръән Кәрим, «Маидә» сүрәсе, 6 нчы аять)

2. Ике кулны терсәкләргә кадәр (терсәкләрне дә кертеп) бер кат юу.

«...һәм кулларыгызны терсәкләргә кадәр...»

(Коръән Кәрим, «Маидә» сүрәсе, 6 нчы аять)

3. Башның ¼ өлешенә бер тапкыр мәсех кылу.

«...башыгызга мәсех кылыгыз...»

(Коръән Кәрим, «Маидә» сүрәсе, 6 нчы аять)

Могыйрә *радыяллаһү ганһедән* җиткерелде, ул болай диде: **«Бу хактыр, Пәйгамбәр *салләллаһү***

www.darulkutub.com

***галәйһи вә сәлләм* тәһарәт алды да, маңгаендагы чәч төпләреннән башлап башының ¼ өлешен юеш кулы белән сыпырып куйды (мәсех кылды)»**. (Мөслим).

4. Ике аякны тубыкларына кадәр бер тапкыр юу.

«...һәм аякларыгызны тубыкларына кадәр юыгыз...»

(Коръән Кәрим, «Маидә» сүрәсе, 6 нчы аять)

Искәрмә:

Тәһарәт алыр алдыннан, тырнак астындагы пычракларны чистартырга кирәк була. Шулай ук күзләр авыруы сәбәпле эрен агып торса, аларны да алдан юып төшерергә кирәк.

Тәһарәтнең сөннәтләре

1. «Бисмилләәһир-рахмәәнир-рахиим» (Рәхмәтле һәм рәхим – шәфкатьле Аллаһының исеме) белән башлау.

Рабәһә ибне Габдеррахмән ибне Хәвәйтыб *радыяллаһү ганһе* әбиem болай дип сөйләгән иде: ***«Аллаһының Илчесе салләллаһү галәйһи вә сәлләмнең: «Миңа ышанмаган кеше Аллаһыга иман китермәгән булып саналачак. Ансарларымны сөймәгән, яратмаган кеше миңа иман китермәгән булачак. Тәһарәтсез кешенең намазы кабул түгел. Тәһарәт алыр алдыннан «Бисмилләһ»не әйтмәгән кешенең тәһарәте кабул ителмәячәк». – дигән сүзләрен ишеткән идем»,*** – дип җиткерде. (Әхмәд)

2. Күңелдән ният кылу. (Хәнәфи мәзһәбендә ниятне тел белән әйтү хәерлерәк дип санаучы галимнәр дә бар).

Гомәр бин Әл Хаттаб *радыяллаһү ганһе*нең мондый сүзләре китерелә: ***«Расүлуллаһ салләллаһү галәйһи вә сәлләмнән: «Һәр эш, гамәл, кешенең ниятенә карата билгеләнә, тиешле әҗере бирелә. Һәм хакыйкатьтә, чыннан да, һәркем үзенең ниятләгәненә ирешәчәк. Шуңа күрә, дөньядан өлеш алырга яки өйләнергә дип, хатын — кыз өчен хиҗрәт кылган (Мәккәдән Мәдинә шәһәренә күчкән) кеше фәкать шуның өчен генә хиҗрәт кылган булып саналачак».— дип әйткәнен ишеттем»*** — ди ул. (Бохари)

3. Беләзекләргә кадәр ике кулны өч тапкыр юу.

Гамр бин Яхья, әтисе сөйләгәнне болай дип китерә: ***«Хакыйки, чындыр, берәү Габдулла бин Зәйд (Гамр бин Яхьяның бабасы) радыяллаһү ганһедән Расүлуллаһ салләллаһү галәйһи вә сәлләм, ничек тәһарәт алганын күрсәтүне сорый. Моңа карата Габдулла бин Зәйд су китертә. Шуннан соң учларына агызып, өч тапкыр беләзекләренә кадәр кулларын юа. Аннан соң савыттан учы белән су алып авызын, борынын чайкый. Шул рәвешчә өчәр кат эшли».*** (Бохари, Мөслим)

4. Мисвак белән *(теш чистартыр өчен кулланыла торган махсус агач)* тешләрне пакьлау.

Әбү Хөрәйрә *радыяллаһү ганһе*дән тапшырылган хәдистә: ***«Пәйгамбәр Мөхәммәд салләллаһү***

галәйһи вә сәлләм: «Әгәр өммәтемә авыр булмаса, һәр тәһарәт алыр алдыннан, тешләрен мисвак белән чистартуны әмер кылыр идем» — дия иде», — дип әйтелә. (Мәлик, Әхмәд, Нәсаи)

5. Өч тапкыр уң кул белән су алып авызны чайкау.

6. Өч тапкыр, уң кул белән борын эченә су алып, сул кул белән сеңгереп чыгару.

Гамр бин Яхья әтисе сөйләгәнне болай дип китерә: ***«Хакыйки, чындыр, берәү Габдулла бин Зәйд (Гамр бин Яхьяның бабасы) радыяллаһү ганһедән Расүлуллаһ салләллаһү галәйһи вә сәлләмнең ничек тәһарәт алганын күрсәтүне сорый. Моңа карата Габдулла бин Зәйд су китертә. Шуннан соң учларына агызып өч тапкыр беләзекләренә кадәр кулларын юа. Аннан соң савыттан учы белән су алып авызын, борынын чайкый. Шул рәвешчә өчәр кат эшли».*** (Бохари, Мөслим)

7. Тәһарәттә юылырга тиешле тәннең һәр әгъзасын өчәр кат юу.

Бервакыт Госман ибн Гаффан *радыяллаһү ганһе* кешеләргә: ***«Расүлуллаһ салләллаһү галәйһи вә сәлләм ничек тәһарәт алганын сезгә күрсәтимме?»*** — дип мөрәҗәгать итә. Шуннан соң тәннең һәр әгъзасын өчәр кат юып тәһарәт алып күрсәтә. (Мөслим)

8. Сакал озын булган очракта, аны юеш бармаклар белән аралау, тарау.

Госман ибн Гаффан *радыяллаһү ганһе* Пәйгамбәребез *салләллаһү галәйһи вә сәлләм* тәһарәт алганда һәрвакыт сакалын юеш бармаклары белән аралап, тарап куя иде, дип сөйләгән. (Тирмизи)

www.darul-kutub.com

9. Бармак араларын юу.

Ләкыйт ибн Сабраттан китерелә, ул Пәйгамбәребез *салләллаһү галәйһи вә сәлләм*: «***Һәркайчан тәһарәт алганда, бармак араларыңны юа торган бул*», —** дип әйтте, диде. (Тирмизи)

10. Башны тулысынча бер тапкыр *мәсех* кылу (юеш кул белән сыпырып кую).

Пәйгамбәребез *салләллаһү галәйһи вә сәлләмнең* ничек тәһарәт алганын күрүче Рабига бинт Мәгез ибн Әфрадан китерелә. Ул Расүлуллаһ *салләллаһү галәйһи вә сәлләм* маңгайдан алып тулысынча башын, чигәләрен һәм колакларын юеш кул белән сыпырып куйганын сөйләде. (Тирмизи)

11. Колакларга *мәсех* кылу.

Хәбәрләр буенча Габдулла ибн Гамр *радыяллаһү ганһе*, тәһарәтне ничек алырга кирәклеге турында сөйләгәндә: «***Шуннан соң ул (ягъни Расүлуллаһ салләллаһү галәйһи вә сәлләм) башын сыпырып куйды да имән бармаклары белән колак эчләрен, ә баш бармаклары белән колагының артын сөртеп алды***», — диде. (Әбү Давыт һәм ән-Насаи, Ибн Хөзәймә бу хәдисне сахих дип билгеләде)

12. Муенның арткы өлешенә *мәсех* кылу.

Фалих ибн Сөләйманнан, ул Нәфигътан, ул Ибн Гомәр *радыяллаһү ганһедән* китерә. Ул Пәйгамбәребез *салләллаһү галәйһи вә сәлләм*: «***Тәһарәт алып муенына мәсех кылган кеше Кыямәт көнендә хөседлектән имин булачак*».**-дип әйткәнен сөйләде. (Әбү Хәсән бин Фәрис сахих иснәде белән, «Тәлхис хәбир» дә, 1т, 34 нче бит)

Искәрмә:

Бу хәдис «*мәрфугъ*» булып санала (төп текстта Пәйгамбәребез *салләллаһү галәйһи вә сәлләмнең* сүзләре яки гамәлләре күрсәтелгән һәрбер хәдис мәрфугъ дип атала), чөнки биредә күрсәтелгән әҗер савабы ап-ачык. Һәм бу *иҗтиһәд* (галимнәрнең фикере) яки *кыяс* (чагыштырма фикер) кылынмый. Чөнки әҗер-савап яки газап турында ачык әйтелгән хәдисләргә *иҗтиһәд* яки *кыяс* юлы кулланылмый. Нәкъ менә шуңа күрә әлеге хәдис, *мәрфугъ* дәрәҗәсендә булып тора. Әгәр берәр кешене бу мәсьәлә кызыксындырса, Бохари хәзрәтләренең мөфәссире булган, танылган бөек галим Ибн Хәҗәр Гаскәләнинең «Нүһбәт әл-фикер» исемле китабына мөрәҗәгать итә ала (76-77 нче битләр).

13. Тәһарәттәге һәр эшне уң яктан башлау.

Расүлуллаһ *салләллаһү галәйһи вә сәлләм*: «***Тәһарәт аласыз икән, уң яктан башлагыз***», ди. (Ибн Мәҗә)

14. Тәһарәт алганда тәртибен саклау.

Габделгазиз ибн Габдуллаһ әл – Увәйси болай дип сөйләде: «***Ибраһим ибн Сәгъд миңа ибн Шиһабтан ишеткәнен җиткерде. Ул, миңа Гата ибн Язид моны Һамран Мәүлә Госманнан ишеткәнен сөйләде, диде. Һамран Мәүлә Госман үз вакытында Госман ибн Гаффан радыяллаһү ганһенең ничек тәһарәт алганын карап торган. Башта Госман ибн Гаффан радыяллаһү ганһе бер савыт белән су бирүләрен сорады, аннан шул савыттан кулына су агызып, өч***

тапкыр ике кулын юды. Аннан соң уң кулы белән савытка тыгылып, су алып, авызын чайкап җиргә түкерде, моны өч тапкыр кабатлады һәм шул рәвешчә үк, өч тапкыр борынына су алып, өч тапкыр сеңгереп чыгарды. Шуннан соң өч тапкыр битен һәм терсәкләренә кадәр, кулларын өчәр тапкыр юды. Аннан соң башына мәсех кылды, ахырдан тубыкларына кадәр өчәр тапкыр ике аягын юып куйды. Шуннан соң: «Пәйгамбәребез салләллаһү галәйһи вә сәлләм, кем дә кем әле мин күрсәткән кебек тәһарәт алып, хошугы белән (түбәнчелеклек белән) ике рәкәгать намаз укыса, ул кешенең барлык булачак гөнаһлары кичерелечәк дип әйтте» – диде». (Бохари)

15. Тәһарәтне тоташтан, арасында дөнья мәшәкатьләренә бүленмичә, туктап тормыйча алу.

Әбү Хөрәйрә *радыяллаһү ганһедән* җиткерелде: «***Чынлыкта исә, Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм тәһарәтне бертоташтан, бүленмичә алды һәм болай дип куйды: «Бу тәһарәт булды, моннан башка Аллаһ Тәгалә намазны кабул итмәячәк***», – диде. (Ибн Мәҗа; Бәйхакый, Сөнән әл-Күбра, 1/80)

Тәһарәтнең әдәпләре

1. Тәһарәт алган вакытта су чәчрәп киемгә тиюдән сакланырга киңәш ителә.

2. *Кыйбла* тарафына карап алу.

3. Мөмкинлек булса, тәһарәт алыр өчен суны үзеңә үзең әзерләү хәерле.

4. Дөньяви сүзләр сөйләшмәү, эчтән тиешле догаларны әйтү. Ахырдан, тәһарәтне тәмамлагач, *кыйблага* таба юнәлеп дога кылу.

Гомәр ибн әл-Хаттаб *радыяллаһү ганһедән* пәйгамбәребез *салләллаһү галәйһи вә сәлләм* сөйләгән сүзләре китерелә, ул: «***Әгәр арадан берәрегез тиешле рәвештә тәһарәт алып: «Тиңдәшсез, бердән-бер Аллаһы Тәгаләдән башка һич бер иләһ булмавына һәм Мөхәммәд Аның колы һәм Илчесе икәнлегенә шәһадәт кылам" (Әшһәдү әлләә иләәһә илләллааһү вәхдәһү ләә шәриикә ләһү, вә әшһәдү әннә Мухәммәдән габдүһү вә расүүлүһү) — дип әйтсә, аңа, һичшиксез, сигез җәннәт капкалары ачылачак, кайсысыннан керергә теләсә шунысыннан керер»***. — дип сөйләгән. Бу хәдис Мөслим һәм әт-Тирмизи җыентыкларында китерелә. Әт — Тирмизи җыентыгында китерелгәнендә: «***Тиңдәшсез, бердән-бер Аллаһ Тәгаләдән башка һичбер иләһ булмавына һәм Мөхәммәд Аның колы һәм Илчесе икәнлегенә шәһадәт кылам. Ий Аллаһым! Мине тәүбә кылучылардан һәм пакьланучылардан әйлә" (Әшһәдү әлләә иләәһә илләллааһү вәхдәһү ләә шәриикә ләһү, вә әшһәдү әннә Мухәммәдән габдүһү вә расүүлүһү. Әллааһүммәҗгальнии минәт-тәүвәәбиинә, вәҗгальнии минәльмүтә таһһириинә), дип әйтсә, аңа, һичшиксез, сигез җәннәт капкалары ачылачак, кайсысыннан керергә теләсә шунысыннан керер***», — диелә.

Нәгыйм Ибн Габд әл Мүҗмир болай диде: «***Мин Әбү Хөрәйрәнең тәһарәт алганын күргән идем. Ул тулысынча йөзен, аннан соң уң кулын терсәкләренә***

кадәр, шуннан сул кулын терсәкләренә кадәр юды һәм башына мәсех кылды. Аннан соң башта уң аягын тубыкларына кадәр, шулай ук сул аягын тубыкларына кадәр юып куйды да: «Мин Расүлүллаһ Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләмнең нәкъ шушы рәвештә тәһарәт алганын күрдем», — ***диде. Һәм дәвам итеп: «Расүлүллаһ Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм: «Төгәл итеп тәһарәт алуыгыз сәбәбендә, сезнең йөзләрегез, кулларыгыз һәм аякларыгыз Кыямәт көнендә ап-ак булып нурланып торачак. Булдыра алганча, кул һәм аякларыгызның аклыгын, нурын, тагын да арттырыгыз» — дип әйтте»***, — диде. (Мөслим)

5. Тәһарәтне хошугы белән алу киңәш ителә. Ягъни, тәһарәт алган вакытта, үзеңне Аллаһы Тәгалә каршында басып торган кебек хис итү, түбәнчелекле кыяфәттә булу тәкъдим ителә.

Тәһарәтне алып тәмамлаганнан соң, билгеләнгән намазларның вакыты кермәгән яки мәкруһ вакытлар булмаса, ике рәкагать нәфел намазы укып кую хәерле.

Расүлүллаһ Мөхәммәд *салләллаһү галәйһи вә сәлләм*: ***«Берәү мин алган рәвештә тәһарәт алып, һичкем белән сөйләшмичә, ике рәкагать намаз укыса, аның барлык элеккеге гөнаһлары кичереләчәк»***, — дип әйткән. (Бохари; Мөслим).

Тәһарәтнең мәкруһлары (киңәш ителми торган эшләре)

1. Исраф кылу (суны кирәгеннән артык кулланмау).

Әнәс *радыяллаһү ганһе*, Расүлүллаһ *салләллаһү галәйһи вә сәлләмнең* тәһарәт алганда бер мудд (уртача кешенең тулы бер куш учы), ә госел алганда бер сагъ (уртача кешенең тутырып дүрт куш учы) күләме су кулланганы турында, сөйләгәнен хәбәр итә. (Бохари һәм Мөслим)

2. Уң кул белән борынны тотып сеңгерү.

3. Тән әгъзаларын өч тапкырдан артык яки кимрәк юу.

4. Мәсехне баш өстенә бер тапкырдан артык кылу.

5. Суны биткә чәчрәтеп яки су тулы учлар белән битне сугып юу.

6. Тәһарәт алганда бер сәбәпсез кешеләрнең ярдәмен куллану.

7. Тәһарәт алганда сөйләшү.

8. Тәһарәт ала торган савытның эчендәге суга төкерү яки борын сеңгерү.

Искәрмә:

1. Намаз укырга тыелган яки мәкруһ вакытлардан тыш, тәһарәтле килеш һәрвакытта да намаз укырга мөмкин.

2. Тиләвәт сәҗдәсе өчен (Коръәни Кәримне укыганда билгеле урыннарда үтәлә торган сәҗдә) тәһарәт алу фарыз. Коръәни Кәримне кулга тотар өчен шулай ук тәһарәтле булу тиешле.

www.darul-kutub.com

3. Кәгъбәтуллаһны таваф кылыр өчен тәһарәтле булу вәҗиб.

4. Тәһарәт алу мәндүб (ягъни үтәү күркәм эш, үтәмәү гөнаһ түгел) булган вакытлар:

а) йоклар алдыннан;

б) йокыдан уянгач;

в) тәһарәт бозылмаса да, һәр намаз алдыннан;

г) госел коеныр алдыннан;

д) бик каты ачу чыгып, кызган вакытта;

е) берәр төрле гөнаһ кылганнан соң;

ж) җөнепле килеш (госелсез) хатыны белән җенси мөнәсәбәткә керергә теләсә.

з) Кәгъбәтуллаһны таваф кылыр өчен тәһарәтле булу вәҗиб (тиешле). Ләкин, берәр сәбәп белән, тәһарәтсез кылган булса һәм ватанына юл алып, микат чиген үтсә, тавафы дөрес, тик бу кеше гөнаһлы булыр. Өстеннән төшерер өчен аңа җәза (штраф) тиешле, ягъни бер корбан чалырга кирәк була.

Тәһарәтне боза торган эшләр

1. Кече яки олы хаҗәтне үтәү.

«Яки сезнең берәрегез хаҗәт үти торган җирдән килсә (бәдрәфтән)». (Коръән Кәрим, «Маидә» сүрәсе, 6 нчы аять)

2. Арт юлдан һава (газ) чыгу.

3. Дирхәм зурлыгында яки аннан да киңрәк күләмдә тәннең берәр җиреннән кан яки эрен агып таралу.

4. Борыннан яки тамактан кан агып чыгу. (Төкерекнең яртысы яки аннан да артыграгы канлы булса)

www.darul-kutub.com

Анабыз Гайшә *радыяллаһү ганһә* Пәйгамбәребез *салләллаһү галәйһи вә сәлләм*нең: «***Әгәр намаз укыган вакытта берәү косып җибәрсә, яки борыныннан кан китсә, яки ризыгы кире чыгарлык кикерсә, яки мәзие (мәни (спермадан) тыш, җенес әгъзасыннан чыккан бүлентек) чыкса, һичкем белән сүз сөйләшмичә, тәһарәт алып, намазын дәвам итсен***», — дип әйткән сүзләрен җиткерә. (Ибн Маҗә; Булугъ әл Мәрам, 7)

5. Аз күләмдә булса да, кан косу.

6. Авыз тутырып косу.

Мәгъдән ибн Әбү Талха Әбу Дәрдә *радыяллаһү ганһе сөйләгән сүзләрен китерә*: «***Расүлүллаһ Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм косып җибәрде, шуннан соң ул барып тәһарәт алды***», — диде. (Тирмизи)

7. Исерткеч кулланып исерү, аңны җую, вакытлыча акыл китеп саташу һ.б.

8. Ятып яки берәр нәрсәгә сөялеп йоклап алу.

Ибне Габбас *радыяллаһү ганһе* Расүлүллаһ *салләллаһү галәйһи вә сәлләм*нең мондый сүзләрен китерә: «***Кырын ятып яки сузылып ятып йоклаучы кешегә тәһарәт алырга кирәк була. Кырын ятып яки сузылып ятып йоклаган кешенең тотнагы бетә***». (Тирмизи; Әбү Давыд)

9. Намазда көлү. Елмаю сәбәпле намаз бозылмый, ләкин тавыш-тынсыз көлеп җибәрү намазны боза. Кычкырып көлү намазны да, тәһарәтне дә боза.

Әбү Муса *радыяллаһү ганһе* сөйләгәне китерелә, ул болай ди: «***Без Расүлүллаһ салләллаһү галәйһи вә сәлләм белән берлектә намаз укый идек. Шул вакытта мәчеткә берәү керде. Күзләре начар күрү сәбәпле мәчет уртасындагы чокырга егылып төште. Намаз укып торучыларның күбесе шуннан шаркылдап көлеп җибәрделәр. Шунда Расүлүллаһ салләллаһү галәйһи үә сәлләм намазда көлгән кешеләргә тәһарәтләрен яңартырга һәм намазларын яңа баштан укырга кушты***». (Тәбәрани «Кәбирдә» китерә).

Искәрмә:

Теләк кузгалмастан хатын-кызга кагылып китү тәһарәтне бозмый, ләкин кайбер галимнәр аннан соң тәһарәт алу *мәндүб* (ягъни үтәү күркәм эш, үтәмәү гөнаһ түгел) диләр. Әгәр ир кеше үз хатынын үбеп алса һәм җенес әгъзасыннан мәзи бүленеп чыкмаса, бу тәһарәтне бозмый. Шулай ук уч төбе белән җенес әгъзаларына кагылганнан соң тәһарәт яңарту *мәндүб* санала.

Гайшә *радыяллаһү ганһәдән:* «***Гадәттә, мин Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләмгә каршы, ул намаз укыган якка аягымны сузып йоклый идем. Сәҗдә кылганда, ул миңа тиеп китә иде һәм мин аягымны җыеп ала идем. Торып баскач, мин яңадан аягымны суза идем, ул вакытларда безнең өйләрдә лампа юк иде***», – дип җиткерелгән. (Бохари; Мөслим)

Җенес әгъзаларына кагылу тәһарәтне бозмый.

Талек ибн Гали *радыяллаһү ганһедән* җиткерелгән, Пәйгамбәребез *салләллаһү галәйһи вә сәлләмнән* бер ир кеше: «***Мин җенес әгъзама кагылдым***», яки: «***Намаз***

вакытында җенес әгъзасына кагылган кеше тәһарәтен яңартырга тиешме?» – дип сораган. Аңа җавап итеп Мөхәммәд *салләллаһү галәйһи вә сәлләм*: «***Юк, чөнки бу бары тик синең гәүдәңнең бер өлеше***», – дип әйткән. (Әхмәд, Әбу Давыд, Әт-Тирмизи, Ән-Нәсаи һәм Ибн Мәҗә, Ибн Хиббән дөрес дип атады).

Мәгъзүр – гозере булган, ягъни озакка сузылып дәвам иткән чире булган авыру кеше. Мәсәлән, арт юлыннан туктаусыз һава чыгу (метеоризм), туктаусыз бәвел килү яки тәнендәге берәр җәрәхәттән кан агу һ.б.

Гозерле кеше биш вакыт намазларның һәрберсенә аерым тәһарәт ала. Һәм икенче вакыт намазы кергәнчә, гозереннән (авыруыннан) башка сәбәп белән тәһарәте бозылмаса, тәһарәтле булып санала.

Бу килеш ул нәфел намазларын да үти ала, Коръән дә укый ала.

Гозерле кешенең бер фарыз намазын укыр өчен алынган *тәһарәте* икенче намаз вакыты керү белән бозыла. Мәсәлән, өйлә намазын укырга дип ниятләп алынган булса, икенде намазы вакыты кергәч, яңадан тәһарәт алырга тиеш була. Әгәр *мәгъзүр* үз теләге белән хаҗәтен үтәсә, яисә аның *гозер*енә, авыруына карамаган сәбәп булса, шулай ук тәһарәте бозыла. Әгәр *мәгъзүр* гозере сәбәпле киемен пычратканлыгын белсә, аны алмаштырырга яки юарга тиеш була.

ГОСЕЛ

Госел коенуның вакыты һәм сәбәпләре

1. *Күрем* (менструация) тукталгач.

2. *Нифас* (бала тапканнан соң була торган кан килү) тукталгач.

3. *Җөнебле булу*:

а) җенси якынлык кылу;

б) эротик хыяллар белән мавыгып яки җенси дәртне уята торган урыннарга карап яки төшләнеп һәм шуларның тәэсиреннән мәни (хатын-кызларның сыекча бүлентеге) чыгу. Әгәр мәни берәр төрле хасталык яки авыр әйбер күтәрү сәбәбеннән чыкса, госел коену *вәҗиб* булмый, тиеш түгел.

Әбү Сәгыйт әль-Хөдри *радыяллаһү ганһе* Пәйгамбәребез Мөхәммәд *салләллаһү галәйһи вә сәлләмнең*: «***Су белән — судан (ягъни мәни чыккач, су белән коену мәҗбүри)***». — дип әйткән сүзләрен китерә. (Мөслим, Бохари)

Әбү Хөрәйрә *радыяллаһү ганһедән* Пәйгамбәребез Мөхәммәд *салләллаһү галәйһи вә сәлләмнең*: «***Әгәр ир кеше хатын-кыз белән җенси якынлык кылса, тулаем госел коену мәҗбүри була***». — дип әйткәне җиткерелә. (Бохари)

Искәрмә:

Мәзи чыгу тәһарәтне бозса да, госел коенуны мәҗбүр итми, вәҗеб булмый.

www.darul-kutub.com

Мәзи – төссез сыеклык, җенси теләк булганда, ихтыярсыз чыга. Бу – нәҗес дип санала, шуңа күрә истинҗа кылырга һәм эчке киемгә бераз су бөркү тиеш була.
Вәди чыгу госел коенуны вәҗеп итми. Вәди мәнигә охшаш, ләкин ул, гадәттә, хаҗәтне үтәгәч килә, ак яки саргылт төстә була.

---

4. Әгәр мөселман шәһид булып үлмәсә (дин өчен сугыш кырында яки җәзалап үтерелмәсә), мәетнең гәүдәсен юалар (*госел коендыралар*).

5. Имансыз кеше, Исламны кабул иткәндә, җөнеб халәтендә булса, госел коена, әгәр ул җөнеб халәтендә булмаса, *мәндүб* була.

Әбү Хөрәйрә *радыяллаһү ганһедән* китерелә, Сүмәмә ибн Усәл Исламны кабул иткәч, Пәйгамбәребез Мөхәммәд *салләллаһү галәйһи вә сәлләм* аңа тулысынча су белән коенырга кушкан. (Бохари, Мөслим)

Госелнең фарызлары

1. Авызны чайкау.
2. Борынны чайкау.
3. Тулысынча гәүдәне юу. Су тәннең бар җиренә дә тияргә тиеш, коры урын (кендек, култык аслары) калмаска тиеш.

Шулай ук су тияргә комачаулаган нәрсәләр – лак, балавыз, пычрак кебекләр булмаска тиеш. Су чәч тамырларына тияргә тиеш.

Әбү Хөрәйрә *радыяллаһү ганһе* тапшыра, Пәйгамбәребез *Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм*: «***Җөнеб хәле (госел бозылган чакта)***

www.darulkutub.com

хәтта һәр чәч һәм төк астында булган урыннарга да кагыла, шуңа күрә чәчләрегезне һәм тәнегезне тулысынча җентекләп юыгыз», — дип әйткән. (Әбү Давыд; Тирмизи)

Әгәр хатын-кызның чәче үрелгән булса, аны сүтеп тору мәҗбүри, *вәҗиб*, түгел, чәч тамырларын чылату да җитә, чәч тулысынча чылатылган булып санала.

Өмми Сәламә *радыяллаһү ганһә* сөйләгән, ул Пәйгамбәребез Мөхәммәд *салләллаһү галәйһи вә сәлләм*нән: «***Әй, Аллаһының Илчесе! Мин хатын-кыз һәм чәчемне үреп йөртәм. Җенси мөнәсәбәт сәбәбендә җөнебле булсам, мин чәчемне таратып юынырга тиешме?***», — дип сорагач. Аңа Пәйгамбәребез Мөхәммәд *салләллаһү галәйһи вә сәлләм*: «***Юк, башыңа өч уч су кою җитә***», — дип җавап биргән. (Мөслим)

Гөселнең сөннәтләре

1. «Бисмилләәһир-рахмәәнир-рахиим» (Рәхмәтле һәм Рәхим — шәфкатьле Аллаһының исеме) белән башлау.

2. Ният кылып башлау. Галимнәрнең кайберләре, ниятне телдән әйтү хәерлерәк дигән фикердә торалар.

3. Җенси әгъзаларны юу һәм нәҗесне бетерү.

4. Кулларны беләзекләргә кадәр юу.

5.Госел коенганчы, бөтен сөннәтләрен кулланып, намазга алган кебек тәһарәт алу.

6. Башка һәм тәннең барлык өлешенә өч тапкыр су кою.

www.darul-kutub.com

7. Су койгач, тәнне кул белән тулысынча ышкып чыгу.

8. Тәнне уң яктан юа башлау.

9. Тәннең һәр өлешен өчәр кат юу.

10. Суны тиешенчә генә тоту — күп тә, аз да ярамый.

11. Кыйблага арка белән торып юыну.

Гайшә *радыяллаһү ганһә*: «***Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм җенси якынлыктан соң коенган чакта, элек кулларын беләзекләренә кадәр, аннан соң уң учы белән су сибеп, сул кулы белән җенес әгъзаларын юды, аннары тәһарәт алды, шуннан соң, бераз су алып, чәч төпләрен кулы белән юешләде, аннары башына өч куш уч су салды, аннан соң тәненең барлык өлешенә су коеп чыкты һәм аякларын юды***» — дип сөйләгән. (Бохари, Мөслим)

Госелнең *мәкруһ*лары (хупланмаган гамәлләре) нәкъ тәһарәттәге кебек.

Госел төрләре

1. *Госел — мәфруд* (*вәҗиб*).

2. *Госел — мәснүн* (*сөннәт*) — Җомга намазы өчен, *Гает* (бәйрәм намазлары өчен), *Гомрә* (кече Хаҗ), *Хаҗ* кылу өчен.

Самүра *радыяллаһү ганһе*, Пәйгамбәребез Мөхәммәд *салләллаһү галәйһи вә сәлләм*: «***Кем җомга көнне тәһарәт алса, ул кеше изге эш кылган була, ләкин госел коенса, тагын да яхшырак***

була». – дип әйткәнен сөйләгән. (Әхмәд, Әбү Давыд, әт-Тирмизи, ән-Нәсаи һәм Ибн Мәҗә, әт-Тирмизи бу хәдисне яхшы дип атаган)

3. *Госел – мәндүб* (хупланган гамәл) – исереклектән айныгач, һушсыз кеше аңына килгәч, *кадер кичә*сендә, мәетне югач, гөнаһтан *тәүбә* кылгач, мосафир юлдан кайткач, яңа кием кигәндә үтәлә.

Җөнеб хәлендә намаз һәм Коръән укырга ярамый. Мәчеткә керү бары тик бик кирәк булганда гына рөхсәт ителә.

Гали *радыяллаһү ганһе*: «***Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм безгә Коръәнне җөнебле булмаган чагында гына өйрәтә иде***», – дип сөйләгән. (Әхмәд, Әбү Давыд, әт-Тирмизи, ән-Нәсаи һәм Ибн Мәҗә)

Гайшә *радыяллаһү ганһәдән*, ул Пәйгамбәребез Мөхәммәд *салләллаһү галәйһи вә сәлләм*: «***Мин хатын-кызга күрем вакытында һәм, гомумән, җенси мөнәсәбәт сәбәбеннән җөнебле килеш мәчеттә булырга рөхсәт итмим***», – дип әйткәнен сөйләгән.(Әбү Давыд, Ибн Хөзәйм бу хәдисне дөрес дип атаган)

www.darul-kutub.com

МӘСЕХ

Ирләргә һәм хатын-кызларга юл йөргәндә һәм өйдә торганда читекләргә һәм күн оекбашларга, шартларына туры китереп, җәен дә, кышын да мәсех кылу (тәһарәт алганда кулларны сулап, кимендә өч бармак белән сыпырып алу) рөхсәт ителә.

Әл-Мөгыйрә ибн Шүбә *радыяллаһү ганһе* болай ди: «***Мин Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм тәһарәт алган чагында янәшәсендә булдым һәм аның аягыннан күн оекбашын салдырырга бөгелдем, ә ул: «Салдырма, мин аларны чиста аягыма кидем», — дип әйтте. Аннан соң ул аларны (юеш кулы белән) сыпырды***». (Бохари, Мөслим)

1. Күн оекбашлар аякның тубыгыннан өстә булырга тиеш.

2. Әгәр күн оекбашлар тузса яки тишелсә, алардагы тишек өч бармак киңлегеннән артса, аларны салып аякны юу тиеш була. Әгәр кимрәк булса, аларга *мәсех* кылырга рөхсәт ителә.

3. Күн оекбашлар аякка сыланып торырга һәм төшеп калмаслык булырга тиеш.

4. Аларның эченә су үтмәскә тиеш.

Мәсехне бозучы нәрсәләр

1. Тәһарәтне бозган барлык нәрсәләр дә.
2. *Госел кылуны* тиеш кылган шартлар.
3. Күн оекбашның салынып үкчә кадәр ачылу.
4. *Мәсехнең* вакыты чыгу.

www.darulkutub.com

Әгәр җәрәхәт бәйләвечләр белән чолганган булса, зарар килмәсен өчен аның өстенә *мәсех* кылына, юылмый. Җәрәхәт төзәлгәнче, бәйләвеч өстеннән зуррак өлешен юеш кул белән сыпырып кую җитә. Әгәр җәрәхәт тәмам төзәлсә, тәһарәт алганда тәннең ул өлеше юылырга тиеш.

www.darul-kutub.com

ТӘЯММУМ

Аллаһ Тәгалә: «***Әй, иман китерүчеләр! Сез намазга басканда, үзегезнең битләрегезне, кулларыгызны терсәккә кадәр юыгыз, башларыгызны сыпырыгыз, аякларыгызны тубыкка кадәр юыгыз. Әгәр сез җенси якынлык кылган булсагыз, чистарыныгыз. Әгәр сез авыру яки юлда сәяхәттә булсагыз, әгәр сезнең кайсыгыз булса да бәдрәфтән килсә, яки хатыннар белән якынлык кылсагыз, һәм сез чистарыну өчен су тапмасагыз, чиста җиргә юнәлегез һәм аның белән йөзләрегезне, кулларыгызны сөртегез. Аллаһ сезгә авырлыклар тудырырга теләми, ә сезне чистартырга һәм үзенең мәрхәмәтен сезгә азакка кадәр җиткерергә тели. Бәлки сез Аңа рәхмәтле булырсыз***», — дип әйткән. (Коръән Кәрим, «Мәидә» сүрәсе, 6 нчы аять)

Бу аятьнең иңүе турында Пәйгамбәребез Мөхәммәд *салләллаһү галәйһи вә сәлләм*нең хатыны Гайшә *радыяллаһү ганһә* җиткергән: «***(Бервакыт) без Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм белән бергә юлга чыктык һәм Бәйдәгә яки Зат аль-Җәйшәгә (җирлек исеме) барып җиттек, минем муенсамның җебе өзелде, һәм ул чәчелде. (Бу турыда белгәч), Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм, эзләп табу өчен туктады, һәм аның янәшәсендәге кешеләр дә эзли башлады. (Бу җирләрдә) су юк иде, һәм (сәяхәттә катнашкан кайбер) кешеләр Әбү Бәкер әс Сиддикка: «Гайшә нәрсә***

эшләгәнне син күрмисеңмени? Ул Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи үә сәлләмне һәм үзләре белән суы булмаган (калган барлык) кешеләрне, сусыз җирдә тоткарланырга мәҗбүр итте!» — дип килеп әйттеләр. (Моны ишетеп,), Әбү Бәкер Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм, минем аякка башын куеп йоклап киткәч, (минем янга) килде. Ул кычкырып: «Син Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләмне һәм (башка) сулары булмаган кешеләрне, сусыз җирдә тоткарладың!» — диде. Һәм Әбү Бәкер миңа төрле сүзләр әйтеп ачуланырга тотынды, әйтмәгән сүзен калдырмады, аннан соң минем иңнәремә кулы белән төртә башлады, миңа урынымнан кузгалырга Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләмнең (башы) аягымда булу комачаулады. Иртә белән Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм уянды һәм (билгеле булганча, бераүдә дә) су юк иде. Шулчак Аллаһы Тәгаләдән ком белән пакьлану турындагы аять иңдерелде һәм шуннан соң кешеләр шулай чистарындылар. Усәйд бин Худайра: «Әй Әбү Бәкер нәселе! Бу сезгә бирелгән изгелекнең беренчесе генә түгел!» — диде». (Гайшә) дәвам итеп: «Аннары без мин утырып барган дөяне торгызып бастырдык һәм аның астыннан минем муенсамны таптык», — дигән. (Бохари)

Тәяммүм — тәһарәт алу нияте белән чиста ком белән битне сыпыру, кулларны терсәккә кадәр сөртү.

Тәяммүм өчен җиргә мөнәсәбәтле барлык әйберләр дә ярый: таш, туфрак, ком, чиста тузан һ.б.

Тәяммүмнең шартлары

1. Суның ½ сәгать яки аннан да озаграк бару юлы ераклыгында булуы.

2. Су куллану сәбәбендә авыруы көчәю яки сәламәтләнүгә комачаулар дип курыккан очракта.

Җәбир *радыяллаһү ганһе* сөйләвенчә, юлда йөргәндә бер ир кеше башы белән ташка бәрелеп, башын тишкән булган. Йоклаганда төшләнеп аның мәние чыккан һәм ул үз иптәшләреннән: «***Ком белән мин чистарына аламмы?***» — дип сорагач, алар: «***Әгәр син су коена алсаң, ком белән чистарынырга тиеш түгелдер дип уйлыйбыз***», — дип җавап биргәннәр. Ул кеше су белән госел коенган да, үлеп киткән. Кайткач, кешеләр бу турыда Пәйгамбәребез Мөхәммәд *салләллаһү галәйһи вә сәлләмгә* сөйләгәннәр һәм ул: «***Алар аны үтерде! Шуңа күрә Аллаһы Тәгалә аларның үзләрен үтерсен! Ник алар белмәгән нәрсәләрен сорамаганнар?! Дөреслектә, наданлыкны дәвалау — четерекле мәсьәлә. Аңа ком белән чистарыну да җитә иде, җәрәхәтен бәйләп, бәйләвечне сөртеп, тәненең калган өлешен юып алу да җитә иде***», — дип әйткән. (Әбү Давыд)

3. Җилнең (салкын чакта) зарарыннан курку.

4. Булган суны тоткан очракта сусызлыктан кеше яки хайван үләр дип курку.

5. *Гает* намазына яки *җеназа* намазына соңга калам дип курку, чөнки ул намазларга каза юк, кабаттан укып булмый. Әгәр кеше җомга намазына соңга калам дип курыкса, һәм *таһарәте* булмаса, бу

очракта ул *тәһарәт* ала да, (*тәяммүм* рөхсәт ителми) һәм җомга намазына кушылып өлгермәсә, өйлә намазын укый (*госел* мәсьәләсе дә шулай хәл ителә).

Тәяммүм кылуның билгеләре

1. *Ният кылу* (мәҗбүри).

Гомәр бин әл-Хәттаб *радыяллаһү ганһе*: ***«Мин Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләмнең: «Дөреслектә, эшләр бары тик ниятkә карап кына (бәяләнә), һәм, чынбарлыкта, һәр кешегә үзе булдырырга ниятләгәне генә ирешә»***, — ***дигәнен ишеттем»***, — дип әйткән. (Бохари)

2. *Тәяммүм* кылуны рөхсәт итәрлек сәбәп булу кирәк.

3. Тәндә *тәяммүм* кылырга комачауларлык ябышкан нәрсәләр (балавыз һ.б.) булырга тиеш түгел.

4. *Тәяммүм* кылыр өчен куллана торган җир чиста булырга тиеш — таш, ком, туфрак.

5. *Тәяммүмне* бөтен биткә һәм терсәктән алып кулга тулаем кылу.

Тәяммүмнең фарызлары

1. *Тәяммүмне* вакыты җитеп укыласы намазга бәйле ниятләү.

2. Учлар белән сугыласы урын җир мәгънәсенә туры килергә тиеш.

3. Учлар белән җиргә бер сугу — учлар белән битне сыпыру өчен.

4. Учлар белән җиргә икенче сугу —терсәктән алып ике кулны учлар белән сыпыру өчен.

www.darul-kutub.com

Гаммәр ибн Йәсир *радыяллаһү ганһе*: «***Бервакыт Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм мине бер йомыш белән җибәрде. Йоклаганда төшләнеп минем мәнием чыкты. Мин су таба алмадым һәм хайваннар кебек комга ятып тәгәрәп сөртендем. Кайткач, Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләмгә мин бу турыда сөйләгән идем, ул: «Кулларың белән менә болай итсәң дә җитә иде», — диде. Ул бер тапкыр учлары белән җиргә сукты, аннары сул кулын уң кулы белән сыпырып, кул аркасын һәм битен сөртте***», — дип сөйләгән. (Бохари, Мөслим)

Ибне Гомәр *радыяллаһү ганһе*, Пәйгамбәребез Мөхәммәд *салләллаһү галәйһи вә сәлләм*: «***Ком белән чистарыну ике тапкыр җиргә сугудан тора: беренчесе — бит өчен, ә икенчесее — терсәккә кадәр куллар өчен***», — дип әйткән. (Даракутни)

Тәяммүмнең сөннәтләре

1. «Бисмилләәһир-рахмәәнир-рахиим» (Рәхмәтле һәм рәхим-шәфкатьле Аллаһының исеме) сүзләре белән башлау.

2. *Тәяммүм* кылынасы җиргә учлар белән сукканда, бармаклар бераз таралып торырга тиеш.

3. Кулларны бераз өскәрәк күтәреп, һавада җиңелчә генә алга-артка йөртеп алу.

4. Кулларны җиңелчә селкеп кую.

5. Тәртибен саклау. Ягъни элек битне, аннары уң кулны, аннары сул кулны сыпыру.

6. *Тәяммүм тәһарәт* кебек үк, башка эшләргә бүленмичә, бертоташтан башкарылырга тиеш.

Тәяммүм түбәндәге тәртиптә үтәлә:

а) уч табаннары белән җиргә сугу;

б) кулларны җиңелчә селкеп кую;

в) битне сыпыру;

г) уч табаннары белән җиргә сугу;

д) кулларны җиңелчә селкеп кую;

е) ике кулны терсәккә кадәр сыпыру.

Искәрмә:

Бер *тәяммүм* белән, ул бозылганчы, теләсә кайсы фарыз яки нәфел намазын укырга мөмкин.

Ибн Аббас *радыяллаһү ганһе*: «***Сөннәттә каралганча, кеше ком белән чистарынганнан соң бары тик бер генә намаз укый ала, ә чираттагы намаз алдыннан ул тагын ком белән чистарынырга тиеш була***», – дигән. (Даракутни, Бүлүг әл-Мәрәм)

Тәяммүмне бозучы нәрсәләр

1. *Тәһарәтне* боза торган барлык сәбәпләр *тәяммүмне дә* боза.

2. *Тәяммүм* кылуны рөхсәт итә торган сәбәпнең бетүе (әгәр су якында гына булып, аңа барудан тыя торган берәр төрле киртә булса һәм соңрак ул киртә юкка чыкса).

Искәрмә:

Берәү җөнебле булып (әгәр аңа тулы пакьлану, *госел* таләп ителгән булса) *тәяммүм* кылса, бу *госел* коенганга тиң санала һәм ул җөнеблек сыйфатыннан чыккан булып санала (ягъни тәһарәтле була).

---

www.darul-kutub.com

НАМАЗ

Намаз (*әс-саләһ*) гарәп телендә «гыйбадәт», шәригатьтә — «мәҗбүри билгеләнгән гамәл: *тәкбирдән* (Аллаһы Әкбәр дип әйтү) башлап һәм *тәслим* (намаз азагында сәлам бирү) белән тәгәлләү» дигәнне аңлата. Кыямәт көнендә кешедән иң беренче соралачак нәрсә — намаз укыганмы, юкмы. Чөнки ул — Исламның иң мөһим баганасы. Әгәр берәү белә торып, намаз укымыйча, аннан читләшсә, яки намаз укучы кешене мыскыл итсә, ул *кяфергә* әйләнә (имансыз була).

Намаз укымаучыларның ике төркеме бар:

1. *Кяферләр* (имансызлар), Аллаһыга ышанмаучылар, исламны дин буларак кире кагалар, һәм тулысынча намазны инкарь итәләр.

2. *Фасикълар* (бозык гөнаһкярләр), Аллаһыны, исламны һәм намазны таныйлар, ләкин ялкауланып намаз укымыйлар. Шуның өчен алар мөселман булып саналалар, әмма бик зур гөнаһ кылган кешеләр булып исәпләнәләр. Аллаһы Тәгалә мөселманнарны тасвирлаганда, аларны намаз укычылар итеп сурәтли. Намаз укымаучы мөселманнарны һәм шулай ук намазга илтифатсыз булганнарны да, Аллаһы Сөбеханәһү вә Тәгалә җәһәннәм белән куркыта, газапка тартачагын белдерә. Пәйгамбәребез Мөхәммәд *салләллаһү галәйһи вә сәлләм* әйткәнчә: ***«Мөселман кяфердән намаз укуы белән аерыла».*** Ләкин намаз — ул билгеләнгән хәрәкәтләр ясау гына түгел, бу гыйбадәтне хошугы белән кылу таләп ителәя. Ягъни түбәнчелек белән, Аллаһыдан куркып

буйсынган хәлдә уку, ихласлык белән карусыз үтәүне билгели. Һәм намаз эчендә генә түгел, ә аннан соң да изге гамәлләр кылуны дәвам итүне күздә тота. Коръәни Кәримдәге аяттә әйтелгәнчә: ***«Дөреслектә, намаз – гөнаһлардан һәм кабәхәтлектән (саклый)».***

Аллаһы Сөбеханәһү вә Тәгалә мөселманнарга көн саен, биш вакыт намаз укуны фарыз итеп йөкләгән. Һәр намаз үз вакытында төгәл укылырга тиешлеге билгеләнгән. Намаз үз вакытыннан алда укылса, кабул ителми, намаз буларак исәпкә алынмый. Әгәр төрле сәбәпләр белән намаз вакытында укылмый калса, аны *каза кылырга* (соңрак үтәп, өстән төшерергә) кирәк була, икенче төрле әйткәндә, укылмый калган намаз башка бер вакытта үтәлергә тиеш. Ләкин үз вакытында укылмыйча, *казага* калган намаз тиешле әҗер савабын китерми, бары тик Аллаһы Тәгалә йөкләгән җаваплылык кына өстән төшә. Шуның өчен ничек кенә булса да, намазны үз вакытында уку тиешле.

Намаз вакытлары

Иртәнге (*фәҗер, әс субх*) намазының вакыты офыкта таң сызылып киткәч, ягъни чын таң ата башлагач керә. Кояш чыгу белән тәмамлана.

Өйлә (*зухр*) намазының вакыты, кояш зәвәлдән бераз авышып, күләгә төшерә башлагач керә һәм һәр нәрсәнең күләгәсе үзеннән ике тапкыр озынрак була башлагач чыга. Шулай ук кайбер галимнәрнең бу вакыт әйбернең күләгәсе үзенең озынлыгы кадәр булгач чыга дигән фикерләре дә бар.

www.darul-kutub.com

Икенде (*гаср*) намазының вакыты өйлә намазы беткәч керә, һәм кояш баеганда тәмамлана.

Ахшам (*мәгъриб*) намазының вакыты кояш баегач керә һәм офыкта кояш кызыллыгы беткәч чыга.

Ястү (*гыйшә*) намазының вакыты кичке караңгылык төшкәч керә һәм таң беленә башлаганчы дәвам итә.

Намазның фарызлары

Бу – сүз һәм тән белән башкарыла торган гамәлләр, алардан башка намаз дөрес булмый. Алар ике төргә бүленә: а) *шартлары,* аларны шулай ук *«тышкы фарызлар»* дип тә атыйлар; б) *рөкеннәре*, аларны шулай ук *«эчке фарызлар»* дип тә атыйлар.

Намаз шартлары

1. Тәнне пакьләү.

«...Әгәр сез якынлык кылып пычранган булсагыз, чистарыныгыз... »

(Коръәни Кәрим, «Маидә» сүрәсе, 6 нчы аять)

2. Киемне нәҗестән арындыру. «...***Киемнәреңне чистарт!.. »***

(Коръән Кәрим, «Мөддәссир» сүрәсе, 4 нче аять)

3. Укыласы урынны чистарту.

Әсма *радыяллаһү ганһә*,: ***«(Бервакыт) Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләмгә бер хатын килеп: «Безгә күрем вакытында киемебезгә кан тигәндә нәрсә эшләргә?» – дип сорады. Ул: «Элек киемдәге кан тапларын кырып бе-***

www.darul-kutub.com

терегез, аннары (бу урынга) су сибегез һәм (куллар белән) ышкыгыз, аннары су сибегез, һәм моннан соң бу киемдә намаз укырга (мөмкин) – дип җавап кайтарды» – дип сөйләгән. (Бохари)

4. *Тәһарәтле* булу.

5. *Гаурәтне каплау* (тәннең чит кеше күзеннән каплана торган урыннары). Ирләрдә кендектән алып тез башына кадәр кергән өлеш, ә хатын-кызларда йөзләре, беләзекләргә кадәр уч төпләре һәм аякларының тубыктан түбән өлешеннән башка бар җире дә *гаурәт* булып санала.

«...Һәр сәҗдә кыла торган урында (мәчеттә) гаурәтләрегезне каплар өчен зиннәтле киемнәрегезне алып киегез...»

(Коръәни Кәрим, «Әграф» сүрәсе, 31 нче аять)

6. Намаз вакыты җитү.

«...Чынлыкта, иман китергәннәргә билгеле бер вакытта намаз уку кушылган...».

(Коръәни Кәрим, «Ниса» сүрәсе, 103 нче аять)

7. Кыйбла (Мәккә юнәлешенә карап) тарафына юнәлү.

«...йөзеңне васыять ителгән мәчет ягына бор...»

(Коръәни Кәрим, «Бакара» сүрәсе, 150 нче аять)

8. *Ниятләү*. Имам артында торып намаз укыган кеше үзенә имамга ияреп уку турында аерым *ният* кыла.

Гомәр бин әл-Хәттаб *радыяллаһү ганһе*: ***«Мин Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм әйткәнне ишеттем: «Дөреслектә, гамәлләр нияткә бәйле, һәр кеше бары тик үзенең***

ниятләгәненә (теләгәненә) ирешә, тап була. Әгәр берәү дөнья малы яки өйләнергә теләп, хатын-кыз өчен һиҗрәт кылган булса (күчеп киткән булса), ул бары тик дөнья малы һәм хатын-кыз өчен һиҗрәт кылган була (ягъни Аллаһы Тәгалә каршында моһаҗирлар савабын лаек була алмый) », — дип әйткән. (Бохари).

Намазның рөкеннәре

1. *Тәкбир — тәхримә.* (Намазга керешкәндә «Әллааһү әкбәр» дип әйтү.)

«Пакъ килеш (чистарынып) Раббысын зикер кылучы һәм намаз укучы кеше уңышка ирешәчәк».

(Коръәни Кәрим, «Әгълә» сүрәсе, 14-15 нче аятьләр)

2. *Кыям* (намазда аягүрә тору).

«...Һәм Аллаһ каршында тыйнаклык белән басып тор...»

(Коръән Кәрим, «Бакара» сүрәсе, 238 нче аять)

3. *Кыйраәт* (яттан Коръән сүрәләрен уку).

«...Коръәннән үзегезгә җиңел булганын укыгыз...»

(Коръәни Кәрим, «Мөззәммил» сүрәсе, 20 нче аять)

4. *Рөкугъ* (билдән бөгелү).

«...Һәм баш иегез...(билдән бөгелеп баш иегез)»

(Коръәни Кәрим, «Бакара» сүрәсе, 43 нче аять)

5. *Сәҗдә* (башны җиргә куеп бөгелү) бер *рәкәгатьтә* 2 тапкыр була.

«...йөзтүбән егылыгыз... (сәҗдә кылыгыз)»

(Коръәни Кәрим, «Хаҗ» сүрәсе, 77 нче аять)

www.darul-kutub.com

6. *Тәшәһһүд* укыганда соңгы утыру.

Ибн Гомәр *радыяллаһү ганһе* сөйләгән, ***«Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм, тәшәһһүд укыр өчен утырганда, сул кулын сул тез башына, ә уң кулын уң тез башына куя торган иде»***, — дигән. (Мөслим).

7. *Тәртип* (эзлеклелекне саклау).

8. *Хуруҗ* (намаздан чыгу).

Намазның вәҗибләре

1. «Фәтиха» сүрәсе (Коръәннең беренче сүрәсе) *фарыз* (мәҗбүри), *сөннәт* (өстәмә), *нәфел* (ирекле гыйбадәт) һәм *витр* – *вәҗиб* (үтәлергә тиешле) намазларның һәр *рәкәгатендә дә* укыла.

Убәдә бин Сәмит *радыяллаһү ганһе* сөйләве буенча, Пәйгамбәребез Мөхәммәд *салләллаһү галәйһи вә сәлләм*: ***«Кем намазда «Фәтиха» сүрәсен укымый, шул намазын укымаган булып санала»***, — дигән. (Бохари)

2. *Фарыз* намазларның беренче һәм икенче *рәкәгатьләрендә*, *сөннәт*, *нәфел* һәм *витр* намазларының һәр *рәкәгатендә*, «Фәтиха» сүрәсеннән соң кыска сүрәләр яки өч кыска *аять* укыла.

3. *Хошугы* белән уку (курку катыш түбәнчелеклек, тынычлану).

«Намазларын хошугы белән укыган, иман китерүчеләргә җәннәт насыйп булды». (Коръәни Кәрим, «Мөэминнәр» сүрәсе, 1-2 нче аятьләр)

Җәбир бин Сүмра *радыяллаһү ганһедән* җиткерелгән. Бер көн Пәйгамбәребез Мөхәммәд

саллаллаһү галәйһи вә сәлләм сәхабәләр янына килеп: ***«Ни булды? Мин сезнең, кояш астындагы атлар койрыкларын селкегән кебек, кулларыгызны туктаусыз күтәрә-күтәрә бутанганыгызны күрәм. Намазда артык хәрәкәтләр ясамагыз, тыныч булыгыз».*** – дигән. (Мөслим)

4. *Кавмә* (рөкугътан соң тураеп басу).

5. *Җәлсә* (намаз ахырында утырып тору).

6. Беренче *кугуд* (икенче *рәкәгатьтән* соң), *тәшәһһүд* укып бетергәнче утырып тору.

7. *Тәшәһһүд* уку.

8. Намаз тәмамлаганда ике якка *сәлам* бирү.

9. *Мөвәләт* (намазның бер өлеше бетүгә, тукталмыйча икенчесенә күчү).

10. Имам *иртәнге*, *ахшам*, *ястү*, *җомга*, *гает* намазларында беренче һәм икенче *рәкәгатьләрдә*, ә Рамазан аендагы *тәравих* һәм *витр* (җәмәгать белән *тәравихтан* соң укылганда) намазларында Коръәнне кычкырып укырга тиеш.

11.*Өйлә*, *икенде* һәм *витр* (Рамазан аеннан башка) намазларында имам Коръәнне эчтән генә укый.

12. *Инсат* – җәмәгать намазында имам артында торучылар. Алар Коръән кычкырып укылса да, эчтән генә укылса да, дәшмичә шыпырт кына тыңлап торалар.

13. *Гает тәкбирләре* – бәйрәм намазларының эчендә әйтелә торган тәкбирләр.

14. *Витр* намазының өченче *рәкәгатендә «Кунут»* догасын уку.

15. Кем намазда вәҗибләрнең берсен генә калдырса да, аңа *тәшәһһүдтән* соң ике якка *сәләм* биреп *сәһү сәҗдәсе* (намазда хаталануны төзәтү ниятеннән кылына торган *сәҗдә*) кылу кирәк була. Җәмәгать белән укылганда имам бер якка, уң якка гына, сәлам бирә һәм аңа ияреп укучылар да бер якка гына сәлам бирәләр. Шуннан соң янә *әттәхиятне* тулысынча укып (ягни *тәшәһһүд, салават*, догаларын тәмам укып бетереп) ике якка сәлам биреп, намаз тәмамлана.

Намазның сөннәтләре

1. *Җәмәгать* – биш вакыт фарыз намазларны җәмәгать белән бергә уку.

2. *Азан* – биш вакыт намазга чакыру.

3. *Камәт* – биш вакыт намазларның *фарызлары* алдыннан әйтү.

4. *Тәкбир-тәхримәне* кылганда "Әллаһү Әкбәр" дип ир – атлар кулларын колак яфрагы турысына, ә хатын-кызлар иңбашларына кадәр күтәрүләр.

Мәлик ибн Хувәйрис *радыяллаһү ганһе* сөйләгән: ***«Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм, «Әллааһү әкбәр» сүзен әйткәндә, кулларын колак яфрагы турысына кадәр күтәрә иде»***, – дигән. Ә икенче хәдистә: ***«Колак йомшагына кадәр күтәргән»***, – дип әйтелгән. (Мөслим)

5. Ир кеше уң кулын сулы өстенә куя, зур бармагы һәм чәнти бармагы белән сул кулын беләзектән каплый һәм аларны кендек астында тота, хатын-кыз шулай ук кулларын баглап күкрәк өстенә куя.

Әлкамә ибн Вәйл ибн Хәҗәр, аның әтисе Вәйл ибн Хәҗәр: ***«Мин, Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм уң кулын сулы өстенә куеп, кендек астындарак тотканын күрдем»***, — дип җиткергән. (Ибн Әби Шәйбә; Әсар Әс Сүнән)

Ибн Кудамә яза: «Кулларны кендек астындарак тоту турындагы хәдисне Гали, Әбү Хөрәйрә, Әбү Миҗлиз, Ибраһим Нәхый, Суфъян Саури, Исхак ибн Рахвия *радыяллаһү ганһүм* тапшырды, чөнки Гали *радыяллаһү ганһе*: ***«Уң кулны сулы өстенә куеп, кендектән астарак тоту сөннәт була»***, — дип сөйләгән. Бу хәдисне Әхмәд ибн Хәнбәл һәм Әбү Давыд (әл Мөгъни) тапшырган.

6. *Сәнә* догасын уку (Аллаһыны мактау догасы). Беренче *рәкәгатьтә тәкбир-тәхримәдән* соң укыла.

Гайшә *радыяллаһү ганһә*: ***«Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм намазны башлаганда «Сүбхәәнәкә Әллааһүммә уә бихәмдикә, уә тәбәракәсмүкә, уә тәгалә җәддүкә, уә ләә иләәһә гайрук», — дип укый иде»***, — дигән. (Абу Давыд; Тирмизи)

7. *Тәгавүз, ягъни* «Әгүүзү би-Лләәһи минәшшәйтанир-раҗиим» (Мин ташлар атып кыйналган шайтаннан Аллаһыга сыенам) дип, беренче *рәкәгатьтә,* «Фәтиха» сүрәсе алдыннан әйтү.

8. *Бәсмәлә*, *ягъни «Бисмилләәһир-рахмәәнир-рахиим»* (Рәхмәтле һәм рәхим-шәфкатьле Аллаһының исеме белән башлыйм) дип һәр *рәкәгатьтә* «Фәтиха» сүрәсе алдыннан әйтү.

www.darul-kutub.com

9. «Фәтиха» сүрәсеннән соң «Әмин» дип эчтән генә әйтү.

Әбү Хөрайра *радыяллаһү ганһедән* тапшырылган, ***Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм***: ***«Имам: «...гайрил мәгъдуби галәйһим вәләәд даааллииин», дип әйткәч, сез: «Әмин» дип әйтегез»***, – дип әйткән. (Бохари)

Әлеге хәдистә һәм шуңа охшаш хәдисләрдә намаз укучыларга «Әмин» дип әйтү имамның «вәләәд дааллиин» сүзләрен ишеткәч үк әйтергә, имамның «Әмин» дигәнен көтеп тору кирәкми диелә. Болардан имамның «Әмин» сүзен эчтән генә әйтүе һәм *моктәдинең* (имам артыннан ияреп укучы кеше) ишетми дә калырга мөмкин икәнлеге аңлашыла. Ә «вәләд дааллиин» сүзләрен барысы да ишетә, чөнки имам аны кычкырып укый. *Моктәди* имамның «вәләд дааллиин» дип укыганын ишеткәч, «Әмин» сүзен тыныч кына (эчтән генә) әйтә.

10. *Тәкбир интикаләт – рөкугъ һәм сәҗдәгә* китәр алдыннан һәм *сәҗдәдән* турайганда, *кугүдтә* (ике *сәҗдә* арасында тез башларында) утырып алу өчен һәм *кыямга* торып, алдагы *рәкәгатькә* аякка басканда, «Әллааһү әкбәр» дип *тәкбир* әйтү.

11. *Рөкугъ мәснүн* (сөннәттә каралганча, билдән бөгелү): гәүдәнең бөгелүе 90 градус булырга тиеш, кулларын, бармакларын бераз аерып, тез башларына куялар, күзләр аяк табанына карый.

Әбү Бәрзи Әсләми: ***«Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм рөкугъ кылганда ар-***

www.darul-kutub.com

касы шул чаклы туры була иде ки, әгәр анда су куйсаң, ул түгелмәс иде», — дигән. (Табәрани)

Искәрмә:

Хатын кызлар тулысынча 90 градуска бөгелми һәм тезләрен дә турайтып бетерми. Кулларын тез башына түгел, бераз өскәрәк, бармакларын җыебрак куялар.

---

12. *Сәҗдә мәснүн* (сөннәттә каралганча, маңгайны җиргә кую). Сәҗдәдә аяклар, учлар, борын, маңгай җиргә тиеп торырга тиеш. Ике кулны учлары белән баш тигезлегендә куела. Терсәкләр җиргә дә, ботларга да тидерелми, шулай ук кабыргаларга яки корсакка да тиеп, кысылып торырга тиеш түгел.

Сәҗдәдә ирләрнең терсәкләре як-якка җәелеп (терсәкләр җиргә тимәскә, кулларының учлары җиргә таянган рәвештә бит янәшәсендә булырга тиеш), корсаклары тездән аерылып тора. Хатын-кызларның терсәкләре кабыргаларга кысылган һәм җиргә тидерелә, корсаклары ботларына тиеп торырга тиеш.

Габдуллаһ ибн Мәлик *радыяллаһү ганһе*: ***«Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм сәҗдә кылганда, кулларын киң итеп җәеп куя иде»***, — *дигән.* (Бохари)

Йәзид ибн Хәбиб: ***«Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм намаз укыган ике хатын-кыз янәшәсеннән узып барганда, аларга: «Сәҗдә кылганда, гәүдәгезнең кайбер өлешләрен җиргә кысыбрак укыгыз, бу өлештә хатын-кызлар***

ирләрдән аерыла», — дип әйтте», — дигән. (Әбү Давыд, Мәрасил)

13. *Кугүд мәснүн* (сөннәттә каралганча, ике *сәҗдә* арасында тез башларында утырып тору). Ир кеше *кугүдтә* (намазына карап, 2-нче, 3-нче и 4-нче *рәкәгатьтән* соң утыру) сул табанын уңга борып шуның өстенә утыра, уң аяк бармаклары кыйблага юнәлгән килеш вертикаль хәлдә кала, куллар тез өстенә куела.

Хатын-кыз сул ягына утырып, аяк бармакларын *Кыйблага* юнәлткән килеш, ике аягын да уң якка чыгарыбрак куя (ирләр кебек аяк өстенә утырмый, сул як ботлары җиргә тия).

Әгәр авыру, картлык зәгыйфлеге, гарипләнү һ.б. сәбәпле кеше болай утыра алмаса, ничек утыра алса, шулай утыра.

Әбү Хәмид Сәиди *радыяллаһү ганһе*дән Пәйгамбәребез *салләллаһү галәйһи вә сәлләм*нең: ***«Аннары башыгызны күтәрегез һәм сул аякның табаны өстенә утырыгыз, аннары «Әллааһү әкбәр» дип, икенче сәҗдәне кылыгыз»***, — дип әйткәне тапшырылган. (Әбү Давыд)

Габдуллаһ ибн Гомәр *радыяллаһү ганһе* җиткерә: ***«Уң аяк табанын бармакларга бастырып Кыйблага каратып кую һәм аннан соң сул аякка утыру — намазның сөннәтеннән була»***, — дигән. (Нәсаи)

14. *Рөкугъ тәсбихы*: 3 тапкыр «*Сөбехәәнә раббийәл-газыйм*» дип әйтелә.

Габдуллаһ ибн Мәсгуд *радыяллаһу ганһе* Пәйгамбәребез Мөхәммәд *салләллаһу галәйһи вә сәлләмнең*: ***«Сезнең кайсыгыз булса да рөкугъ кылса, өч тапкыр «Сөбехәәнә раббийәл-газыйм» дип тәсбих әйтсен, бу иң аз микъдары»***, — дип әйткәнен җиткерә. (Тирмизи)

15.*Сәҗдә тәсбихы*: 3 тапкыр «*Сөбехәәнә раббийәл әгъләә*» дип әйтелә.

16.*Тәсмигъ*. *Рөкугъ*дан турайганда: «*Сәмигәллааһу лимән хәмидәһ*» дип әйтелә.

17.*Тәхмид*. *Рөкугъ*дан тураеп баскач, «*Раббәнә ләкәл хәмде*» дип әйтелә.

Әбү Хөрәйрә *радыяллаһу ганһе* әйтүе буенча: ***«Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһу галәйһи вә сәлләм намазга керешкәндә, һәрвакыт: «Әллааһу әкбәр» дип әйтә торган булган, аннары, рөкугъка бөгелгәндә «Әллааһу әкбәр» дигән. Турайганда, ул «Сәмигәллаһу лимән хәмидәһ», ә аннан соң, тураеп беткәч, «Раббәнә ләкәл хәмде» — дип әйткән***, — диелә. (Бохари; Мөслим)

18. *Салават*. *Тәшәһһудне* укыгач, соңгы *рәкәгатьтә Ибраһим салаваты* укыла. Бохариның хәдис җыентыгында түбәндәге *салават* китерелә: «*Әллааһуммә салли галәә Мөхәммәдиү үә галәә әәли Мөхәммәд, кәмә салләйтә галәә Ибраһиимә үә галәә әәли Ибраһиимә иннәкәә хәмиидүм мәҗиидe. Әллааһуммә бәәрик галәә Мөхәммәдиү үә галәә әәли Мөхәммәд, кәмә бәрәктә галәә Ибраһиимә үә галәә әәли Ибраһиимә иннәкәә хәмиидүм мәҗиидe*».

www.darul-kutub.com

19. *Дога* (Раббәнә) укыла.

20.*Сәлам. Н*амаз тәмамланганннан соң башны элек уң тарафка, аннан соң сул якка борып "*Әссәләәмү галәәйкүм үә рахмәтүллаh*" дип әйтелә.

Әмир бин Сәгъд үзенең әтисе Сәгъд *радыяллаhү ганhедән* ишеткән сүзләрен тапшырган, ул: ***«Мин, Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаhү галәйhи вә сәлләм уң якка hәм сул якка сәлам биргәнен күрдем. Хәтта шул вакыт аның битенең аклыгы да күренә иде»***, — дигән. (Мөслим)

21. *Сәламнең нияте*: *сәлам* фәрештәләрне, уң якта hәм сул якта торып намаз укучыларны сәламләү ниятеннән бирелә.

22. *Җәhруль әзкар. Тәкбир*, *тәсмигъ*, *сәламне* имам кычкырып әйтә.

23. *Ихфаүл әзкар*. Имам намазның калган *зикерләрен* эчтән генә укый, *мокътәди* (имамга ияреп укучы) hәм ялгызы гына намаз укучы барлык *зикерләр*не дә эчтән генә укыйлар.

24. *Сәҗдәгә* киткәндә җиргә элек тез башлары, аннары кул, аннары маңгай тия, күтәрелгәндә – киресенчә.

Увәйл ибн Хәҗәр *радыяллаhү ганhе*: ***«Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаhү галәйhи вә сәлләм сәҗдәгә киткәндә, куллары белән таянганчы, җиргә тез өстенә төшә иде hәм сәҗдәдән күтәрелгәндә, кулларын тезләреннән элек күтәрә иде»***, — дигән. (Тирмизи)

25. *Мүкаранәтүл имам. Мокътади* (имамга ияреп укучы) намаз вакытында бар гамәлләрен дә имам

www.darul-kutub.com

белән бергә башкара. Имамнан узып алдан нәрсә дә булса эшләү хата санала, имам артыннан артык соңарып эшләү – *мәкруһ* (катгый тәкъдим ителми).

Намазның мөстәхәбләре (намаз вакытында хупланган гамәлләр)

1. Намазга керешү өчен *тәкбиргә* кулны күтәргәндә, бармакларны бераз таратыбрак кую Хатын-кызлар бармакларын таратмыйлар.

2. Баш бармаклар белән колакның йомшагына кагылып алу. Хатын-кызлар кулларын иңбашы турысына кадәр генә күтәрә.

3. Куллар беләзеккә кадәр ачык булып, бармак очларына кадәр җиң каплап тормаска тиеш. Хатын-кызлар өчен бармак очлары да җиң эчендә булу *мөстәхәб*.

4. Намаз вакытында *кыямда* үкчәләр арасы кулның дүрт бармагы киңлеге булырга тиеш. Хатын-кызлар үкчәләрен бергә куя.

5. Намазда кулларны кендек астына куйганда, баш бармак һәм чәнти бармак белән сул кулның беләзегеннән тоту.

6. Намазда сүрә һәм аятьләрне *тәҗвид* кагыйдәләре буенча уку.

7. Иртәнге намазда «Фәтиха» сүрәсеннән соң озынрак сүрәләрне уку, өйлә, икенде, ястү намазларында – уртача сүрәләрне, ә ахшам намазында – кыска сүрәләрне уку хуплана.

8. Озынрак сүрәләрне беренче *рәкәгатьтә* һәм кыскаракларын – калган *рәкәгатьләрдә* уку.

www.darul-kutub.com

9. *Сәҗдәдә* учлар белән җиргә таянгач, баш бармакларның колак белән бертигезлектә булу.

10. *Сәҗдәдә* бармаклар бергә кушылган (таратылмаган) булу.

11. *Сәҗдәдә* аяк табанын үкчәсе белән өскә күтәрү, аяк бармаклары җиргә тиеп тору.

12. *Сәҗдәдә* аяк һәм кул бармаклары *Кыйблага* юнәлгән булу.

13. *Кагъдәдә* (ике *сәҗдә* арасында һәм намаз ахырында утырып тору) кулларны тез өстенә кую, бармаклар бераз таралган булу.

14. *Рөкугъ тәсбихы* һәм *сәҗдә тәсбихы* так сан (иң азы 3 тапкыр) микъдарында әйтелә.

15. 3-4 *рәкәгатьле* намазның соңгы *рәкәгатьләрендә* «Фәтиха» сүрәсен уку.

16. *Кыямда* утырганда, күзне *сәҗдә* урынына текәү, *рөкугъта* – аяк бармакларына, *җәлсәдә* – тез башларына, *сәлам* әйткәндә (намаз ахырындагы уң һәм сул якларга карап бирелгән *сәлам*) – иңбашына (хөрмәт буларак) карап әйтелә.

17. Намаз вакытында йөткерүне һәм авыз ачып иснәүне тоткарлап тору.

18. Мөмкинлек булмаганда, авыз ачып иснәгәндә, авызны кул аркасы белән каплау.

19. Намаз вакытында түбәнчелекле, тыйнак кыяфәттә һәм фикерләр чуалмаган хәлдә булу.

20. *Сәлам* биргәндә (намаз ахырындагы уң һәм сул якларга карап бирелгән сәлам) башны артта торучыларга бит күренерлек дәрәҗәдә бору.

Намазны бозучы нәрсәләр

1. *Таләффүз* – юри йөткергәләп алу, тавыш чыгарып сулау.

2. *Тәкәллүм* – намазга сүз, сөйләм кыстыру.

Мөгавия ибн Хакам *радыяллаһү ганһе Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләмнең:* ***«Намаз кешеләрнең сөйләшүе өчен билгеләнмәгән, ул бары тик тәсбих, тәкбир әйтү һәм Коръән уку»,*** – дип әйткәнен сөйләп калдырган. (Мөслим)

3. *Тәслим* – намаз вакытында кемне дә булса сәламләү яки сәламенә җавап кайтару.

4. *Дөньяви дога* – дөньяви тормыш эше өчен намаз эчендә дога кылу.

5. *Дахк* – намазда кычкырып көлү.

6. *Бүкә* – намазда дөньяви берәр нәрсә өчен елау. Әгәр тәүбә итү, үкенү сәбәпле яки Аллаһтан куркудан килеп чыккан елау булса, намаз бозылмый.

7. *Әкл* – намаз укыганда ашау, ягъни борчак зурлыгындагы нинди дә булса ризыкны йотып җибәрү.

8. *Шүрб* – намаз укыганда бер тамчы кадәр су йотып җибәрү.

9. *Гамәл кәсир* – намаз укыганда артык хәрәкәт ясау. Ягъни кырыйдан карап торганда, бу кеше намаз эчендә түгел бугай дигән фикер тудырырлык хәрәкәтләр кылу. Гадәттә, ике кул белән башкарыла торган хәрәкәтләр, мәсьәлән, киемне салу һәм кию, җирдән иелеп берәр нәрсә күтәреп алу һ.б.

10. *Тәкърарулъ фигыль* – намазда нидер эшләргә теләп өч тапкыр хәрәкәт ясау. Мәсәлән, өч кат битне сы-

www.darul-kutub.com

пыру, тәннең бер өлешен тоташтан өч кат кашу, киемнең төймәсен төймәлим я чишәм дип өч тапкыр хәрәкәт ясау, бер үк вакытта өч адым атлау, әгәр беренче рәттә урын булса, күчәргә мөмкин — бу кирәк, тиеш.

Искәрмә:

Шулай ук беренче кереш тәкбиреннән башка, һәр *рәкәгать* саен *рөкугъка, сәҗдәгә* китәр алдыннан һәм *кыямга* баскач әйтелгән *тәкбирләр* вакытында кулларны даими күтәрү дә намазны бозучы гамәлләргә керә.

Җәбир бин Сүмра *радыяллаһү ганһедән* җиткерелгән. Бер көн Пәйгамбәребез Мөхәммәд *салләллаһү галәйһи вә сәлләм* сәхабәләр янына килеп: ***«Ни булды? Мин сезнең, кояш астындагы атлар койрыкларын селкегән кебек, кулларыгызны туктаусыз күтәрә-күтәрә бутанганыгызны күрәм. Намазда артык хәрәкәтләр ясамагыз, тыныч булыгыз»,*** – дигән. (Мөслим)

---

11. *Кыраәтүл мүсхаф* — намаз вакытында китаптан (Коръәннән) карап аятьләр уку.

12. *Тәхриф Коръән* — намаз вакытында мәгънәне үзгәртүгә китергән (кешене имансызлыкка этәрә торган) зур хаталар белән Коръәннән аятьләр уку, әгәр алар төзәтелмәсә.

13. *Тәкаддуми имам* — әгәр *моктәди* (имамга ияреп намаз укучы) имамнан аз гына алдарак торса, аның (*моктәдинең*) намазы бозыла.

14. *Мөхәзат и мәръәти*— намазда ирләр һәм хатын-кызларның ирләр белән бер сафта яки алардан алда басып торулары.

15. *Тулугъ и шәмс* – әгәр иртәнге намаз укыган вакытта, кояш чыга башласа.

16. *Инкишәф и гаурәт* – намаз укыганда *гаурәтнең* дүрттән бер өлеше ачылса.

17. *Тәрк и фарз* – намазның берәр *шарты* төшеп калса, намазның берәр *рөкене* (мәҗбүри гамәлләр) онытылса.

18. *Тәрк и истикбәл* – намазда *Кыйбла* юнәлешеннән читләшү.

19. *Тәнәҗҗүс* – тәнгә, намаз укый торган киемгә яки намазлыкка нәҗес тию.

20. *Тәхәддүс* – намазда махсус *тәһарәтне* бозу.

Сәһү сәҗдәсе
(намазда ялгышканда кылына торган сәҗдә)

Сәһү сәҗдәсен кылыр өчен тиешле сәбәпләр

Намазның берәр *вәҗибе* үтәлми калса:

1. Ф*арыз* намазда баштагы ике *рәкәгатьтә* «Фәтиха» сүрәсе урынына башка берәр сүрәне яки аятьне укылса.

2. Ф*арыз* намазда баштагы ике *рәкәгатьтә* «Фәтиха» сүрәсеннән соң берәр сүрә яки аять укылмаса.

3. 3 һәм 4 *рәкәгатьле* намазда баштагы ике *рәкәгатьтән* соң, беренче *кугудтә* (икенче *рәкәгатьтән* соң утырып тору) үтәмичә генә торса.

4. Беренче һәм соңгы *кугудтә* (утырып торганда) *тәшәһһүд* укылмаса.

5. Беренче *кугудтә* (икенче *рәкәгатьтән* соң утырып тору) *тәшәһһүдне* укыгач, *салават* әйтелсә.

6. Беренче *кугудтән соң* намаз ахыры диеп хаталанып, *сәлам* бирелсә.

7. Имам намазда кычкырып укый торганнарны эчтән генә укыса.

8. Имам, намазда эчтән генә укый торганнарны кычкырып укыса.

9. В*итр* намазында «Кунут» догасы укылмаса.

10. Намазда, *кыраәт* (намазда укыла торган сүрә яки берничә аять) укылмыйча, шунда ук *рөкугъ* кылынса.

11. Намазда берьюлы ике *рөкугъ* кылынса.

12. Намазда берьюлы өч *сәҗдә* кылынса.

13. *Кәгъдә әл-әхирадән* соң (намазның ахырында утырып тору) хаталанып, намазны дәвам итәргә дип торылса.

14. Намазның ахырында *тәшәһһүдт*ән соң кайсы *рәкәгать* икәнен онытып, озак искә төшереп утырылса һәм сәлам (уң һәм сул якларга карап бирелгән сәлам) бирү кичектерелсә.

Габдулла ибне Мәсгүд *радыяллаһү ганһе*: ***«Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм сәлам биргәннән соң ике сәҗдә кылды»***, — дип сөйләгән. (Бохари)

Могыйрә ибне Шүбә *радыяллаһү ганһедән* тапшырылган: *Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм*: ***«Әгәр имам ике рәкәгатьне укыгач торса (ягъни беренче утыруны үтәмәсә) һәм тураеп беткәнче исенә төшсә, утырсын, әгәр басып тура-***

еп беткән булса, утырмасын. Намаз ахырында сәһү сәҗдәсен кылсын», — дип әйткән. (Әбү Давыд)

Намазны кайчан бозарга мөмкин?

1. Берәр кеше ашыгыч ярдәмгә мохтаҗ булса, намазны, хәтта *фарыз* булса да, туктатырга мөмкин.

2. Әгәр кеше тормышына, милкенә, мәсәлән, елан, чаян, ерткыч җанварның һөҗүм ясау кебек куркынычы янаса, яки янгыннан сакланырга, каракны тотарга һ.б. саклану чараларын курергә кирәк булса, намазны, хәтта *фарыз* булса да, туктатырга мөмкин.

3. Берәү *нәфел* намаз укыган вакытта аны әти-әнисе эндәшеп чакырса, ул кешегә намазын өзәргә кирәк була.

www.darul-kutub.com

АЗАН ҺӘМ КАМӘТ

Азан – намаз вакыты җиткәнне игълан итеп, гыйбадәткә чакыру.

Камәт – вакыт намазының *фарыз* өлеше укыла башлауны игълан итү.

Азан һәм *камәт* – ирләр җәмәгате өчен *сөннәт муәккәдә*. Шулай ук намазны *каза* кылганда (ниндидер сәбәп белән калдырылган намазны үтәгәндә), юлда һәм ялгыз гына укыганда да әйтелү хәерле. Кыямәт көнендә *мөәзиннәр* (*азан* әйтүче кешеләр) бөтен кешедән дә аерылачаклар, алар барысына да күренеп торачаклар. *Мөәзиннең* тавышын ишеткән барлык җанлы, җансыз затлар һәм әйберләр Кыямәт көнне бу турыда шаһитлык китерәчәкләр дип риваять кылына.

Азанның төп шартлары

1. *Азан* гарәп телендә әйтелергә тиеш.

2. Намаз вакыты төгәл җиткән булырга тиеш.

Мәлик ибне Хөвәйрис *радыяллаһү ганһедән*, ***Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләмнең***: ***«Намазны, мине намаз укыганда күргән кебек итеп укыгыз, шуңа күрә намаз вакыты җитүгә, сезнең берегез азан әйтсен, аннары өлкәнегез имам булсын»,*** – дип әйткән хәдис китерелә. (Бохари)

Азанның әдәпләре

1. *Азан* әйтүче кеше тәһарәтле булырга тиеш.

2. *Кыйблага* карап торырга тиеш.

3. *Кыям* (азан баскан килеш әйтелә), башка төрле халәттә – *мәкруһ.*

4. *Азан* әйткәндә, имән бармакны колак эчендә тотарга киңәш ителә.

Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм бервакыт Билал *радыяллаһү ганһегә азан* әйткәндә ике имән бармагын колак эченә тыгарга кушкан, болай иткәч, тавыш катырак чыга, дигән (Ибне Мәҗә).

5. *Азанны* ачык итеп, озын көйгә салып, тиешле урыннарында сузып әйтергә кирәк.

6. *Азанның* һәр сүзләре аерым, ачык яңгырарга тиеш.

7. «*Хәййә галәс саләәһ*» дигәндә баш уң якка, «*Хәййә галәәл фәләәх*» дигәндә сул якка борылырга тиеш.

8. Ахшам намазыннан тыш башка намазларда, *азан* белән *камәт* арасында сөннәт намазын укырлык микъдарда вакыт булырга тиеш, чөнки ахшам намазының вакыты бик кыска.

9. *Азанны* сузып, ә *камәтне* – сузмыйча әйтү тиешле.

10. *Камәт* белән намаз арасында күп вакыт узарга тиеш түгел.

11. Иртәнге намазның *азанында*, «*Хәййә галәл фәләх*» сүзләреннән соң «*Әссаләтү хәйрум мин әннәүм*» дип әйтелә.

Азан тавышын ишеткән кешегә, *мөәзин* артыннан сүзләрне кабатлап тору *мөстәхәб* була, бары тик

«*Хәййә галәс сәләһ*» дигәннән соң: «*Ләәә хәүлә үә ләә куүәтә илләә билләһил галиил-газыыйм*» (Барлык көч һәм дәрәҗә Бердән-бер Барлыкка китерүчедә) дип әйтелә. Ә «*Хәййә галәл фәләх*» дигәннән соң: «*Мәшәәә Әллаһү кәәнә үә мә ләм йәшә ләм йәкүн*» (Аллаһ ни теләсә, барысы да булыр, теләмәгәне – булмас) дип әйтелә.

Азан әйтелеп тәмамланганнан соң, дога кылына. *Азан* белән *камәт* арасында әйтелгән *дога* Аллаһы Тәгалә каршында кабул ителүчеләрдән санала.

Җәбир *радыяллаһү ганһедән* тапшырылган, *Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм*: ***«Кыямәт көнендә минем шәфәгатем «Әллааһүммә раббә һәзиһи-д-дәгъвәтит-тәммаһ, үәссаләәтил каимәһ. Әәти Мөхәммәдәнил үәсииләтә үәл фәдыйиләтә үәд дәраҗәтәл гаалиәтәр рафиигаһ, үәбгасһү мәкаамәм-мәхмүдәнил-ләзии үәгадтәһ. Үәрзүкънәә шәфәәгатәһүү йәүмәл кыйиәәмәһ. Иннәкә ләә түхлифүл миигааде», дип дога кылган кешегә һичшиксез булачак»***, – дип әйткән. (Бохари)

Әгәр мөмкинлек булса, *азан* ишеткәч тә мәчеткә намазга бару кирәк.

Тәһарәтсез, *җөнебле* хәлдә булганнарга, исерекләргә, акылдан язганнарга, хатын-кызга, сабый балаларга, *фасикъларга* (зур гөнаһлар кылган һәм кылучы кешеләргә) *азан* әйтү *мәкруһ* була.

ҖӘМӘГАТЬ НАМАЗЫ

Җәмәгать намазларында имам булыр өчен тиешле шартлар

Имам белән бергә тагын бер кеше килеп, икедән ким булмыйча, намаз укылса, *җәмәгать* намазы дип санала. Намаз укучыларның саны чикләнми.

Әбү Муса Әшгари *радыяллаһү ганһе*: ***«Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм: «Ике яки күбрәк кеше – җәмәгать була»,*** – дип сөйләгән. (Ибн Маджа)

Ирләр өчен *җәмәгать* намазы – *сөннәт-мүәккәдә* (катгый сөннәт). Шулай ук мәчеткә барырга теләгән хатын-кызларга да каршылык тудырырга ярамый. *Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм*: ***«Эшче хатын-кызларга мәчеткә барырга комачауламагыз»***, – дигән.

Җәмәгать намазы иманлы кешеләрне рухи яктан ныгыта, алар арасында туганлык хисләре тудыра һәм имамга (мәхәллә башлыгына) иярергә этәрә. *Пәйгамбәребез салләллаһү галәйһи вә сәлләм*: ***«Мин җәмәгатьтән читләшкән кешеләрнең йортларын яндырыр идем»*** дигән.

Җәмәгать намазында имам өчен куелган таләпләр

1. *Балигъ* булу – җитлеккән булу.

2. Ир ат җенесеннән булу.

3.Коръән укуны да, башка барлык гамәлләрне дә бик яхшы, үрнәк итеп башкарырлык дәрәҗәдә булу.

4. Имам *мәгъзүр* (аның авыру яки картлык зәгыйфьлеге белән тәһарәте яки намазы бозылу кебек сәбәпләре) булырга тиеш түгел.

Моктәди
(имамга ияреп укучы)

1. Имамга ияреп укучы бары тик имам укыган намазны гына укырга тиеш.

2. Имам *нәфел* (ирекле намаз) укыганда, аның артына басып, аңа оеп (ияреп), калган вакыт намазының *фарыз*ын ниятләп укылмый.

3. Моктәди бар нәрсәдә дә имамга иярергә тиеш, ягъни намазда хәрәкәтләрне ашыгып, имамнан алдан да кылмаска һәм соңарып бик артта да калмаска тиеш.

Әбү Хөрәйрә *радыяллаһү ганһедән* тапшырылган, *Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм*: ***«Имамны аның артыннан иярсеннәр өчен куйдылар. Ул «Әллааһү Әкбәр» дисә, сез дә «Әллааһү Әкбәр» диегез, ә Коръән укый башласа, дәшмәгез»,*** – дип әйткән. (Ибн Мәҗә)

4. Имам белән аның артында торучылар арасында киртә булырга тиеш түгел, ләкин имамның тавышы ишетелерлек булса, аның артыннан ияреп мөмкин.

5. Имам артында башлап ирләр сафлары була, аннары балалар, аннары хатын-кызлар тезелеп басарга тиеш. Имам артында беренче рәттә дини белемле кешеләрнең торуы хәерле, чөнки имам хаталанса, аны төзәтеп җибәрергә яки төрле сәбәпләр белән намаздан чыгарга мәҗбүр булса, урынына басып, аны алмаштырырлык кеше булырга тиеш.

www.darul-kutub.com

Әгәр берәү мәчеткә намазга дип кереп, шунда кешеләрнең имам белән берлектә җәмәгать намазын укыганнарын күрсә, шунда ук аларга кушылырга тиеш була. Бу очракта *фарыз* алдындагы сөннәт намазын, җәмәгать белән бергәләп фарызны үтәп бетергәннән соң, ахырдан укып тәмамлый. Бары тик иртәнге намазда (әгәр вакыт булса) *сөннәтне* уку мөмкин, ләкин *җәмәгать* намазына өлгерә алмаганын күрсә, шунда ук *җәмәгать* намазына кушылып китәргә тиеш була.

Әбү Хөрәйрә *радыяллаһү ганһедән* тапшырылган*: Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм*: ***«Җәмәгать намазына камәт әйтелгәч, фарыздан башка бер төрле намаз да укырга рөхсәт ителми»,*** — дигән. (Мөслим)

Әгәр кемдер *фарыз* намаз укый торган булса, шул вакытта *җәмәгать* җыелып, намаз укырга җыенсалар, нишләргә кирәк?

Әгәр бу иртәнге яки ахшам намазлары булып, һәм укучы әле икенче *рәкәгатьнең сәҗдәсенә* китмәгән булса, үз намазын туктата һәм имамга иярә. Әгәр *сәҗдә* кылган булса, намазын үзе ялгыз төгәлли һәм аннан соң, күпме өлгергән кадәресенә, имамга кушыла.

Берәү мөстәкыйль рәвештә дүрт *рәкәгатьле фарыз* намазын укыган чагында *җәмәгать* җыелып фарыз намазына керешсәләр, әгәр 1 нче яки 3 нче *рәкәгатьнең сәҗдәсен* кылмаган булса, намазын төгәлли, баскан урыннан гына сәлам бирә дә, *җәмәгатькә* кушылып китә. Әгәр ул 1 нче *рәкәгать*

www.darul-kutub.com

сәҗдәсен кылган булса, тагын бер *рәкәгать* укый да, *сәлам* бирә, аннары, *җәмәгатькә* кушылып, намаз укуын тәмам итә.

Әгәр укучы 3 нче *рәкәгатьнең сәҗдәсен* кылган булса, намазын үзе генә төгәлли, һәм әҗер — савап аласы килсә, *җәмәгатькә* кушыла ала. Әгәр берәү сөннәт намазын укып 2 нче *рәкәгатенә* җиткән булса, намазын өзмичә ахырына кадәр укып бетерә, соңыннан *җәмәгатькә* кушылып китә.

Әгәр *җомга* намазының *сөннәтен* укыган вакытта имам *минбәргә* күтәрелсә, укучы намазын өзмичә, ахырына кадәр укып бетерә.

Мөдрик — (*фарыз намазда*) барлык *рәкәгатьләрне* дә имам белән укучы кеше.

Мәсбук — беренче яки калган *рәкәгатьләргә* соңарып килгән кеше.

Әгәр *мәсбук* килгәндә *җәмәгать* басып торса, ул гадәти адым белән барып баса да, *тәкбир-тәхримәне* әйтә һәм *җәмәгатькә* кушылып китә. Әгәр *җәмәгать рөкугъта* булса, ул *тәкбир* әйтә дә, *рөкугъка* китә, шуңа карамастан, ул бу *рәкәгатькә* өлгергән булып санала. Әгәр кеше 1 нче *рәкәгатькә* соңга калса, *җәмәгать сәлам* биргәч, тора да, намазының калдырган *рәкәгатен* укып бетерә.

Әгәр ул соңга калса, имам намазда Коръәнне кычкырып яки шыпыртлап кына укый башлаган булса, имамга кушыла да тыңлый, *сәләмнән* соң тора да *кыямда* элек *дога-истифтәх*, *әгүүзү*, *бисмилләһ*, аннары «Фәтиха» сүрәсен укый.

www.darul-kutup.com

Имам булырга лаеклы кешеләр

1. Дини мәсьәләләрдә белеме күбрәк булган кеше.

2. Әгәр барысының да белеме бер төрле булса, Коръәнне дөресрәк укучы.

3. Әгәр Коръән укуда барысы да бер дәрәҗәдә булса, тәкъвалыгы һәм изгелекләре күбрәк булган кеше.

4. Әгәр алдагы өч пунктта барысы да бертигез булсалар, яше белән өлкәнрәге лаеклы була.

5. Әгәр яшьләре дә тигез булса, холкы яхшырак булганы.

6. Әгәр холыклары да тигез булса, матур кыяфәтлесе.

7. Әгәр тышкы кыяфәтләре дә тигез булса, нәселе яхшырак булганы лаек.

8. Йорт хуҗасы үз өендә үзе имам була.

Имамлыкка мәкруһ булган (катгый хупланмаган) кешеләр

1. Намаз кагыйдәләрен белмәгән надан кеше.

2. Гөнаһлы кеше (*фасикъ*).

3. Игътикады бозык, ягъни Аллаһы Тәгаләгә төгәл дәрәҗәдә инанмаган кеше.

4. Сукыр кеше.

5. Хатын-кыз.

6. Балигълыкка ирешмәгән бала.

Җәмәгать намазы уртача тизлектә укылырга тиеш, чөнки сафта, намаз укучылар арасында картлар, авырулар һ.б. булырга мөмкин. Әгәр имам бер

ир кеше белән генә укыса, ул кеше уң якта, имамнан бераз арттарак басып торырга тиеш. Әгәр хатын-кыз булса, ул артта баса. Әгәр кеше күп булса, элек ирләр, аннары балалар, аннары хатын-кызлар баса.

Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм: ***«Сезнең берәрегез имам булып намаз укытса, бераз тизрәк укысын, чөнки җәмәгать арасында зәгыйфьләр, картлар һәм эшләре күп булган кешеләр дә булырга мөмкин»***, — дигән. (Бохари).

Мәчеткә, җәмәгать намазына бармаска рөхсәт ителгән сәбәпләр

1. Көчле яңгыр.
2. Көчле салкын.
3. Авыру.
4. Зөлемлек һәм фетнәдән (чуалышлардан) курку.

Мәчетнең әдәпләре

1. Мәчетнең ишегеннән уң аяк белән атлап керү. Чыкканда сул аяк белән атлап чыгу.
2. Кергәндә һәм чыкканда *дога* кылу.
3. *Мәкруһ* вакыт булмаса (намаз укырга хупланмаган вакыт), ике *рәкәгать нәфел* (мәчетне сәламләү) намазын уку.
4. Мәчеттә чисталыкны саклау.
5. Мәчеттә начар исләр булырга тиеш түгел.
6. Шаулашмау һәм дөньяви хаҗәтләр турында сөйләшмәү.
7. Намаз укучылар алдыннан узып йөрмәү.

www.darul-kutub.com

Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм: ***«Әгәр намаз укучы алдыннан узган кеше никадәр зур гөнаһны үз өстенә алуын белсә икән, кырык ел кузгалмыйча бер урында басып тору, намаз укучы алдыннан узганга караганда, яхшырак икәнен аңлар иде»,*** – дигән. (Мөслим)

8. *Җомга* намазы *хотбәсен* укыганда сөйләшмәү.

Сәлман Фариси *радыяллаһү ганһедән* тапшырылганча, *Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм*: ***«Кем җомга көнне госел коенып, мөмкин булган кадәр чистарынса, өйдә булган хушбуйларын сөртсә, шуннан мәчеткә барып, янәшә утырган ике кеше арасын аерып, кереп утырмыйча, җомга алдыннан тиешле ике рәкәгать намазын укыса, аннары һичкем белән сйләшмичә, игътибар белән имам сөйләгәнне тыңласа, бу җомгадан алдагысына кадәр гөнаһлары ярлыкана»***, – дигән. (Бохари)

9. Әгәр кеше *мәсбук* икән, соңга калган булса, ул намазга тыныч кына барырга тиеш була.

10. Әгәр кеше сәяхәттән кайтып кергәндә, намаз вакыты җиткән булса, элек мәчеткә кереп, намаз укуы яхшырак.

11. Мәчеттә, намаз укый торган җирдә (*игътикафтан тыш* – Рамазан аенда ялгыз калу) йоклау ярамый.

12. Мәчеттә, намаз уку урынында, ашау ярамый.

13. Намаз укый торган җирдә сату-алу эшләре белән шөгыльләнү ярамый.

14. Бер кешенең берәр әйбере югалган булса, бу турыда мәчет эченә кереп кычкырып йөрү ярамый.

www.darul-kutub.com

Мәхәллә мәчетендә икенче җәмәгатьнең мәкруһ булуы

«Әд-Дурр әл-Мөхтәр» китабында, Мөхәммәд бин Гали әл-Хәскәфи имам турындагы бүлектә болай дип әйтә:

«Мәхәллә мәчететендә кабат азан һәм камәт әйтеп җәмәгать белән намаз уку хупланмаган (мәкруһ). Бу юл буендагы мәчетләргә һәм имамы белән мөәзине булмаган мәчетләргә кагылмый».

Имам Ибн әл-Габидин моңа карата: бу *мәкруһ* – *мәкруһ-тәхрими*, ягъни харамга якын була дип тә аңлаткан. «Әл-Кафи» китабында: «рөхсәт ителмәгән» дип әйтелә. «Әл-Җәмигү әс-Сәгыйр» шәрхендә: «Бу бидгать (яңалык)» диелә. (Авторы – Кадый Хан, «Намаз китабы», азан бүлеге).

«Радд әл-Мөхтәр» китабында Ибн әл-Габидин, дәвам итеп кайсы вакытта икенче *җәмәгатьнең* намаз укуы *мәкруһ* булмау очракларын әйтә. Болар: төп имам килеп җиткәнче, башка берәү үз төркеме белән аерым *җәмәгать* намазын уздырган булып, аннан соң имам килеп төп мәхәллә халкы белән үткәрсә яки ниндидер сәбәпләр аркасында намаз бозылу һәм кабаттан укырга тиешле булу очраклары.

«Мәхәллә мәчете» дигән атамага килсәк, аның махсус билгеләнгән имамы була. («Әд-Дурар», намаз китабы, имам турындагы бүлек).

Сөннәттән китерелгән раслауга килсәк, аны Габдрахман бин Әбүбәкер үз әтисенең сүзләреннән китерә: ***«Дөреслектә, Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм, ансарлар арасында***

кайбер мәсьәләләрне хәл итү өчен өйдән чыкты. Ул әйләнеп кайтканда, мәчеттә җәмәгать намазын укыганнар иде инде. Шул чак Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм, өйгә кереп, гаиләсен туплап, алар белән җәмәгать намазын укыды» – диелә. (Бу хәдисне әт-Табари «Мөгъҗәм әл-Әүсат»та китерә, №4601)

Әгәр мәчеттә *икенче җәмәгать* намазы *мәкруһ* булмаса, *Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм* өенә кереп намаз укымаган булыр иде, мәчеттә генә укыр иде. Чөнки мәчеттә укылган намаз өйдә укылганыннан саваплырак.

Шулай ук Әнәс *радыяллаһү ганһе*: ***«Дөреслектә, Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләмнең сәхабәләре мәчеттә җәмәгать намазына өлгермичә соңарып килгәндә, намазны мәчеттә аерым- аерым гына укыйлар иде».*** – дип сөйләгән. (Бу хәдисне имам әш-Шәфигый үзенең «Әл-Өмм» китабында китерә 1/137)

«Һәм дөреслектә, *җәмәгать* намазын кабатлап, аерым тупланып уку, *җәмәгать*нең азаюына китерә. Әгәр кешеләр, мәчеткә ашыкмыйча килгәч, *җәмәгать* намазына соңга калачакларын һәм шуның өчен биреләсе саваптан мәхрүм булачакларын белсәләр, *җәмәгать* намазына аеруча игътибарлырак булырлар иде». («Әл-Бәдаи», намаз китабын кара, 1/153)

Төп *фәтва* (*заһир әр-ривая*) шул: әгәр бер төркем мәчеткә килеп кергәндә, *җәмәгать* намазы инде төгәлләнгән булса, аларга намазны аерым-ае-

рым укырга кирәк була («Әз-Заһирия» намаз китабын кара, беренче бүлек).

«Мөнъя»дә Әбү Хәнифәдән китерелә: «Әгәр намаз укучыларның саны өчтән артык булса, *җәмәгать* намазын кабаттан уку *мәкруһ*, икенче төрле әйткәндә – юк» («Мөнъятүл кәбир» шәрхе, мәчеткә кагылышлы хокукый нәтиҗәләр чыгарылган бүлек (әхкам әлмәсҗид) 614-615.)

Нәтиҗә: *мәхәллә* мәчетләрендә билгеләнгән имам һәм даими җыелучы халык булса, бер үк намазның икенче кат җәмәгать белән укылуы *мәкруһ* була, рөхсәт ителми. Мондый карар *мәхәлләне* ныгытырга ярдәм итә, чөнки намазның катгый билгеләнгән бер вакытта гына уздырылуын белеп, барысы да мәчеткә ашыгачаклар һәм, шул рәвешле, *җәмәгать*нең таркалуына юл куелмый. Мондый мисаллар бик күп, бер төркем кешеләр имамны ошатмыйча, аның артында басып намаз кылмас өчен, махсус намазга соңарып киләләр дә, аерым *җәмәгать* булып намаз укып, мәчеттә коткы тараталар. Ләкин бу кагыйдә юл буендагы мәчетләргә карамый, анда намаз төрле төркем белән төрле вакытта башкарылырга мөмкин.

Витр намазы

Бу *вәҗиб* намаз өч *рәкәгатьтән* тора һәм һәрбер *рәкәгатьтә* «Фәтиха» сүрәсе һәм тагын бер сүрә укыла.

Гайшә *радыяллаһү ганһәдән* тапшырылган хәдистә: ***«Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү***

www.darul-kutub.com

галәйһи вә сәлләм беренче ике рәкәгатьтән соң сәлам бирми иде», — дигән. (Хәким)

Сөннәт буларак: «Фәтиха»дан соң беренче *рәкәгатьтә* — «Галәк» сүрәсе, икенче *рәкәгатьтә* — «Кәфирун» сүрәсе, өченче *рәкәгатьтә* — «Ихлас» («Фәләкъ») сүрәсе укыла.

Габдуллаһ ибн Габбас *радыяллаһү ганһе* сүзләреннән Сәгыйд ибн Җөбәйр тапшырган: ***«Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм витр намазын өч рәкәгать итеп укый иде. Беренче рәкәгатьтә — «Галәк» сүрәсен, икенче рәкәгатьтә — «Кәфирун» һәм өченче рәкәгатьтә — «Ихлас» сүрәсен укый иде»***. — дигән. (Тирмизи; Нәсәи; Ибн Мәҗә)

Өченче *рәкәгатьтә* «*Ихлас*» сүрәсеннән соң *тәкбир* (*вәҗиб*) әйтелә һәм «*Кунут*» догасы укыла, әгәр «*Кунут*» онытылып укылмый калса, ахырдан *сәһү* сәҗдәсен үтәү тиешле.

Әгәр «*Раббәнә*» догасы онытылса, «*Рабби гфирли*» догасы укыла. Бу намаз Рамазаннан тыш вакытта ялгыз гына укыла. Әгәр Рамазан аенда *витр* намазына кеше соңга калса, *сәламнән* соң торып басып, ялгызы укып бетерә. *Витр* намазының вакыты *ястүдән* соң башлана һәм иртәнге намазга кадәр дәвам итә.

Сөннәт намазлары

Шулай ук алар да 2 төрле:

1 — *сөннәт мүәккәдә,* катгый сөннәт. Пәйгамбәребез Мөхәммәд *салләллаһү галәйһи вә сәлләм*

дәвамлы рәвештә, гомерендә бер тапкыр да калдырмыйча, үтәп килгән өстәмә гамәл.

2 — *сөннәт гайри мүәккәдә* катгый булмаган сөннәт. Пәйгамбәребез Мөхәммәд *салләллаһү галәйһи вә сәлләм* кайбер вакыт үтәгән, күп очракта үтәмичә калдырган өстәмә гамәл.

Сөннәт мүәккәдә

Бу иртәнге намазның ике рәкәгать сөннәт намазы. Беренче рәкәгатьтә «Фәтиха» сүрәсеннән соң «Кәфирун», икенче рәкәгатьтә — «Ихлас» сүрәсен уку сөннәттән санала. Пәйгамбәребез Мөхәммәд *салләллаһү галәйһи вә сәлләм*: ***“Иртәнге намазның сөннәте бу дөньядан һәм анда булган бар нәрсәдән дә яхшырак. Әгәр кеше иртәнге намазны йоклап калдырган икән, кояш чыккач, элек сөннәтен, аннары фарызын укый, башка намазларның сөннәтләре каза кылынмый”***, — дип әйткән.

Гайшә *радыяллаһү ганһә Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләмнең*: ***«Иртәнге, фәҗер, намазының ике рәкәгать сөннәте бу дөньядан һәм анда булган барлык нәрсәдән дә яхшырак»***, — дип әйткәнен тапшырган. (Мөслим)

Өйлә намазының *фарызы* алдыннан дүрт рәкәгать һәм *өйлә* намазының *фарызыннан* соң ике рәкәгать сөннәт намазлары.

Җомга намазында *фарызга* кадәр — 4 *рәкәгать сөннәт* намазы һәм *фарыздан* соң 4 *рәкәгать сөннәт* намазы.

Габдуллаһ ибн Мәсгуд *радыяллаһү ганһедән*: ***«Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм җомга намазының фарызына кадәр дүрт рәкәгать һәм тагын фарыздан дүрт рәкәгать сөннәт намазы соң укый иде»***, — дип җиткергән. (Тирмизи)

Ахшам намазының *фарызыннан* соң 2 *рәкәгать сөннәт* намазы.

Ястү намазының *фарызыннан* соң 2 *рәкәгать сөннәт* намазы.

Өмми (анабыз) Хәбибә *радыяллаһү ганһә Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләмнең*: ***«Кем көн һәм төн буенча, ягъни тәүлек эчендә, унике рәкәгать (сөннәт намазы) укыса, аның өчен җәннәттә йорт төзеләчәк. Болар, дүрт рәкәгать өйлә намазы алдыннан һәм икесе аннан соң, ике рәкәгать ахшамнан соң, ике рәкәгать ястү намазыннан соң һәм ике рәкәгать иртәнге намаз алдыннан укыла торган намазлар»,*** — дигән. (Тирмизи)

Сөннәт гайре мүәккәдә

1. Өйлә намазының ахыргы ике *рәкәгать сөннәтеннән* соң тагын ике *рәкәгать* өстәп уку.

Өмми Хәбибә *радыяллаһү ганһә әйтүе буенча*, *Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм* өйлә намазыннан соң (сөннәтне) дүрт *рәкәгать* итептә укыган. (Тирмизи; Әбү Давыд)

2. Дүрт *рәкәгать* сөннәт икенде намазы алдыннан.

Ибне Гомәр *радыяллаһү ганһе Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм*: ***«Икенде намазы алдыннан дүрт рәкәгать (сөннәт) укыган кешегә Аллаһ мәрхәмәтле булсын»,*** — дип әйткәнен сөйләгән. (Тирмизи; Әбү Давыд)

3. *Ахшамнан* соң дүрт *рәкәгать сөннәт* намазы (*мөстәхәб*).

4. *Ястүгә* кадәр дүрт *рәкәгать сөннәт* намазын уку (*мөстәхәб*).

5. *Ястүдән* соң укыла торган ике *рәкәгатькә* тагын 2 *рәкәгать сөннәт* намазын кушу *мөстәхәб*.

Гайшә *радыяллаһү ганһәдән* тапшырылганча: ***«Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм ясту намазыннан соң минем янга килгәч, (сөннәтне) дүрт яки алты рәкәгать итеп укый иде»***, —дигән. (Әбү Давыд)

Өйлә, ахшам, ясту намазларының фарызларыннан соң *сөннәт* намазлары укыла, *сөннәт* намазлары тәмам булганнан соң — *тәсбихләр* тартыла.

www.darul-kutub.com

НАМАЗДАН СОҢ КЫЛЫНАСЫ ЗИКЕР ҺӘМ ТӘСБИХЛӘР

Ибне Габбас *радыяллаһү ганһедән* җиткерелгән хәдистә болай диелә: ***«Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм исән чакта, билгеләнгән вакыт намазларын (иртә, өйлә, икенде, ахшам, ястү) төгәлләгәч, гадәттә, Аллаһыны кычкырып зикер итәләр иде»***, – дигән. ***Ибн Габбас: «Һәм мин (зикер сүзләреннән намаз төгәлләнгәнлеге турында) аңлый идем»***, – дигән. (Бохари – «Аллаһы Тәгаләне намаздан соң искә алу (зикер) бүлеге»).

Искәрмә:

Биредә фарыз булып йөкләнгән биш вакыт намазлары турында сүз бара (иртә, өйлә, икенде, ахшам, ястү намазлары, тулысынча сөннәтләре белән бергә). Кайбер кешеләр бу хәдистәге сүзләрне биш вакыт намазларның эчендәге фарызларыннан соң дип, ялгышып кабул итәләр.

Сәмура бин Җөндүб *радыяллаһү ганһедән*: ***«Намазны төгәлләгәч, Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм безгә йөзе белән борылып утыра иде».*** – дип тапшырыла. (Бохари – «Аллаһыны намаздан соң зикер итү бүлеге»)

1.3 тапкыр – *Истигъфар* әйтү (*«Әстәгъфируллаһиль газыйм»* – дип).

2.1 тапкыр – *«Сүбехәннәллааһи үәл хәмдү лилләәһи үә ләә иләәһә илләлаһү үәллаһү әкбәр.*

www.darul-kutub.com

Ләә хәүлә үә ләә куүәтә иллә билләһил галийил газыйм» дип әйтү.

3.1 тапкыр — *тәгаүз* (*«Әгүүзү билләәһи минәш-шәйтанир-раҗиим»* сүзләре), *Бәсмәллә* (*«Биссмилләәһир рахмәәнир-рахиим»* сүзләре), *«Аять әл-Көрси»*.

4. *«Сүбхәәннәлааһи»* 33 тапкыр.

5. *«Әлхәмдүлилләәһи»* 33 тапкыр.

6. *«Әллааһү әкбәр»* 33 тапкыр.

7. *Дога*, куллар күтәргән килеш укыла.

Әбү Өмәмә Бәхили *радыяллаһү ганһедән* тапшырылганча, *Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләмнән*: ***«Йә, Аллаһының Илчесе, догаларның кайсысы кабул ителүчән була икән?» — дип бирелгән сорауга, Расүлүллаһ: «Төннең азагында һәм биш вакыт фарыз намазлардан соң кылынган дога»***, — дип җавап биргән. (Тирмизи)

Намаз — гыйбадәтләрнең иң яхшысы, ә дога гыйбадәтнең үзәге булып санала.

Әнәс *радыяллаһү ганһе сөйләве буенча, Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм*: ***«Дога — гыйбадәтнең үзәге»***, — дип әйткән. (Тирмизи)

Намаз гыйбадәтен үтәп, ахырында гыйбадәтләрнең үзәген төшереп калдыру, үтәмәү, чын мәгънәсендә ахмаклык була. Мәчеттә, намаздан соң җәмәгать белән бергәләп дога кылынмаса, тагын шундый саваплы мөмкинлек булдыру бик читен. Чөнки Аллаһы Тәгалә каршында җәмәгать белән бергәләп кылган

доганың, ялгыз кешенең догасына караганда, тизрәк кабул итүе һәм саваплырак булуы турында билгеле.

Дога кылганда, Аллаһы Тәгаләдән үтенү, ялварып сорау, ике кулны уч төпләрен өскә каратып, күкрәк тирәсенә кадәр күтәреп башкарыла. Дога кылгач, учлар белән битне сыпырып куярга кирәк.

Салман әл Фариси *радыяллаһү ганһе* ***Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләмнең***: ***«Хакыйкатьтә, Аллаһы Тәгалә Оялчан Ул, ЮмартУл. Аллаһының колы булган мөэмин мөселман догага кул күтәреп Раббысыннан берәр нәрсә сораса, Ул бу сорауны җавапсыз калдырмый, ялварып күтәрелгән кулларны буш кайтарырга ояла»***, — дип сөйләгәнен җиткергән. (Әбү Давыд)

Гомәр *радыяллаһү ганһе*: ***«Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм дога кылганда кулларын күтәрә һәм ахырдан, аларны төшергәнче, догасын бетереп битләрен сыпырып куя иде»***, — дип сөйләгән. (Тирмизи)

Сәйб ибне Йәзид *радыяллаһү ганһедән* тапшырыла. Ул ***«Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм дога кылганда, ике кулын күтәреп кыла иде һәм соңыннан, дога тәмамлангач, ике кулы белән битен сыпырып куя иде»***, — дигән. (Мишкәт)

Габдуллаһ ибне Габбас *радыяллаһү ганһедән* тапшырылганча: ***«Дога кылганда, ике кулны иңбашларына җиткереп яки якын итеп күтәрергә кирәк»***, — диелгән. (Әбү Давыд)

www.darul-kutub.com

Намаздан соң зикер һәм тәсбихләрне җәмәгать белән үтәү

Шәех Гомәр ибне Сәгыйд «*Риммәһ хизб әр-Рахим*» китабында: «Бел, Аллаһы Тәгалә кешеләргә зикер кылуны җәмәгать белән башкарырга куша, һәм *Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм* дә шуңа ук өндәгән», — дип язган.

Бохари, Мөслим, Тирмизи, Нәсәи, Ибн Мәҗә кебек шәехләр һәм башкалар, *Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләмнең* үзеннән үк килә торган кодси хәдисләрне (Аллаһ сүзләрен) китерәләр: ***«Минем колым Минем турыда ничек уйласа, Мин шундый, һәм, ул Мине искә алганда, Мин аның белән янәшә. Әгәр ул эчтән генә Мине искә алса, Мин дә аны эчтән генә искә алам. Әгәр ул Мине кешеләр арасында искә алса, Мин аны барлыкка китерелгән затларның яхшырагы (фәрештәләр) алдында искә алам».***

Имам Әхмәд ибне Ханбәл үзенең «Мөснәд» атлы хәдис җыентыгында, ышанычлы тапшыручылар аша Әбү Сагыйд әл-Хөдри *радыяллаһү ганһедән* тугъры *иснәд* белән хәдис китергән, анда *Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм*: ***«Кешеләр Аллаһыны бары тик Аның ризалыгы өчен генә зикер кылырга җыелган булсалар, күкләрдән: «Торыгыз, сез гафу ителдегез, сезнең начар эшләрегез яхшылары белән алмаштырылды», — дигән аваз килә»***, — дип әйткән. (Әхмәд ибн Ханбәл «Мөснәд»)

Габдуллаһ ибне Гомәр *радыяллаһү ганһедән* килгән хәдистә: ***«Мин: «Йә Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм, зикер бергәләшеп кылган өчен Бөекләрнең Бөегеннән (Аллаһү Газзә вә Җәлләдән) нинди бүләк була?» – дигән соравыма: «Бергәләшеп кылган зикер өчен бүләк – Җәннәт», – дип җавап бирде»***, – диелгән. (Әхмәд ибне Ханбәл «Мөснәд»)

Табигыйннарның берсе булган Ибне Габдәррахмән әл-Җили тарафыннан китерелгән хәдистә, ***Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм***: ***«Кешеләр бергә зикер кылырга җыелгач, ул җиргә шайтан килер, ә аның бөтен пычрак гаскәре мәчет ишек төбендә торыр. Ул сорар: «Әле тормадылармы (зикер төгәлләнмәдеме)?» Алар: «Юк» – дип җавап бирерләр. Ул ачуыннан учларына сугып куяр. Алар шуннан соң: «Сиңа ни булды?» – дип сорарлар. Шайтан: «Мин аларга Аллаһның шәфкате иңәр дә, алар (теге дөньяда) җәза алмый калырлар, дип куркам», – дип әйтә икән»***, – дигән.

www.darul-kutub.com

НӘФЕЛ (ӨСТӘМӘ) НАМАЗЛАРЫ

1. *Тәхиятүл-мәсҗид* намазы — мәчетне сәламләү намазы. Мәчеткә кергәч, 2 *рәкәгать* укыла.

2. *Тәравих* намазы — Рамазан аенда гына ястү намазыннан соң үтәлә торган *сөннәт — мүәккәдә*. 20 *рәкәгать* итеп укыла. Һәр 4 *рәкәгатьтән* соң тукталып тәравих *тәсбихләре* әйтү *мәндүб* (хупланган) булып санала. Тәравих 2 — шәр яки 4 — әр *рәкәгать* итеп тә укыла. Ялгыз укырга да мөмкин, әмма *җәмәгать* белән уку хәерлерәк. Аны көче җиткән бар кеше дә укый: юлчы да, авыру сәбәпле ураза тота алмаучы да һ.б.

«Сахих Бохари» җыентыгының хәдисләренә аңлатма бирүче Ибне Хәҗәр Гаскаләни: «Рамазан ае төннәрендә *җәмәгать* белән укыла торган намаз, *тәравих* дип атала» — дип әйткән. (Фәтхүл Бари)

3. *Духа* намазы. Вакыты: кояш чыгып 30 минут үткәч башлана һәм кояш зәвальга җиткәнче берәр сәгать кала төгәлләнә. Иң азы — 2 *рәкәгать*. 2 яки 4 *рәкәгатьтән* дә булырга мөмкин (Мишкәт, «Духа намазы» бүлеге, Табарани).

4. *Тәһарәт* (*вуду*) алгач укыла торган 2 *рәкәгатьле* намаз. (Мөслим)

5. *Тәһәҗҗүд* намазы. Иртәнге намазга кадәр укыла торган төнге намаз. Иң азы — 2 *рәкәгать*. Күбрәге — 8 *рәкәгать*. Аннан да күбрәк укырга мөмкин. (Бохари, Әбү Давыд)

www.darulkutub.com

6. *Көсуф* – кояш тотылганда укыла торган намаз, 2 *рәкәгатьтән* тора. *Азансыз*, *камәтсез* һәм *хөтбәсез, җәмәгать* белән озын итеп укыла. Намаздан соң, кояш чыкканчы, *дога* кылына. Әбү Хәнифә әйтүе буенча, эчтән генә укыла, ә шәкертләре әйтүенчә, кычкырып укыла. Бу намазны җомга намазларын алып баручы имам – хатыйб укыта. Ай тотылганда *Хөсуф* намазын ялгыз уку – *мәндүб*. Намаздан һәм догадан тыш, гадәттә, өстәмә намазлар да башкарыла, сәдакалар да өләшенә (Бохари, Әбү Давыд).

7. *Истиска* намазы. Кешеләр яңгырга мохтаҗ булганда укыла һәм ул 2 *рәкәгатьтән* тора. Бу намаз *Гает* (бәйрәм) намазы кебек, ахырдан *хотбә* укыла. Бу намазда *Гаетнекендәге* кебек өстәмә *тәкбирләр* юк, *җәмәгать* белән кычкырып укыла, чөнки яңгыр барысына да кирәк. *Хөтбә истигъфардан* башлана, чөнки шул җирлектә ниндидер гөнаһ кылынган булуы мөмкин. *Имам – хатыйб* намаздан соң *Кыйблага* карап баса һәм өс киемен (*чапанны*) салып, эчен тышка әйләндереп кия (Әбү Давыд). Бераз тукталып торганнан соң, ул күп төрле барлык гөнаһларны ярлыкауны үтенеп, Аллаһка төрле мактаулар яудырып, *хөтбә* укый. Моннан соң ул җәмәгатькә йөзе белән борылып, *истиска догасын* укып, ялваруын дәвам итә. Кешеләрнең бу намазны өч көн буена укулары, тәүбәләрен яңартулары, Аллаһтан гафу үтенүләрне һәм хәер бирүне арттырулары *мөстәхәб* санала.

Нәфел намазларын укырга ярамаган вакытлар

1. Иртәнге намаз вакыты кергәч.

2. Иртәнге намазны укыганнан соң, кояш чыкканчыга кадәр.

Әбү Сәгыйд әл-Хөдри *радыяллаһү ганһедән* тапшырылганча, *Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм*: ***«Иртәнге намаздан соң, кояш тулысы белән күтәрелмичә, бернинди намаз да юк, һәм икенде (гаср) намазыннан соң кояш тулысы белән батып бетмичә, бернинди намаз да юк»***, — дигән. (Бохари; Мөслим)

3. Кояш чыгып ярты сәгать узмыйча. Әгәр кеше иртәнге намазны укыганда кояш чыкса, (хәнәфи мәзхәбенчә) аның намазы бозыла.

4. Кояш зәвальдә булганда.

5. Кояш баер алдыннан ярты сәгать кала, кояш кызарган чакта, бу көннең икенде намазыннан башка бернинди дә намаз укырга ярамый. Хәтта алдагы көннең казага калган икенде намазы да укылмый.

6. Икенде намазын укыганнан соң кояш баеп беткәнче.

Гокъбә ибне Әмир *радыяллаһү ганһедән* тапшырылганча: ***«Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм өч очракта: кояш чыкканда, офыктан тулаем күтәрелеп бетмичә, кояш зәвальдә чакта, кояш бату ягына авышмыйча торганда, һәм кояш баеган вакытта, тулысынча батып күмелмичә, безгә намаз укуны яки (җеназа на-***

www.darul-kutub.com

мазы укып) үзебезнең мәетләребезне күмүне тый-ды» – диелә. (Мөслим)

7. Имам *хөтбә* укырга мөнбәргә чыкканда.

8. *Камәт* әйтелгән вакытта. Иртәнге намазның сөннәтен укырга соңга калган кеше бу вакытта сөннәтен ниятләп укый ала.

9. Мәчеттә *Гает* намазына кадәр дә, аннан соң да нәфелләр укылмый.

10. Гарәфә көнне (Хаждa, Гарәфәт тавында) өйлә һәм икенде намазлары бергә укыла. Шулай ук Хаждa, Мөздәлифәдә ахшам белән ястү намазы да бергә кушылып укыла, һәм алар арасында нindидер башка намаз уку *мәкруһ*.

11. Әгәр *фарыз* намазы өчен вакыт бик аз калса.

12. Хәҗәт үтәү теләге белән бик нык кысталган вакытта.

Искәрмә:

Әгәр намаз укырга ярамаган вакытка мәетне әзерләп җиткерсәләр, бу очракта *җеназа* намазын уку рөхсәт ителә. Шулай ук Коръәннән сәҗдә аятьләрен укыгач, *сәҗдә – и тиләвәт* кылырга да рөхсәт ителә.

Юлда барганда намаз уку турында берничә сүз

1. Әгәр *нәфел намазы* укыла икән, аны теләсә кайсы якка карап, транспортта утырган килеш тә укырга мөмкин, ләкин *Кыйбланы* билгеләп уку – *мөстәхәб*.

2. *Фарыз* намазы транспортта бары тик төгәл итеп укырга бөтенләй мөмкинлек булмаганда гына укыла.

Тиләвәт сәҗдәсе

(Коръән укыганда, билгеләнгән аятьләрдән соң кылына торган сәҗдә)

Бу *сәҗдәне* кылу Коръән укучыга һәм тыңлаучыга *вәҗиб* була. Коръәндә сүрә уртасында яки сүрә азагындагы кайбер аятьләрдән соң мәҗбүри сәҗдә кылынырга тиешле урыннар бар. Аның үтәлү вакыты аятьне уку яки ишетү белән дә булуы мөмкин һәм бераз кичектерелеп тә кылынуы мөмкин. Намаз эчендә *сәҗдә* аяте укылу белән сәҗдә кылына. Аннан соң торып басып, намаз калган җиреннән дәвам ителә.

Коръәнне ятлаган вакытта яки Коръән дәресләрендә, күпләп кешеләр белән укырга өйрәнгән вакытларда, андый аять ничә тапкыр укылса да, *тиләвәт сәҗдәсе* бер кат кына үтәлә.

Сәҗдә кылганда *тәкбир* әйтү *сөннәт* була.

Аягүрә басып, кулларны күтәрмичә генә *тәкбир* әйтелә, *сәҗдә* кылына, *дога* укыла һәм яңадан торып басыла. *Тәкбир* әйтү *мөстәхәб* санала.

Сәҗдә аятен укыганда, басынкырак тавыш белән уку тәкъдим ителә.

www.darul-kutup.com

ҖОМГА НАМАЗЫ

Бу намаз *фарыз гайн,* ягъни һәрбер мөселман булган ир кешегә аны үтәү мәҗбүри. Җомга көнне өйлә намазы урынына укыла. Башта 4 *рәкәгать сөннәт,* аннары җомга намазының 2 *рәкәгать фарызы* һәм соңыннан тагын 4 *рәкәгать сөннәт* укыла.

Җомга намазы кемнәргә фарыз

1. Ир кеше булу (хатын-кызга *вәҗиб* түгел, ягъни мәҗбүри түгел).

2. Ирекле булу, кол дәрәҗәсендә булмау (төрле сәбәпләр аркасында ирektән мәхрум ителгән кешеләргә *вәҗиб* түгел).

3. Балигъ булу (җенси җитлеккән булу).

4. Мәчеткә барып җитәргә авыруы комачауламаслык физик яктан сәламәт булу.

5. Күзе күрә торган булу (сукыр кешегә *вәҗиб* түгел).

6. Фетнәләр, чуалышлардан имин булу.

7. 15 көннән артыкка тукталган *мөсафир* (юлчы) булу. Әгәр 15 көннән ким булса, аңа Җомга намазына бару *вәҗиб* түгел.

Җәбир *радыяллаһү ганһе, Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм*нең: ***«Авыру, юлчы, хатын-кыз, сабый бала һәм коллардан башка, Аллаһы Тәгаләгә һәм Кыямәт көненә ышанучы кешегә, җомга көнне җомга намазына бару фарыз. Шуңа күрә кем дә кем, сату-алу***

www.darul-kutub.com

яки кәеф – сафа корып, уен белән шөгыльләнеп, бармый кала икән, Аллаһы Тәгалә ул кешедән йөзен чөерәчәк, аны игътибарсызлыкта калдырачак. Аллаһы Сөбеханәһү вә Тәгалә һичбер нәрсәгә мохтаҗ түгел, Ул бары тик мактауларга гына лаек», – дип әйткәнен җиткергән. (Мишкәт)

Җомга намазының төп шартлары

1. Вакыты керү (өйлә намазы вакыты).

2. *Хөтбә* Аллаһы Тәгаләгә хәмед – сәнәләр, мактаулар юллау, шәһадәт кәлимәләрен (сүзләрен) һәм Мөхәммәд *салләллаһү галәйһи вә сәлләмгә салават* әйтүдән гыйбарәт.

Габдуллаһ ибне Гомәр *радыяллаһү ганһүмәдән* тапшырыла, ул: ***«Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм ике хөтбә укый иде. Әлек мөнбәргә менеп, мөәзин азан әйтеп бетергәнче утыра иде. Аннан соң торып басып хөтбә укый, аннары утырып бераз дәшмичә тора иде һәм кабат аягүрә торып басып икенче хотбәне укый иде»***, – дигән. (Әбү Давыд)

3. Мәчет барлык кешеләргә дә (байлыгына, дәрәҗәсенә һ.б. карамастан) ирекле кереп йөрерлек булырга тиеш.

4. Дәүләт башлыгының рөхсәте булу.

5. Имам һәм аннан башка тагын иң азы 3 кеше булу.

www.darul-kutub.com

Җомга намазының сөннәтләре

1. Намазга пөхтә кием киеп, хушбуйлар сөртеп килү. Мәчеткә барыр алдыннан *госел* коену.

2. Мәчеткә *хөтбә* башланганчы, иртәрәк килү.

3. Җомга көнне «Кәһеф» сүрәсен укып чыгу.

4. *Зикер*, *салаватлар* әйтү.

5. *Дога* уку, чөнки *хәдистә* тапшырылганча, Пәйгамбәребез Мөхәммәд *салләллаһү галәйһи вә сәлләм* җомга көнне дога кабул ителә торган бер вакыты бар дип әйткән.

Җомга намазының мәкруһлары

1. Утырган кешеләрнең җилкәләре аша, сафлар аша атлап йөрү.

2. *Хөтбә* вакытында сөйләшү *мәкруһ тәхрими* (катгый тыела). Сөйләшүдән туктагыз, дип кешеләрне кисәтү дә катгый рәвештә тыела.

Пәйгамбәребез Мөхәммәд *салләллаһү галәйһи вә сәлләм*: ***«Әгәр имам хөтбә укыганда син дустыңа «Сөйләшмә!» дип әйтсәң, бу очракта син буш сүз сөйләү белән шөгыльләнүче буласың»***, — дигән. (Бохари).

3. Имам *хөтбә* укыганда, намаз уку.

www.darul-kutub.com

ГАЕТ (БӘЙРӘМ) НАМАЗЛАРЫ

Гает әл-Фитр (Ураза бәйрәме).

Гает әл-Әдха (Корбан бәйрәме).

Хөтбәләре булу белән *Җомга* намазына охшаш, ләкин үзләренә хас үзенчәлекләре белән аерылалар.

1. *Гает* намазында *хөтбә* уку – *сөннәт*.

2. *Хөтбә* намаздан соң укыла.

Әгәр җитди сәбәпләр булса, *Гает әл- Әдха* (Корбан бәйрәме) намазын 2 нче һәм 3 нче көннәргә калдыру рөхсәт ителә.

Бу намаз мәчеттә яки киң мәйданлы бер җирдә, 2 *рәкәгать* итеп, *җәмәгать* белән укыла. *Азан*, *камәт* әйтелми, ләкин берәү «саләтүл-җәмәгә» дип кычкырса җитә. Намаз кычкырып укыла һәм анда өстәмә *тәкбирләр* әйтү *вәҗиб* була.

Гает намазын уку тәртибе

1. *Тәкбир-тәхримәдән* соң (кулларны күтәреп "Аллаһү Әкбәр" дип әйтеп намазга керешкәннән соң) «*Сәнә*» догасы эчтән генә укыла. Моннан соң тагын намазга керешү *тәкбире* кебек итеп, һәркайсында кулларны күтәреп, колак йомшагына баш бармакны тидереп, 3 өстәмә *тәкбир* әйтелә. 1 нче һәм 2 нче өстәмә *тәкбирдән* соң, куллар аска гәүдәнең ян ягына төшерелә һәм бары тик 3 нче өстәмә *тәкбирдән* соң гына, намазда тиеш булганча, куллар кендек астына багланып куела. Беренче *рәкәгатьтә* «Фәтиха» сүрәсеннән соң «Әгълә» сүрәсен уку *мөстәхәб* була,

www.darul-kutub.com

аннан соң ахырына кадәр Беренче *рәкәгатьне* үтәп, яңадан торып 2 нче *рәкәгатьне* укый башлый. Икенче *рәкәгатьтә* «Фәтиха» сүрәсеннән соң «Гашияһ» сүрәсен уку *мөстәхәб* булуы аңлатыла. Икенче *рәкәгатьтә рөкугъка* китәр алдыннан, һәркайсында баш бармаклар колак йомшагына тиярлек итеп кулларны күтәреп, тагын 3 өстәмә *тәкбир* әйтелә. Моннан соң, кулларны күтәрмичә, 4 нче *тәкбир* әйтелә һәм *рөкугъ* кылына. Калганы гадәти намаздагы кебек дәвам итеп тәмамлана.

Гает намазын уку вакыты — кояш чыкканнан алып, зәвальгә җиткәнчегә кадәр.

Сәгыйт ибне Гас *радыяллаһү ганһе* Әбү Муса Әшгари һәм Хөзәйфә *радыяллаһү ганһүмнән*: ***«Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм Ураза һәм Корбан бәйрәме намазларында ничә тәкбир әйтә иде?»*** — дип сорагач, *Әбү Муса радыяллаһү ганһе:* ***«Җеназа намазындагы кебек дүрт тәкбир»,*** — дигән. Хөзәйфә *радыяллаһү ганһе* шунда: ***«Син дөрес әйттең»,*** — дип дөресләп куйган. (Әбү Давыд)

Бәйрәм көннәрендә фарыз намазлардан соңгы тәшрик тәкбирләре

Бу — Корбан гаете көннәрендә әйтергә тиешле, *вәҗиб* булган *тәкбирләр*. *Гарәфә* көнне иртәнге намазның *фарызыннан* соң *тәкбирләрне* ирләр кычкырып әйтә башлыйлар һәм дүртенче көннең (9 нчы *Зөлхиҗҗәдән* 13 нче *Зөлхиҗҗәгә* кадәр) икенде

намазының *фарызыннан* соң тәмамлыйлар. *Тәшрик тәкбирләре* һәр *фарыз* намазның *сәламеннән* соң ук *җәмәгать* белән бергә әйтелә. Хәтта кеше намазны *җәмәгатьсез* ялгызы гына укыса да, аңа барыбер *тәкбир* әйтергә кирәк була.

Бәйрәм көннәренә бәйле сөннәт гамәлләр

1. *Госел коену*, хушбуйлар сөртенү, пөхтә кием кию.

2. Ураза гаетендә (*Гает әл-Фитр*) намазга барыр алдыннан берничә хөрмә (финик) кабарга тәкъдим ителә, Корбан гаетендә (*Гает әл-Әдха*) ашауны намаздан соңга калдырырга тәкъдим ителә.

3. Мәчеткә барганда *тәкбирләр* Ураза гаетендә эчтән генә, Корбан гаетендә кычкырып әйтелә.

4. Мәчеткә барганда бер юл белән, кайтканда икенчесе белән әйләнеп кайту хәерле булып санала.

5. Туганнарның хәлләрен белешү.

www.darul-kutup.com

СӘФӘР НАМАЗЫ

Сәфәр кылучы кеше (өеннән аерылып ерак юлга чыгучы, *мөсафир*) намазларның 4 *рәкәгать* фарызларын 2 *рәкәгать* итеп кыскартып укырга тиеш. Бу *вәҗиб* гамәл була.

Искәрмә:

Әгәр *мөсафыйр* кеше *мокыйм* (шул җирлектә яшәүче) имам артында басып ияреп укыганда, тулысынча имам белән бергә укып тәмамлый.

Габдуллаһ ибне Габбас *радыяллаһү ганһедән* тапшырылган хәдистә: ***«Аллаһы Газзә вә Җәллә, Үзенең Илчесе Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм аша сезгә фарызны өйдә булганда дүрт рәкәгать, ә сәфәрдә булганда ике рәкәгать итеп укуны җиткерде»***, – диелгән. (Мөслим)

Әгәр берәү *сәфәргә* чыккач, бер урында 15 көннән кимрәк яшәргә ният кылган булса, ул *мөсафир* (юлчы) булып санала һәм аңа 4 *рәкәгатьле* фарыз намазларын 2 *рәкәгатькә* кыскартып уку тиеш була. Әгәр дә ул бу урында 15 көннән артыгракка тукталып калырга ниятләгән булса, ул *мокыйм* булып саналачак һәм намазларын кыскартмыйча җирле кешеләр кебек укырга тиеш булачак.

Искәрмә:

Бары тик 4 *рәкәгатьле фарыз* намазлар гына (*өйлә, икенде, ястү* намазларында) кыскартыла, ягъни 4 *рәкәгать*

www.darul-kutub.com

урынына беренче 2 *рәкәгать* укыла. Ә калган 2 һәм 3 *рәкәгатьле фарыз* һәм *вәҗиб* намазлар (*иртәнге, ахшам һәм витр*) кыскартылмыйлар, шул килеш укылалар.

Әгәр кеше бер урында кыска вакытка гына тукталган булса һәм анда тоткарланса, алдагы көндәме яки бер атнаданмы, кайчан юлга кузгаласын белмәсә, хәтта бу җирлектә аңа озак яшәргә туры килсә дә, ул намазларын *мөсафир* буларак кыскартып укый.

Әгәр *мөсафир* юлда булып, 4 *рәкәгатьле* намазны үтәми калдырса, каза кылганда да ул аны 2 *рәкәгатьле* намаз итеп укый. Әгәр кеше *мокыйм* булып, 4 *рәкәгатьле фарыз* намазын калдырган булса, аннан соң юлга чыккач, *мөсафир* буларак аны *каза* кылырга теләсә, бу очракта *каза* 4 *рәкәгатьле* итеп үтәлә.

Мөсафирга юлда мөмкинлек булганда, намазларны тулысынча *сөннәтләре* белән үтәү тәкъдим ителә. Аеруча бу *иртәнге* намазның *сөннәтенә* кагыла.

Хәвеф намазы (сугыш кырындагы намаз)

Куркынычлык (сугышта) янаган вакытта, имам *җәмәгатьне* (гаскәрне) 2 төркемгә бүлә. 1 нче төркем имам белән намазның 1 нче *рәкәгатен* укый, *сәлам* бирми генә торып китә. Алар урынына 2 нче төркем килеп, имам белән намазның 2 нче *рәкәгатен* укый һәм *сәлам* бирмичә торып китә. 2 нче *рәкәгатьтән* соң, имам намазны тәгәлләп, ике якка *сәлам* бирә. 1 нче төркем кире килеп, мөстәкыйль рәвештә 2

www.darul-kutub.com

нче *рәкәгатьне* укып, *сәлам* биреп төгәллиләр һәм китәләр. Алар урынына 2 нче төркем килеп, намазларының калган 2 нче *рәкәгатен* укып бетерәләр.

Әгәр *җәмәгать* белән бергәләшеп укырга бик каты куркынычлык яный торган булса, һәр кеше аерым үзе генә намазын укый.

Габдуллаһ ибн Гомәр *радыяллаһү ганһедән* тапшырылган хәдистә: ***«Мин Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм белән Нәҗда ягында сугыш сәфәрендә катнаштым. Без дошман каршына тезелеп баскач, намаз вакыты җитте, Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм безнең белән бергә намаз укый башлады, бер төркем аның артына басты, ә икенче төркем дошман каршында калды. Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм үзе янәшәсендә намаз укучылар белән бергә рөкугъ һәм ике сәҗдә кылды, аннан соң намаз укымаганнарга урын биреп, бу кешеләр киттеләр. Икенче төркем килгәч, Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм алар белән рөкугъ һәм ике сәҗдә кылды, аннары (әттәхияттән соң) сәлам бирде. Шуннан соң барысы да торып басып һәрберсе мөстәкыйль рәвештә тагын ике сәҗдә кылып, берәр рәкәгатьне укып бетерде»***, – диелгән. (Бохари)

www.darul-kutub.com

Каза намазы

Әгәр кеше ялгышлык белән (онытып, йоклап калып һ.б.) яки нииндидер сәбәпләр белән мөмкинлеге булмыйча, намазын укымыйча калдырган булса, ул аны *каза* кылып, өстендәге җаваплылыкны төшерергә тиеш. *Каза* теләсә кайсы вакытта (намаз укырга ярамаган харам вакытлардан тыш) кылынырга мөмкин. Әгәр берүк көннең берничә намазы укылмый калса, *каза* кылуны тәртип буенча башкарырга кирәк була (ягъни иртә, өйлә, икенде, ахшам, ястү тәртиптәге кебек). Әгәр укылмый калган намазларның саны 5 артып китсә, ул очракта укылу тәртибе сакланмый. Әгәр чираттагы *фарыз* намаз вакыты җитсә, ә кешенең алдагы намазы укылмый калган икән, бу очракта аңа башта калган *каза* кылырга кирәк була. Әгәр чираттагы намазның вакыты чыга, инде өлгермим дип курыккан очракта, элек шушы вакытта укылырга тиешле *фарыз* укыла, аннан соң гына калдырган намазга *каза* кылына. Әгәр кеше мәчеткә элек калдырган намазын *каза* кылу нияте белән кергәндә анда *җәмәгать* белән имам шушы вакытта тиешле намазны укый торган булса, бу кешегә элек имамга ияреп *җәмәгать* намазын укырга, аннан соң гына калдырган намазына *каза* кылырга рөхсәт ителә.

www.darul-kutub.com

Кайсы очракларда каза намазын кылу ярамый

1. Кояш чыгарга ярты сәгать кала, һәм кояш чыгып беткәнче ярты сәгать эчендә намазлар укылмый.

2. Кояш зәвальдә (зенитта) булганда.

3. Кояш баеган вакытта.

Хаста, авыру кешенең намазы

Хаста кешегә, авыруы сәбәпле, намазның барлык хәрәкәтләрен (*кыям*, *рөкугъ*, *сәҗдәне*) үтәү мөмкин булмаса, утырган килеш *рөкугъ, сәҗдәне* гәүдәсе белән ишарә кылып уку рөхсәт ителә. Әгәр авыруы утыра алмаслык хәлдә бик көчле булса, уң ягына яткан килеш, йөзен *Кыйблага* борып яки аякларын *Кыйбла* ягына сузып чалкан ятып, *рөкугъ, сәҗдә* кебек хәрәкәтләрне башы белән ишарә кылырга да ярый.

Пәйгамбәребез Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм: ***«Намазны басып укы, әгәр моңа көчең җитми икән, утырып укы, әгәр моңа да көчең җитми икән, уң ягыңа яткан килеш укы»***, — дигән. (Бохари).

www.darul-kutub.com

ҖЕНАЗА НАМАЗЫ

Мөселман кешесе үлгәч, аны *госел* коендыралар (мәетне тулысынча юу), тукыма белән төрәләр, аның өчен *җеназа* намаз укыйлар һәм күмәләр. Бу *фарыз-кифая,* ягъни бер төркем мөселманнар бу фарызны үтәсә, башкаларының өстеннән җаваплылык төшә. (Бохари; Мөслим).

Кеше үлгәч үтәлә торган беренче гамәлләр

Иң элек, кешенең чынлап та үлгән булуына инанырга кирәк. Авызы ачылып калмасын өчен, иягеннән баш түбәсенә кадәр бер тукыма кисәге белән бәйләп кую тәкъдим ителә. Күзләре ачык калган булса, күз кабакларын йомдырып куярга кирәк. Аяк-куллары булдыра алганча, акрын гына турайтып куела, бераз күтәрә төшеп киемнәрен салдырырга һәм *гаурәтләрен* (оят урыннарын) капларга кирәк була. Мәетне озатканда кешеләр күп итеп җыелсын, күбрәк дога кылынсын өчен, мәрхумнең вафат булуы турында халыкка хәбәр тарату *мөстәхәб* булып санала. Аннан соң озакка сузмыйча, мәетне җирләү эшләренә әзерләнәләр.

Мәетне юу (госел коендыру) шартлары

1) Мәетнең мөселман булуы;
2) Мәетнең гәүдәсен 2 кат юу;

www.darul-kutub.com

3) Берәүнең баласы үле туган булса, ул баланың мәетен *госелләндермиләр*, юмыйлар. Әгәр бала исән килеш туып, бераз вакыттан соң үлсә, аны юып *госелләндерәләр*, һәм шулай ук аңа исем бирү дә тәкъдим ителә.

4) Мәет *шәһид* (Аллаһы Тәгалә ризалыгы өчен сугышта үлгән) булырга тиеш түгел. *Шәһидләр*не юмыйлар һәм кәфенгә төрмиләр. Үлгән вакытында өстендә нинди кием булса, шул киемнәре белән күмәләр.

Искәрмә:

Үләт (чума), ваба (холера) хасталарыннан, гангрена яки эч авыруларыннан, суга батып яки янгын эчендә калып янып үлгән, һәм шулай ук бала тудырганда вафат булып киткән кешеләр *шәһидләр* дәрәҗәсендә була диелә. Ләкин аларнын гәүдәләре юылырга тиеш була (*госел* коендыру мәҗбүри).

Мәетне юар өчен су табылмаса, аңа *тәяммүм* кылырга кирәк була. Әгәр мәет череп таркалган яки күбрәк өлеше янып беткән булса, һәм шул сәбәптән юу мөмкин түгел исә, бу очракта гәүдәнең калдыкларына су бөркиләр. Юган вакытта мәетнең *гаурәт* җирләре (оят урыннары) капланган булырга тиеш. Юучы кеше мәетнең *гаурәт* җирләрен юганда, кулына чүпрәк чолгап, каплавыч ачмыйча тыгылып кына юарга тиеш була. Хатын-кызлар – хатын-кызларны, ирләр – ирләрне юарга рөхсәт ителә.

Мәетне юу (госел коендыру)

1. Мәетнең тәнен 3 кат юу *сөннәт* булып санала. Нәҗесләрне юып бетерү өчен күбрәк юу да рөхсәт ителә, ләкин юу так сан күләмендә (3,5 кебек) булырга тиеш.

2. Юган вакытта мәетне биегрәк урынга кую тиешле.

3. Юар өчен җылы су куллану кирәк.

4. Соңгы өченче кат юар өчен әзерләнгән суга хуш исле маддәләр салына. Әгәр кеше хаҗ кылганда, ихрамлы килеш үлсә, суга берни дә салмыйлар, ахырга кадәр ару булырга тиеш.

5. Мәетнең гәүдәсен юганда, сабын куллану яхшырак була. Оят җирләреннән кала, гәүдә тулысынча ачык була.

6. Юыр алдыннан, башта борын эчләрен һәм тешләрен чүпрәктән ясалган юеш тампон белән сөртеп, мәеткә тәһарәт алдыру билгеләнгән.

7. Юучы гадел, тәртипле кеше булырга тиеш. Мәетнең берәр җирендә, ниндидер кимчелек күрсә дә, кешеләргә сөйләми торган, башкалардан яшерә торган булырга тиеш.

8. Юганнан соң мәетнең гәүдәсен корытып алырга кирәк.

9. Мәетне юучы кеше эшен тәмамлагач, *тәһарәт* алса хәерле була.

10. Мәетнең тырнакларын кисү, чәч-төкләрен кыру, чәчен тарау – *мәкруһ* (тәкъдим ителми).

www.darul-kutub.com

11. Юып тәмамлаганнан соң, мәеттән кабат нәҗесләр (тизәк, кан һ.б.) чыкса, аны яңа баштан юып тормыйлар, бары тик нәҗесләрен чистартып, сөртеп кенә алалар.

Кәфен

1. *Кәфен*нең ак тукымадан булуы киңәш ителә, ак тукымага өстенлек бирелә.

2. Ефәктән кала, *кәфеннек буларак* төрле тукымалар кулланырга була.

3. Мәетне бары тик *кәфенгә* генә төреп күмү рөхсәт ителә. Нинди дә булса башка төрле киемнәр киендереп күмү катгый тыела.

4. *Сөннәт* буларак өч кисәк тукыма кулланыла. Ир кеше өчен 1 нче кат тукыма – муеннан алып аякка, 2 нче каты – баштан алып аяк очына кадәр, 3 нче каты –баш очыннан һәм аяклардан бераз арттырып чыгарып калдырыла, ягъни гәүдә тулаем каплана. Хатын-кыз өчен өстәмә тагын ике кат тукыма алына, берсе башны һәм икенчесе күкрәкләрне каплар өчен.

Җеназа намазы

1. Мөэмин-мөселман булган кешегә укыла. Әбү Хәнифә мәзһәбендә *шәһид* булып киткән кешенең тәне юылмый, ләкин җеназа намазы укыла.

2. Мәет юылган булырга тиеш.

3. Мәет *җәмәгать* алдына, *җеназа* намаз укырлык итеп куела.

www.darul-kutub.com

4. Мәет (аның башы белән зуррак өлеше яки гәүдәнең яртысы) җеназа намазы укый торган урында булырга тиеш.

4. Мәетне колашага салып, башы Кыйбладан уң якка карап торырлык итеп урнаштыралар.

5. Мәет салынган колаша җиргә куела, шулай ук бик артык биек булмаган, махсус эшләнгән урынга да куярга рөхсәт ителә.

Җеназа намазының фарызлары

1. 4 *тәкбир*.
2. *Кыям* (4 нче *тәкбирдән* соң *сәлам – вәҗиб*).

Җеназа намазының сөннәтләре

1. 1 нче *тәкбирдән* соң «Сәнә» догасы укыла.
2. 2 нче *тәкбирдән* соң намазда укыла торган *салават* укыла.
3. 3 нче *тәкбирдән* соң җеназа намазының *догасы* укыла.
4. 4 нче *тәкбирдән* соң ике якка сәлам бирелеп тәмамлана.

Искәрмә.

Әгәр кеше диңгездә, корабта барганда үлеп китеп, кайтыр юл ерак булса, аны юып *кәфенниләр*, җеназа намазын укыйлар һәм, калкып чыкмасын өчен берәр авыр әйбер бәйләп, диңгезгә төшерәләр.

Өч көн дәвамында, вафат булган кешенең туганнары белән кайгы уртаклашу, каберне зыярәт итү, *догалар* кылу һ.б. *сөннәт* булып санала. Бу өч көндә мәет чыккан йорт-

www.darul-kutub.com

тагы кешеләрне күршеләре тарафыннан ашатып тору бик хәерле, әҗер – саваплы эш булып санала.
Үлем турында, бу дөньядан китеп аннан соңгы яшәеш турында уйлау – *мәндүб* һәм *мөстәхәб* гамәлләрдән санала.

Каберләрне зиярат итү тәртибе

Гайшә *радыяллаһү ганһә* җиткергән бер хәдистә: Җәбраил *галәйһи сәләм* Пәйгамбәребез Мөхәммәд *салләллаһү галәйһи вә сәлләм* янына килеп: ***«Аллаһы Тәгалә сиңа зиратка барып, андагы мәетләр өчен гафу үтенеп, аларны кичерүне сорарга кушты»,*** – дип әйткән. Гайшә *радыяллаһү ганһә* моны белгәннән соң Пәйгамбәребез Мөхәммәд *салләллаһү галәйһи вә сәлләмнән*: ***«Каберләрне зиярат иткәндә, миңа нинди дога кылырга, нәрсәләр әйтергә кирәк була соң?»*** – дип сораган. Пәйгамбәребез Мөхәммәд *салләллаһү галәйһи вә сәлләм*: ***«Әй иман китергән ирләр һәм хатыннар, кабер әһелләре, Аллаһының сәламы булсын сезгә. Сезнең һәркайсыгызга да Аллаһы Тәгаләнең мәрхәмәте ирешсен. Без дә иншәАллаһ озакламый сезгә кушылырбыз»,*** – дип әйт», – дип җавап биргән. (Мөслим; Нәсәи; Әхмәд)

Икенче риваятьтә: ***«Әй, иман китергән ирләр һәм хатыннар, кабер әһелләре, Аллаһының сәламы булсын сезгә. Сезнең һәркайсыгызга да Аллаһы Тәгаләнең мәрхәмәте ирешсен. Без дә иншәАллаһу озакламый сезгә кушылырбыз. Шуңа күрә Аллаһы***

www.darul-kutub.com

Тәгаләдән сезнең өчен дә һәм үзебез өчен дә гафу итүне сорыйбыз», – дип әйтелә. (Мөслим; Нәсәи; Ибн Мәҗә)

Хатын-кызлар зиратка барганда түбәндәге шартларны саклау зарури:

1. Гаурәтләре тулысынча капланган булырга тиеш.

2. Кычкырып еламаска тиешләр. Галимнәрнең бер өлеше әйтүенчә, кычкырып елау *мәкруһ* булып санала.

www.darul-kutub.com

НАМАЗДА УКЫЛА ТОРГАН КЫСКА СҮРӘЛӘР, ДОГА, ЗИКЕРЛӘР ҺӘМ ТӘСБИХЛӘР

Азан һәм Камәт

Азан - намазга өндәү, чакыру.

Камәт – *җәмәгать* белән укылачак *фарыз* намазның башлануын белдерү.

Азан – *сөннәт-мөәккәдә*, мөһимлеге буенча *вәҗибкә* якын. Һәр намаз вакытының җитүе *азан* белән игълан ителә. Тәүлек буенча билгеләнгән биш вакыт - фарыз намазлары укыла һәм һәрберсенең вакыты керүгә *азан* да әйтелә. *Азанның* эчтәлеге:

Азан

اَللهُ أَكْبَرُ – Әллааһү әкбәр

اَللهُ أَكْبَرُ – Әллааһү әкбәр

اَللهُ أَكْبَرُ – Әллааһү әкбәр

اَللهُ أَكْبَرُ – Әллааһү әкбәр

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ – Әшһәдү әлләә иләәһә илләЛлааһ

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ – Әшһәдү әлләә иләәһә илләЛлааһ

أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللهِ – Әшһәдү әннә Мөхәммәдәр РасүүлүЛлааһ

أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللهِ – Әшһәдү әннә Мөхәммәдәр РасүүлүЛлааһ

حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ– Хәййә галәс – саләәһ

حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ– Хәййә галәс – саләәһ

حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ–Хәййә галәл-фәләәх

www.darul-kutub.com

حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ — Хәййә галәл-фәләәх

اَللّٰهُ أَكْبَرُ — Әллааһү әкбәр

اَللّٰهُ أَكْبَرُ — Әллааһү әкбәр

لَا إِلَهَ إِلَّا اَللّٰهُ — Ләә иләәһә илләЛлааһ

Иртәнге намазга азан әйткәндә өстәмә әйтелә торган сүзләр

(اَلصَّلَاةُ خَيْرٌ مِنَ النَّوْمِ) — Әссаләәтү хайрум минән нәүм

(اَلصَّلَاةُ خَيْرٌ مِنَ النَّوْمِ) — Әссаләәтү хайрум минән нәүм

Мәгънәсе: *«Аллаһы һәр нәрсәдән бөегрәк! Аллаһы һәр нәрсәдән бөегрәк!*

Аллаһы һәр нәрсәдән бөегрәк! Аллаһы һәр нәрсәдән бөегрәк!

Аллаһыдан башка гыйбадәт кылырлык иләһи зат юк дип ихластан ант итәм, гуаһлык бирәм!

Аллаһыдан башка гыйбадәт кылырлык иләһи зат юк дип ихластан ант итәм, гуаһлык бирәм!

Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм — Аллаһының илчесе дип ихластан ант итәм, гуаһлык бирәм!

Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләм — Аллаһының илчесе дип ихластан ант итәм, гуаһлык бирәм!

Намазга ашыгыгыз! Намазга ашыгыгыз!

Газаптан котылырга ашыгыгыз! Газаптан котылырга ашыгыгыз!

Аллаһы һәр нәрсәдән бөегрәк! Аллаһы һәр нәрсәдән бөегрәк!

Аллаһыдан башка гыйбадәт кылырлык иләһи зат юк!»

www.darul-kutub.com

(Хакыйки, намаз уку йокыдан хәерлерәк! Хакыйки, намаз йокыдан хәерлерәк!)

Иртәнге намазга чакырган вакытта «Хәййә галәәл фәләәх» сүзләреннән соң, «Әллааһү әкбәр» сүзләре алдыннан «Әссаләәтү хайрум минән нәүм! Әссаләәтү хайрум минән нәүм!» сүзләре өстәлүен искәртү кирәк.

Камәт

اَللهُ أَكْبَرُ— Әллааһү әкбәр

اَللهُ أَكْبَرُ — Әллааһү әкбәр

اَللهُ أَكْبَرُ — Әллааһү әкбәр

اَللهُ أَكْبَرُ — Әллааһү әкбәр

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ — Әшһәдү әлләә иләәһә илләЛлааһ

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا الله — Әшһәдү әлләә иләәһә илләЛлааһ

أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللهِ — Әшһәдү әннә Мөхәммәдәр РасүүлүЛлааһ

أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللهِ — Әшһәдү әннә Мөхәммәдәр РасүүлүЛлааһ

حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ — Хәййә галәс – саләәһ

حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ — Хәййә галәс – саләәһ

حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ — Хәййә галәл-фәләәх

حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ — Хәййә галәл-фәләәх

قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةِ — Каде камәтис-саләәһ. Каде камәтис-саләәһ

اَللهُ أَكْبَرُ — Әллааһү әкбәр

اَللهُ أَكْبَرُ — Әллааһү әкбәр

لَاإِلَهَ إِلَّا اَللهُ — Ләә иләәһә илләЛлааһ

Камәт сүзләре *азан* сүзләре белән туры килә, ләкин *камәттә* «Хәййә галәл-фәләәх» сүзләреннән

www.darul-kutub.com

соң һәм «Әллааһү әкбәр» сүзләре алдыннан «Каде камәтис-саләәһ. Каде камәтис-саләәһ» дип өстәлеп әйтелә.

А*занны*, намаз вакыты җитмәгән килеш, алдан әйтү тыела.

С*өннәт* буенча, *азан* әйтү билгеле бер сәгатькә беркетелмәгән, фәкат намаз вакыты кергәч кенә әйтелергә тиеш була. Шуның өчен *азанны казага* калган намазны укыр алдыннан әйтү дә хәерле булып санала. Мәчеттән мәхәлләгә ишетелерлек итеп азан әйтелә торган булса, аерым укый торган кешегә тагын бер азан әйтү кирәкмәс.

Азанны, мөэзин артыннан сүзләрен эчтән генә кабатлап, хөрмәт белән тыңларга кирәк. Азан әйтелеп беткәч, махсус *дога* укыла.

Азаннан соң укыла торган дога

اَللَّهُمَّ رَبَّ هَذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ وَالصَّلَاةِ الْقَائِمَةِ آتِ مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ وَالدَّرَجَةَ الْعَالِيَةَ الرَّفِيعَةَ وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا الَّذِى وَعَدْتَهُ وَارْزُقْنَا شَفَاعَتَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ

Әллааһүммә раббә һәзиһи-д-дәгъвәтит-тәммәти, үәссаләәтил каимәһ. Әәти Мөхәммәдәнил үәсииләтә үәл фадыйиләтә үәд дәраҗәтәл гаалиәтәр рафиигәтә үәб-гасһү мәкаамәм-мәхмүдәнил-ләзии үәгадтәһү. Үәрзүкънәә шәфәәгатәһү йәүмәл кыйиәәмәти иннәкә ләә түхлифүл миигааде.

Мәгънәсе: «*Әй, бу камил азанның һәм укылачак намазның хуҗасы Аллаһым! Мөхәммәд салләллаһү галәйһи вә сәлләмгә ярдәмчелекне һәм артыклык-*

www.darul-kutub.com

ны, югары һәм өстен булган дәрәҗәне бир һәм аны Үзең вәгъдә кылган мактаулы урынга ирештер. Кыямәт көнендә аның шәфәгатен безгә насыйп ит. Син вәгъдәңә һич хилафлык кылмыйсың».

Намазда укыла торган Тәкбир тәхримә (кереш тәкбир)

اَللّٰهُ اَكْبَرُ

Әллааһү әкбәр

Мәгънәсе: *« Аллаһы һәр нәрсәдән бөегрәк! ».*

Истифтәһ догасы (Сәнә, сөбхәнәкә)

سُبْحَا نَكَ اللّٰهُمَّ وَبِحَمْدِكَ وَتَبَارَكَ اسْمُكَ وَتَعَالٰى جَدُّكَ وَ لآ اِلٰهَ غَيْرُكَ

Сүбхәәнәкә лЛааһүммә үә бихәмдикә, үә тәбәәракәсмүкә, үә тәгаалә җәддүкә, үә ләә иләәһә гайрук.

Мәгънәсе: *«Аллаһүммә, Синнән гафу сорап һәм Сине мактап, Сиңа ялварам. Синең исемең мөбарәк һәм бөек. Синең бөеклегең чиксез (Синең даның чикләнмәгән), Синнән башка гыйбадәт кылырлык иләһи зат юк».*

«Әл-Фәтиха» сүрәсе

أَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ(١)

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ(٢)الرَّحْمَانِ الرَّحِيمِ(٣)مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ(٤)إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ(٥)اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ(٦)صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ(٧)

www.darul-kutub.com

Әгүз̱ү билләәһи минә ш-шәйтани р-раҗиим

Бисмилләәһир-рахмәәнир-рахиим

Әлхәмдү лилләәһи раббил гәәләмиин. Әр-рахмәәнир-рахиим. Мәәлики йәүмиддиин. Ийәәкә нәгъбудү үә ийәәкә нәстәгыйн. Иһдинәәс - сыйра-аталь мүстәкыйм. Сыйраатальлә - ләз̱иинә әнгамьтә галәйһим. Гайриль мәгъдууби галәйһим үәләәд-дааллиин.

Мәгънәсе:

«Җәннәттән таш атып куылган шайтаннан Аллаһы Тәгаләгә сыенам».

«Мәрхәмәтле һәм Рәхим - Шәфкатьле Аллаһының исеме белән башлыйм».

«Барча мактаулар барлык галәмнәрне тәрбияләүче Аллаһы Тәгаләгә генә хас, тиешле. Мәрхәмәтле һәм Рәхим – Шәфкатьлесең Син. Кыямәт көненең Падишаһысың Син. Бары тик, Сиңа гына гыйбадәт кылабыз һәм Синнән генә ярдәм сорыйбыз. Безне тугры юлга, һидаятькә күндер. Үзең, нигъмәтләндереп, һидаятькә юллаган кешеләрнең юлына безне күндер. Ачуың төшкән һәм Синең һидаятеңнән мәхрум булып калган, адашканнарның юлыннан безне ерак тот».

Рөкугъта укыласы тәсбих

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيم

Сөбхәәнә Раббиәл-газыйм

Мәгънәсе: *«Олугъ Раббымны пакь дип таныйм».*

Рөкугътан турайганда

سَمِعَ اللّٰهُ لِمَنْ حَمِدَهُ

СәмигәлЛааһү лимән хәмидәһ

Мәгънәсе: *« Аллаһы Тәгалә Үзен мактаучыларны ишетә».*

Тулысынча тураеп беткәч

رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ

Раббәнәә ләкәл хәмде

Мәгънәсе: *«Раббыбыз барча мактаулар Сиңа гына тиешле».*

Сәҗдәдә укыласы тәсбих

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْاَعْلَى

Сүбхәәнә Раббиәл-әгълә

Мәгънәсе: *«Бөек Раббымны пакь дип таныйм».*

Тәшәһһүд

اَلتَّحِيَّاتُ لِلّٰهِ
وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكَ
اَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ السَّلاَمُ عَلَيْنَاوَعَلٰى
عِبَادِاللّٰهِ الصَّالِحِينَ اَشْهَدُ اَنْ لآ اِلٰهَ اِلاَّ اللّٰهُ
وَاَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًاعَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

Әттәхийййәтү лилЛәәһи үәссалаүәтү үәт тайибәәт. Әссәләәмү галәйкә әйүһән нәбийү үә рахмәтүлЛааһи үә бәракәәтүһ. Әссәләәмү галәйнә үә галә гибәдилЛәәһис саалихиин. Әшһәдү әлләә иләәһә илләлЛааһү, үә әшһәду әннә Мүхәммәдән габдүһү үә Расүүлүһ.

www.darul-kutub.com

Мәгънәсе: *«Тел гыйбадәтләре дә, тән һәм мал гыйбадәтләре дә — һәркайсы Аллаһы Тәгалә өчен генә. Әй, пәйгамбәребез, сиңа Аллаһы Тәгаләнең сәламе, рәхмәте һәм бәракәтләре булсын! Шулай ук үзебезгә дә һәм Аллаһы Тәгаләнең һәрбер изге бәндәләренә дә сәлам булсын.*

Аллаһыдан башка гыйбадәт кылырлык иләһи зат юк дип ихластан ант итәм, гуаһлык бирәм! Һәм Мөхәммәд Аның колы һәм Илчесе дип ихластан ант итәм, гуаһлык бирәм!».

Салават

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ عَلٰى اٰلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ
عَلٰى اِبْرٰاهِيمَ وَ عَلٰى اٰلِ اِبْرٰاهِيمَ اِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ
اَللّٰهُمَّ بَارِكْ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ عَلَى اٰلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ
عَلٰى اِبْرٰاهِيمَ وَ عَلٰى اٰلِ اِبْرٰاهِيمَ اِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

Әллаһүммә салли гәлә Мүхәммәдиү үә галә әәли Мүхәммәд. Кәмә салләйтә галә Ибраһимә үә галә әәли Ибраһимә иннәкә хәмиидүм мәҗиид. Әллаһүммә бәрик галә Мүхәммәдиү үә галә әәли Мүхәммәд. Кәмә бәрактә галә Ибраһимә үә галә әәли Ибраһимә иннәкә хәмиидүм мәҗиид.

Мәгънәсе: *«Аллаһым! Ибраһим галәйһиссәләмгә һәм аның әһле - гаиләсенә ничек рәхмәт кылган булсаң, Мөхәммәдкә һәм аның әһле - гаиләсенә дә шулай рәхмәт кыл. Аллаһым! Ибраһим галәйһиссәләмгә һәм аның әһле — гаиләсенә ничек бәракәт кылган булсаң, Мөхәммәдкә һәм аның әһле — гаиләсенә дә шулай ук бәракәт кыл».*

www.darul-kutub.com

Раббәнә догасы

رَبَّنَا اٰتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ فِي اْلاَخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

Раббәнәә әәтинәә фид-дүнйәә хәсәнәтә үә филь - әәхыйрати хәсәнәтәү үә кыйнәә газәбән-нәәр.

Мәгънәсе: *«Раббыбыз! Безгә бу дөньяда да, ахирәттә дә изгелекне бир, һәм безне җәһәннәм уты газабыннан сакла».*

Сәлам

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ

Әссәләәмү галәйкүм үә рахмәтүЛлааһ.

Мәгънәсе: *«Сезгә иминлек һәм Аллаһның рәхмәте булсын».*

Сәлам догасы

اَللَّهُمَّ اَنْتَ السَّلاَمُ

وَمِنْكَ السَّلاَمُ تبَارَكْتَ يَا ذَاالجْلاَلِ

وَالْإِكْرَامِ

Әллаһүммә әнтәссәләәмү үә минкәссәләәмү тәбәәрактә йә зәл җәләәли үәл икрам.

Мәгънәсе: *«Аллаһым! Син һәрбер бәлаләрдән саклаучысың һәм бөтен иминлек бары тик Синнән генә. Әй Аллаһым! Син Мөбарәк затсың, Олугълык һәм Рәхмәт иясесең Син!»*

Тәсбих

(биш вакыт намазларны тәмамлаганнан соң ахырларында үтәлә торган тәсбихләр)

سُبْحَانَ اللهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَاللهُ اَكْبَرُ

www.darul-kutub.com

СүбхәәнәЛлааһи үәл хәмдүлиЛләәһи үә ләә иләәһә илләәЛлааһү үәлЛааһү әкбәр.

Мәгънәсе: *«Аллаһы Тәгалә бөтен кимчелекләрдән дә пакь, барча мактау Аллаһыга гына хас, Аллаһыдан башка гыйбадәт кылырлык иләһи зат юк, Аллаһы һәр нәрсәдән бөегрәк»*

لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ

Ләә хәүлә үәләә кувәтә илләә билЛәәһил галийил газыйм.

Мәгънәсе: *«Аллаһы Тәгаләдә булган көч - кодрәт һәм куәт һичшиксез башка бер затта да юк.»*

مَا شَاءَ اللهُ كَانَ وَمَا لَمْ يَشَاءْ لَمْ يَكُنْ

Мәшәә Әллааһү кәнә үә мәә ләм йәшәъ ләм йәкүн.

Мәгънәсе: *«Аллаһы ни teләсә, барысы да була, Ул теләмәгән нәрсә булмый»*

Аять әл Көрси

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ

Әллааһү ләә иләәһә илләә һүәл хәйүл кайум. Ләә тәәхузүһү синәтүү үә ләә нәүм. Ләһү мәә фис сәмәәүәти үә мәә фил ард. Мән зәлләзии йәшфәгу гыйндәһүү илләә би изниһ. Йәгъләмү мә бәйнә әйдиһим үә мәә хальфәһүм. Үә ләә йүхиитүүнә бишәййим мин гыйльмиһи илләә бимә шәә. Үәсига күрсиййүһүс сәмәүәти үәл ард. Үә ләә йәүдүһү хифзуһүмә. Үә һүвәл галийүл газыйм.

www.darul-kutub.com

Мәгънәсе: *«Аллаһы Тәгаләдән башка һичбер иләһ юк, Ул Аллаһы Тәгалә – Мәңге Терек булучы, Мәңге бөтен нәрсәгә хуҗа булган хәлдә, мәхлуклары белән мәңге идарә итүче. Ул, Аллаһы Тәгаләдә йокымсырау һәм йокы булмас. Җирдә һәм күкләрдә булганнар барысы да Аныкы. Кем Аның каршында шәфәгать кыла алыр, Аның рөхсәтеннән башка? Ул Аллаһы Тәгалә элек булганнарны да, алардан соң булачакларны да белеп торучы. Кешеләр Аллаһы Тәгалә гыйлеменнән башка, үзбелдекклеләре белән һич бернинди эш йөртә алмаслар. Аның тәхете җир һәм күкләрне биләп алган. Җир һәм күкләрне саклау Аллаһы Тәгаләгә һичбер авырлык китерми. Ул, Аллаһ Тәгалә тиңдәшсез, Олугларның Олугы һәм Бөекләрнең Бөеге».*

سُبْحَانَللَّهِ– 33 тапкыр – СүбехәәнәЛлааһи
الْحَمْدُ لِلَّهِ– 33 тапкыр -Әлхәмду лилЛәәһи
اللّٰهُ أَكْبَرُ – 33 тапкыр – Әллааһү әкбәр

لآ إِلَهَ إِلاَّ اللّٰهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ. لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ.
يُحْيِي وَيُمِيتُ وَ هُوَ حَيٌّ لَا يَمُتُ.
بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

Ләә иләәһә илләлЛааһү үәхдәһү ләә шәрикә ләһү. Ләһүл мүлкү үә ләһүл хәмду, йүхйи үә йүмиитү. Үә һүә Хәйүл ләә йәмүтү. Бийәдиһил хайру үә һүә галә күлли шәй ин кадиир.

Мәгънәсе: *«Аллаһыдан башка гыйбадәт кылырлык иләһи зат юк, Аның һич бер тиңдәше юк, Ул бар*

нәрсәгә камил падишаһ, барча мактаулар Аңа гына хас. Аллаһы Тәгалә үтерер һәм үлгәннән соң кабат тергезер. Ул мәңге тере һәм мәңге үлемсез. Барлык хәерле эшләр дә Аллаһы Тәгаләдән генә ирешә. Аның бар нәрсәгә дә, һичшиксез, көче җитәрлек».

Тәсбих догасы
(намаз ахырында, тәсбих тарткач укыла)

اَللَّهُمَّ تَقَبَّلْ مِنَّا صَلاَتَنَا وَصِيَامَنَا وَقِيَامَنَا وَقِرَأَتَنَا وَرُكُوعَنَا وَسُجُودَنَا وَقُعُودَنَا
وَتَسْبِيحَنَا وَتَهْلِيلَنَا وَتَخَشُّعَنَا وَتَضَرُّعَنَا

اَللَّهُمَّ تَمِّمْ تَقْصِيرَنَا وَتَقَبَّلْ تَمَامَنَا وَاسْتَجِبْ دُعَائَنَا وَاغْفِرْ أَحْيَائَنَا وَارْحَمْ مَوْتَانَا يَا مَوْلَانَا
اَللَّهُمَّ احْفَظْنَا يَا فَيَّاضُ مِنْ جَمِيعِ الْبَلَايَا وَالْأَمْرَاضِ

اَللَّهُمَّ تَقَبَّلْ مِنَّا هَذِهِ الصَّلَاةَ الْفَرْضَ مَعَ السُّنَّةِ مَعَ جَمِيعِ نُقْصَانَاتِهَا بِفَضْلِكَ وَكَرَمِكَ وَلَا تَضْرِبْ بِهَا وُجُوهَنَا يَا إِلَهَ الْعَالَمِينَ وَيَا خَيرُ النَّاصِرِينَ تَوَفَّنَا مُسْلِمِينَ وَ اَلْحِقْنَا بِالصَّالِحِينَ
وَصَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى خَيْرِ خَلْقِهِ مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ

Әллаһүммә, тәкаббәл миннә саләтәнә үә сыяменә үә кыяменә үә кыраәтәнә үә рукүүгәнә үә сүҗүүдәнә үә кугүүдәнә үә тәсбиихәнә үә тәхлииләнә үә тәхашшүгәнә үә тәдаррүгәнә. Әллаһүммә, тәммим тәксыйранә үә тәкаббәл тәмаменә үәстәҗиб дүгаәнә үә гфир әхйәәнә үәрхәм мәүтәнә йә мәүләнә. Әллаһүммә, хфәзнә йә фәййәду мин җәмиги л-бәләйә үәл-әмрад.

Әллаһүммә, тәкаббәл миннә һәзиһис саләтә әл-фәрда мәгас сүннәти мәгә җәмиги нүксанәтиһә, бифадликә үә кәрамикә үә ләә тәдриб биһә вуҗүһәнә, йә иләәһә л-галәминә үә йә хайран нәсыйриин. Тәүәффәнә мүслиминә үә әлхикнә биссалихи-ин. Үә салләллааһү Тәгәлә галә хайри халькыйһи Мүхәммәдиү үә галә әлиһи үә әсхәбиһи әҗмәгыйн.

Мәгънәсе: *«Әй Аллаһым, безнең намазыбызны, уразабызны, кыямыбызны, Коръән укуыбызны, рөкүгыбызны, сәҗдәләребезне, утырышларыбызны, тәсбихебезне, тәһлилебезне, түбәнчелек кылуыбызны һәм ялваруларыбызны кабул кыл! Әй, Раббым, кимчелекләребезне төзәтеп, дөрес булган гамәлләребезне һәм догаларыбызны кабул ит. Тере булганнарыбызны ярлыка, үлгәннәребезгә рәхмәт кыл! Әй, рәхмәт кылучы Раббым, безне барлык бәла-казалардан, чирләрдән сакла. Әй, Аллаһым, Үзеңнең фазлың, (өстенлегең) һәм кәрамың (юмартлыгың) белән бу намазларыбызны һәрбер кимчелекләре белән кабул ит, ул намазларыбыз белән Кыямәт көнне безнең йөзебезгә орма! Әй барча галәмнәрнең Хак гыйбадәт кылырга лаеклы Заты, ярдәм итүчеләрнең камилрәге, безне мөселман хәлебездә вафат кылдыр һәм безне изге, салихлар рәтендә булуыбызны насыйп ит! Мәхлүкләреңнең иң затлысы булган Мөхәммәд салләллаһү галәйһи үә сәлләмгә, аның әһле - гаиләсенә, барча сәхабәләренә рәхмәтеңне ирештер!»*

Кунут догасы (Витр намазында укыла)

اَللّٰهُمَّ إِنَّا نَسْتَعِينُكَ وَ نَسْتَغْفِرُكَ وَ نَسْتَهْدِيكَ وَ نُؤْمِنُ بِكَ وَ نَتُوبُ
اِلَيْكَ وَ نَتَوَكَّلُ عَلَيْكَ وَ نُثْنِي عَلَيْكَ اْلخَيرَ كُلَّهُ نَشْكُرُكَ
وَ لاَ نَكْفُرُكَ وَ نَخْلَعُ وَ نَتْرُكُ مَنْ يَفْجُرُكَ
اَللّٰهُمَّ اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَ لَكَ نُصَلِى وَ نَسْجُدُ وَ اِلَيْكَ نَسعٰى وَ نَحْفِدُ نَرْجُو
رَحْمَتَكَ وَ نَخْشٰى عَذَابَكَ اِنَّ عَذَابَكَ بِاْلكُفَّارِ مُلْحِقٌ

Әллааһүммә иннә нәстәгинүкә үә нәстәгъфирукә үә нәстәһдикә үә нүъминү бикә үә нәтүүбү иләйкә үә нәтәүәккәлү гәләйкә үә нүсни гәләйкәл хайра күлләһү нәшкүрукә үә лә нәкфүрук. Үә нәхләгү үә нәтрукү мәй йәфҗүрук. Әллааһүммә ийәәкә нәгъбүдү үә ләкә нүсалли үә нәсҗүдү. Үә иләйкә нәсга үә нәхфиду. Нәрҗү рахмәтәкә үә нәхшәә газәәбәкә иннә газәәбәкә бил күффәри мүлхикъ.

Мәгънәсе: *«Аллаһүммә, Синнән ярдәм сорыйбыз, туры юлга бастыруыңны һәм гөнаһларыбызны ярлыкавыңны үтенәбез. Бары тик Сиңа гына ианабыз, Синең алда гафу сорыйбыз һәм Синең ярдәмеңә генә өметләнеп барча эшләребезне Сиңа тапшырабыз. Барча мактауларыбыз Сиңа гына, Сиңа шөкер кылабыз, көферлек кылмыйбыз. Сиңа гөнаһ кыла торган кешеләрдән ерак торабыз. Әй Раббыбыз, Сиңа гына гыйбадәт кылабыз, Синең өчен генә намаз укыйбыз, сәҗдә кылабыз һәм гыйбадәтебез аша Сиңа якын булырга тырышабыз. Рәхмәтеңне өмет итәбез һәм газабыңнан куркабыз. Синең газабың имансызларга гына ирешәдер».*

Намазда кулланыла торган Коръән сүрәләре
«Әл-Инширах» сүрәсе

بسـم الله الرحمن الرحيم

أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ(١)وَوَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ(٢)الَّذِي أَنقَضَ ظَهْرَكَ(٣)وَرَفَعْنَا لَكَ
ذِكْرَكَ(٤)فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا(٥)إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا(٦)فَإِذَا فَرَغْتَ فَانْصَبْ(٧)وَإِلَى رَبِّكَ
فَارْغَبْ(٨)

www.darulkutub.com

Бисмилләәһир-рахмәәнир-рахиим. Әләм нәшрах ләкә садракә. Уә уәдагънә ганкә уизракә. Әлләзи әнкада заһракә. Уә рафәгънә ләкә зикракә. Фәиннә мәгаль гүсри йүсра. Иннә мәгаль гүсри йүсра. Фә изә фәрагътә фәнсаб. Уә илә раббикә фәргабе.

Мәгънәсе: *«Без синең (Әй Мөхәммәд) күңелеңне киң кылып, иман һәм хикмәт белән йомшатмадыкмы? Һәм өстеңдә торган авыр йөкне алып ташламадыкмы? Ул бит сиңа авырлык, кыенлык китерүче йөк иде? Синең исемеңне зикер итеп, кешеләр арасында иң югары дәрәҗәләргә күтәрмәдекме? Әлбәттә һәр авырлыктан соң җиңеллек килә. Хакыйкидер, чынлыкта исә, һәр авырлыктан соң җиңеллек килә. Бер хәерле эшне тәмамласаң, икенче хәерле эшкә тотын. Һәм тулысынча үзеңне Раббыңа юнәлт!»*

«Әл-Фил» сүрәсе

بســم الله الرحمن الرحيم

كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ(١)أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ(٢)وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ أَلَمْ تَرَى طَيْرًا أَبَابِيلَ(٣)تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِنْ سِجِّيلٍ(٤)فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَأْكُولٍ(٥)

Бисмилләәһир-рахмәәнир-рахиим. Әләм тәра кәйфә фәгалә раббүкә би әсхәбил фиил. Әләм йәҗгәл кәйдәһүм фи тәдълил. Уә әрсәлә гәләйһим тайран әбәәбил. Тәрмиһим би хиҗәәратим мин сиҗҗиил. Фәҗәгәләһүм кәгәсфим мәәкүүл.

Мәгънәсе: *«(Мөхәммәд) Раббың фил ияләренә нинди җәза биргәнен күрмәдеңме? Ул аларның мәкерләрен, яманлыкта тырышуларын бушка*

чыгармадымы? Аларны һәлак итәр өчен өсләренә төркем-төркем кошлар җибәрде. Кошлар аларга кыздырылган ташлар белән аттылар. Аларны тапталган, чәйнәлгән салам кебек кылдылар».

«Әл-Курайш» сүрәсе

بسـم الله الرحمن الرحيم

لِإِيلَافِ قُرَيْشٍ(١)إِيلَافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ(٢)فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ(٣)الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَآمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ(٤)

Бисмилләәһир-рахмәәнир-рахиим. Лии иилэфи курайш. Иилэфиһим рихлэтэш-шитэә-и үәс-сайф. Фәлйәгъбүдүү раббә һәз̲әл бәйт. Әлләз̲ии әтгамәһүм мин җүгъ үә әмәнәһүм мин хаүф.

Мәгънәсе: *«Курайш кабиләсенең берләшеп өлфәт – мәхәббәттә булулары гаҗәеп хәл. Аларның берләшеп, җәй һәм кыш сәүдә белән сәфәрдә йөрүләренә гаҗәпләнегез. Алар шушы Кәгъбәнең Раббысына гыйбадәт кылсыннар һәм Аның биргән нигъмәтләренә шөкер кылсыннар. Аллаһ аларны ачлыктан коткарып тук кылды һәм һәртөрле куркынычлардан имин кылды».*

«Әл-Мәгун» сүрәсе

بسـم الله الرحمن الرحيم

أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالدِّينِ(١)فَذَلِكَ الَّذِي يَدُعُّ الْيَتِيمَ(٢)وَلَا يَحُضُّ عَلَى طَعَامِ الْمِسْكِينِ(٣)فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ(٤)الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ(٥)الَّذِينَ هُمْ يُرَاءُونَ(٦) وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ(٧)

Бисмилләәһир-рахмәәнир-рахиим. Әра-әйтәл-ләз̲ии йүкәз̲з̲ибү бид-диин. Фәз̲әликәл ләз̲ии

www.darul-kutub.com

йәдүгуль йәтиим. Үә ләә йәхүдду галә тагәәмил мискиин. Фәүәйлүл лил мүсаллиин. Әлләзиинә һүм гань саләәтиһим сәһүүн. Әлләзиинә һүм йураауунә. Үә йәмнәгуунәл мәәгун.

Мәгънәсе: *«Динне ялганга чыгарган кешене күрдеңме? Ул ятимне читкә кага, аңа золым итә. Юксылларга ярдәм итми һәм башкаларны да аннан тыя. Ачы кайгы – хәсрәт кайбер намаз кылучыларга: алар ялакаулык сәбәбе белән, намазларына җитдилек күрсәтмиләр, өркеннәрен хөрмәт итмиләр. Алар гамәлләрен бары тик рия белән генә (кешеләр күрсен дип кенә) үтиләр һәм барлык хәерле эшләргә, изгелекләргә юл бирмәүче киртә булып торалар».*

«Әл-Кәүсәр» сүрәсе

بســم الله الرحمن الرحيم

إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ(١)فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ(٢)إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ(٣)

Бисмилләәһир-рахмәәнир-рахиим. Иннәә әгътайнәәкәл кәүсәр. Фәсалли лираббикә үәнхәр. Иннәә шәәни-әкә һүүәл әбтәр.

Мәгънәсе: *«(Әй Мөхәммәд) Һичшиксез, без сиңа Кәүсәрне (ахирәттә кәүсәр елгасы) бирдек. Раббың ризалыгы өчен гыйбадәтеңне кыл һәм Корбан чал! Сине кимсеткәннәрнең үз нәселләре бетәчәк».*

«Әл-Кәфирун» сүрәсе

بســم الله الرحمن الرحيم

قُلْ يَاأَيُّهَا الْكَافِرُونَ(١)لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ(٢)وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ(٣)وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدتُّمْ(٤)وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ(٥)لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ(٦)

Бисмилләәһир-рахмәәнир-рахиим. Куль йәә әйүһәл кәәфируун. Ләә әгъбудү мәә тәгъбудүүн. Үә ләә әнтүм гаабидүүнә мәә әгъбуд. Үә ләә әнә габидүм мәә габәттүм. Үә ләә әнтүм габидүүнә мәә әгъбудү. Ләкүм диинүкүм үә лийә диин.

Мәгънәсе: *«Әйт, (Мөхәммәд): «Әй сез, кяферләр! Мин сез табына торган сыннарга гыйбадәт кылмыйммын, ә сез мин гыйбадәт кылган Аллаһүга табынмыйсыз. Һәм мин сез табына торган сыннарга һичкайчан гыйбадәт кылмаячакмын, ә сез мин гыйбадәт кылган Аллаһүга табынмаячаксыз. Сезнең динегез үзегезгә, минем динем үземәдер!»*

«Ән-Нәсыр» сүрәсе

بســم الله الرحمن الرحيم

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ(١)وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا(٢)فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا(٣)

Бисмилләәһир-рахмәәнир-рахиим. Изәә җәә-ә нәсрулЛааһи үәл фәтх. Үәра-әйтән нәсә йәдхулүүнә фи динил-Ләәһи әфүәәҗә, фәсәббих бихәмди раббикә үәстәгъфирһ. Иннәһү кәәнә тәүүәбә.

Мәгънәсе: *«Аллаһыдан ярдәм һәм җиңү килеп, кешеләрнең төркем-төркем булып Ислам диненә килгәннәрен күргәч, Раббыңны мактап тәсбихләр әйт һәм Анардан ярлыкауны, мәгъфирәне телә!*

www.darul-kutub.com

Хакыйкатьтә Ул тәүбәләрне кабул итеп, гөнаһларны гафу кылучы».

«Әл-Мәсәд»

بســم الله الرحمن الرحيم

تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ(١)مَا أَغْنَى عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ(٢)سَيَصْلَى نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ(٣)
وَامْرَأَتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ(٤)فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِنْ مَسَدٍ(٥)

Бисмилләәһир-рахмәәнир-рахиим. Тәббәт йәдәә әби Ләһәбиү үә тәббә. Мәә әгънәә ганьһү мәлүһүү үә мәә кәсәбе, сәйасләә нәәран з̲әәтә Ләһәбе. Үәмраәтүһү хәммәәләтәл хәтабе. Фии җидиһәә хәблүм мим мәсәде.

Мәгънәсе: *«Әбү Ләһәбнең ике кулы корысын һәм корыды да! (Һәм ул һәлак тә булды). Аңа газаптан котылырга малы да, кәсеп иткәннәре дә һич файда бирмәде. Тиздән ул ялкынлы утка кереп яначак. Утын ташучы буларак, муенына хөрмә мунчаласыннан ясалган бау таккан рәвештә, аның хатыны да утка керәчәк».*

«Әл-Ихлас» сүрәсе

بســم الله الرحمن الرحيم

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ(١)اللَّهُ الصَّمَدُ(٢) لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ(٣)وَلَمْ يَكُنْ
لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ(٤)

Бисмилләәһир-рахмәәнир-рахиим. Куль һүүәлЛааһү Әхәде. Әллааһүс Самәде. Ләм йәлиде, үә ләм йүүләде. Үә ләм йәкүл ләһү күфүүән Әхәде.

Мәгънәсе: *«Әйт, (әй Мөхәммәд): «Ул — Аллаһы, һичбер тиңдәше булмаган Ялгыз Бер,*

www.darul-kutub.com

Мәңгелек Иләһ. Аның һичбер нәрсәгә ихтыяҗы юк. Ул һичкемне тудырмады да һәм һичкемнән тумады да. Һәм Аның берниндә тиңдәше дә юк».

«Әл-Фәләкъ» сүрәсе

بســم الله الرحمن الرحيم

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ(١)مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ(٢)وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ(٣)وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ(٤)وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ(٥)

Бисмилләәһир-рахмәанир-рахиим. Куль әгуузү бираббил фәләкъ. Мин шәрри мәә халәкъ. Үә мин шәрри гасикыйн изәә үәкабе. Үә мин шәррин-нәффәәсәәти фил гукаде. Үә мин шәрри хәәсидин изәә хәсәде.

Мәгънәсе: *«(Әй Мөхәммәд): «Мин күренеп һәм күренмичә килә торган һәртөрле зарарлардан, бар кылынган, яратылган, һәр мәхлүкның нинди дә булса зарарыннан, караңгылык белән җир өстен каплагач, караңгы төннең зарарыннан, сихерчеләрнең ырымнарыннан һәм көнчелек белән зыян китерергә теләгәннәрнең зарарыннан Аллаһ Тәгаләгә сыенамын», - дип әйт».*

«Ән-Нәс» сүрәсе

بســم الله الرحمن الرحيم

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ(١)مَلِكِ النَّاسِ(٢)إِلَهِ النَّاسِ(٣)مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ(٤)الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ(٥)مِنْ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ(٦)

Бисмилләәһир-рахмәәнир-рахиим. Куль әгуузү бираббин-нәәс. Мәликин-нәәс. Иләәһин-нәәс. Мин

www.darul-kutub.com

шәррил үәсүәәсил ханнәәс. Әлләәзи йүүәсвисү фи судүүрин-нәәс. Минәл җиннәти үән-нәәс.

Мәгънәсе: *«(Әй Мөхәммәд): «Җеннәрдән һәм кешеләрдән булган, күңелләргә вәсвәсә салучы, гөнаһ кылырга өндәп вәсвәсә кылучы ханнәснең зарарыннан, кешеләрнең Раббысы, Патшасы, гыйбадәт кыла торган иләһесе булган Аллаһы Тәгаләгә сыенамын», — дип әйт».*

www.darul-kutub.com

2, 3 ҺӘМ 4 РӘКӘГАТЬЛЕ НАМАЗЛАРНЫ УКУ ҮРНӘКЛӘРЕ

2 рәкәгатьле намаз

Иртәнге (фәҗер) намаз

Иртәнге намаз 2 *рәкәгать сөннәт*тән һәм 2 *рәкәгать фарыз*дан тора. Башта 2 *рәкәгать сөннәт*, аннары 2 *рәкәгать фарыз намазы* укыла.

Иртәнге намазның 2 рәкәгать сөннәте

1 нче *рәкәгать:*

1. Кыйблага карап, аяк араларын 4 бармак киңлеге калдырып басарга.

2. Ният кылу: «Аллаһы ризалыгы өчен иртәнге намазымның 2 рәкәгать сөннәтен үтәргә ният кылдым, йөземне юнәлдердем кыйбла тарафына, халисан лилЛәһи Тәгалә».

3. «Әллааһу Әкбәр» сүзләре белән кереш тәкбире әйтелә. Ирләргә уч төпләрен кыйблага каратып, баш бармакларының очы колак йомшагына тиярлек итеп, кулларын күтәрергә кирәк. Хатын-кызлар исә, уч төпләрен кыйблага каратып, бармаклар җыелган килеш, кулларын иңбашы турысына күтәрәләр.

4. Кыям – тәкбирдән соң басып тору. Куллар бәйләнгән, күзләргә сәҗдә урынына карау тәкъдим ителә. Ирләргә уң кулны сул кул өстенә куеп, баш һәм чәнти бармаклар белән сул кулны беләзектән тотып, бераз кендектән түбәнрәк итеп куярга кирәк.

Хатын-кызлар уң кулны сул кул өстенә куеп, күкрәк турысында тоталар.

5. Кыямда (басып торганда) «Сөбхәнәкә» догасы, «әгүзү, бисмилләһ», «Әл-Фәтиха» һәм Коръәннән берәр сүрә укыла.

6. «Әллааһү Әкбәр» сүзләре белән рөкугъка иеләбез (билдән бөгеләбез). Рөкугъта:

Сөбехәәнә рабби әл Газыйм — дип 3 тапкыр укыла.

Мәгънәсе: *«Олугъ Раббымны пакь дип таныйм».*

Ирләр рөкугъта бармаклары таралган хәлдә кулларын тез башларына куялар һәм аякларын да, аркаларын да туры тоталар. Хатын-кызларның тезләре һәм аркалары бераз (тулаем түгел) бөгелә, бармаклары җыелган хәлдә тезләренә куела.

7. Рөкугътан турайганда түбәндәге дога әйтелә:

Сәмигаллаһү лимән хәмидәһ

Мәгънәсе: *« Аллаһы Тәгалә Үзен мактаучыны ишетә».*

Тулаем тураеп беткәч:

Раббәнә ләкәл хәмде - дип әйтелә

Мәгънәсе: *«Раббыбыз, мактаулар бары тик Сиңа гына тиешле».*

8. *Сәҗдә* — җиргә башны куеп бөгелү. «Әллааһү Әкбәр» дип әйтеп, җиргә элек тез башлары, аннары кулларның учлары, аннары маңгай һәм борын тидерелә. Сәҗдәдә баш ике кулның арасында була, аяклар җирдән аерылмыйлар, күзләр борын очына карыйлар.

Сәҗдәдә:

Сөбхәәнә Рабби әл Әгълә, — дип 3 тапкыр кабатлана.

Мәгънәсе: *«Бөек Раббымны пакь дип таныйм».*

Сәҗдәдә ирләрнең терсәкләре җиргә тидерелми һәм кабыргаларга да тимичә, бераз як якка аерылып тора. Аяк бармаклары кыйбла тарафына юнәлтелә. Хатын-кызларның терсәкләре кабыргаларына кысылып, терсәкләре җиргә таяна, аяк бармаклары кыйбла тарафына юнәлтелә.

9. *Кугуд* (ике *сәҗдә* арасында утырып тору): «Әллааһү Әкбәр» сүзләре белән маңгайны җирдән аерып, тез өстендә утырып тору. Куллар тез өстенә куела, күзләр тез башларына карый.

Ирләр сул аяк табанына утыра, уң аякның бармаклары бөгелеп, кыйблага юнәлтелгән рәвештә бастырылып куела. Хатын-кызлар ике аякны да уң якка чыгарып куеп, сул аякка утыралар, аяк бармаклары кыйблага карап тора.

10. «Әллааһү Әкбәр» сүзләре белән икенче *сәҗдә* кылына һәм сәҗдәдә 3 тапкыр:

Сөбхәәнә Рабби әл Әгълә, — дип әйтелә.

Мәгънәсе: *« Бөек Раббымны пакь дип таныйм»*

11. *Сәҗдәдән* чыгу тәртибе. Элек баш күтәрелә, аннары куллар, соңыннан тез башларын җирдән аерып, аягүрә басыла. Күтәрелеп торганда «Әллааһү Әкбәр» дип әйтелә (икенче *рәкәгатьне* укырга әзерләнелә) һәм *кыямда* (басып торганда) кул-

лар кендек астында (ирләргә) яки күкрәкнең өске өлешендә (хатын-кызларга) багланып куела.

2 нче *рәкәгать*:

1. Аягүрә баскан килеш, башта «Бисмилләһ», аннан соң «Әл-Фәтиха» сүрәсен һәм Коръәннән берәр кыска сүрә яки берничә аять укыла.

2. Беренче *рәкәгатьтәге* кебек «Әллааһү Әкбәр» сүзләре белән рөкүгъ кылына һәм: «*Сөбхәәнә рабби әл Газыйм*» – дип 3 тапкыр әйтелә.

3. Рөкүгътан тураеп барганда, «*Сәмигаллааһү лимән хәмидәһ*» дип, тулысынча тураеп беткәч: «*Раббәнә ләкәл хәмде*» дип әйтелә.

4. «Әллааһү Әкбәр» дигән сүзләр белән сәҗдә кылына. Сәҗдәдә «*Сөбхәәнә Рабби әл Әгъләә*» дип 3 тапкыр әйтелә.

5. «Әллааһү Әкбәр» дип ике сәҗдә арасында тез өстендә утырыла.

6. «Әллааһү Әкбәр» дигән сүзләр белән икенче сәҗдә кылына һәм сәҗдәдә «*Сөбхәәнә Рабби әл Әгъләә*» дип 3 тапкыр әйтелә.

7. Соңгы утырып тору. «Әллааһү Әкбәр» сүзләре белән сәҗдәдән күтәрелеп, тез өстендә утыру. Куллар тез өстенә куела, күзләр тез башларына карый.

Ирләр сул аяк табанына утыра, уң аякның табаны бармаклары бөгелеп, кыйблага юнәлтелгән рәвештә бастырылып куела. Хатын-кызлар ике аякны да уң якка чыгарып куеп, сул аякка утыралар, аяк бармаклары кыйблага карап тора.

8. Утырган килеш «*Тәшәhhүд*», «*Салават*» hәм «*Раббәнә*» догасы укыла.

9. *Сәлам* – элек башны уң якка борып (бу вакытта күз уң иңбашына карый), *«Әссәләмү галәйкүм уә рахмәтүЛлааh»* дип әйтелә.

10. Шулай ук башны сул якка борып (бу вакытта күз сул иңбашына карый), *«Әссәләмү галәйкүм уә рахмәтүЛлааh»* дип әйтелә.

11. Кулларның уч төпләрен өскә каратып, иң башына кадәр күтәреп, сәлам догасы укыла: *«Әллааhүммә әнтәс сәләәмү уә минкәс сәләәмү тәбәрактә йә з̱әл җәләәли уәл икрам».* Моннан соң учларыбыз белән битне сыпырып куябыз.

Иртәнге намазның 2 рәкәгать сөннәте шулай тәмам була.

Иртәнге намазның 2 рәкәгать фарызы

Иртәнге намазның ике *рәкәгать фарызы* да нәкъ ике *рәкәгать сөннәте* кебек үк башкарыла. Бары тик ният кылуда гына аерма бар: « Аллаhы ризалыгы өчен иртәнге намазымның 2 рәкәгать фарызын үтәргә ният кылдым, йөземне юнәлдердем кыйбла тарафына, халисан лилЛәhи Тәгалә», дип укылачак *фарыз* намазны төгәл билгелибез. *Фарыз* намаз алдыннан *камәт* әйтелә. *Җәмәгать*сез укыган ирләр өчен бу *сөннәт* була.

4 рәкәгатьле намазлар

Өйлә (зухр) намазы

Өйлә намазы 4 *рәкәгать сөннәттән*, 4 *рәкәгать фарыздан*, 2 *рәкәгать сөннәттән* тора.

Өйлә намазының 4 *рәкәгать сөннәте*:

1 нче *рәкәгать:*

1. *Кыйблага* карап, аяк араларын 4 бармак киңлеге калдырып басарга.

2. Ният кылу: «Аллаһы ризалыгы өчен өйлә намазымның 4 рәкәгать сөннәтен үтәргә ният кылдым, йөземне юнәлдердем кыйбла тарафына, халисан лилЛәһи Тәгалә».

3. «*Әллааһү Әкбәр*» сүзләре белән кереш *тәкбир* әйтелә. Уч төпләрен *Кыйблага* каратып, баш бармакның очы колак йомшагына тиярлек итеп, ирләр кулларын күтәрәләр. Хатын-кызлар исә, уч төпләрен *Кыйблага* каратып, бармаклар җыелган килеш, кулларын иңбашы турысына күтәрәләр.

4. *Кыям* – *тәкбирдән* соң басып тору. Куллар багланган, күзләргә *сәҗдә* урынына карау тәкъдим ителә. Ирләргә уң кулны сул кул өстенә куеп, баш һәм чәнти бармаклар белән сул кулны беләзектән тотып, бераз кендектән түбәнрәк итеп куярга кирәк. Хатын-кызлар уң кулны сул кул өстенә куеп, күкрәк турысында тоталар.

5. *Кыямда* (басып торганда) «Сөбхәәнәкә» догасы, «әгүүзү, бисмилләһ», «Әл-Фәтиха» һәм Коръәннән берәр сүрә укыла.

www.darul-kutup.com

6. «Әллааһү Әкбәр» сүзләре белән рөкугъка иеләбез (билдән бөгеләбез). Рөкугъта:

Сөбехәәнә рабби әл Газыйм – дип 3 тапкыр укыла.

Ирләр рөкугъта бармаклары таралган хәлдә кулларын тез башларына куялар һәм аякларын да, аркаларын да туры тоталар. Хатын-кызларның тезләре һәм аркалары бераз (тулаем түгел) бөгелә, бармаклары җыелган хәлдә тезләренә куела.

7. Рөкугътан турайганда түбәндәге дога әйтелә:

Сәмигаллаһү лимән хәмидәһ

Тулаем тураеп беткәч:

Раббәнә ләкәл хәмде - дип әйтелә

8. *Сәҗдә* – җиргә башны куеп бөгелү. «Әллааһү Әкбәр» дип әйтеп, идәнгә элек тез башлары белән төшү, аннары кулларның учларын кую, аннары маңгай һәм борынны тидерү. Сәҗдәдә баш ике кулның арасында була, аяклар җирдән аерылмыйлар, күзләр борын очына карыйлар.

Сәҗдәдә 3 тапкыр *Сөбхәәнә Рабби әл Әгъләә* дип кабатлана.

Сәҗдәдә ирләрнең терсәкләре җиргә тидерелми һәм кабыргаларга да тимичә, бераз як якка аерылып тора. Аяк бармаклары кыйбла тарафына юнәлтелә. Хатын-кызларның терсәкләре кабыргаларына кысылып, терсәкләре җиргә таяна, аяк бармаклары кыйбла тарафына юнәлтелә.

www.darul-kutub.com

9. *Кугуд* (ике *сәҗдә* арасында утырып тору): «Әллааһү Әкбәр» сүзләре белән маңгайны җирдән аерып, тез өсте утырып тору. Куллар тез өстенә куела, күзләр тез башларына карый.

Ирләр сул аяк табанына утыра, уң аякның табаны бармаклары бөгелеп, кыйблага юнәлтелгән рәвештә бастырылып куела. Хатын-кызлар ике аякны да уң якка чыгарып куеп, сул аякка утыралар, аяк бармаклары кыйблага карап тора.

10. «*Әллааһү Әкбәр*» сүзләре белән икенче *сәҗдә* кылына һәм 3 тапкыр:

Сөбхәәнә Рабби әл Әгъләә, — дип әйтелә.

11. *Сәҗдәдән* чыгу тәртибе. Элек башны күтәрергә, аннары кулларны җирдән аерып алып тез өстенә куярга һәм тез башыннан күтәрелергә. Күтәрелеп торганда, «*Әллааһү Әкбәр*» дип әйтеп (икенче *рәкәгатьне* укырга әзерләнү) һәм *кыямда* (басып торганда) кулларны корсакка (ирләргә) яки күкрәккә (хатын-кызларга) куярга.

2 нче *рәкәгать*:

1. Басып, бер-бер артлы «*Бисмилләәһ*», «*Әл-Фәтиха*» сүрәсен һәм Коръәннән берәр сүрә укырга.

2. Беренче *рәкәгатьтәге* кебек, «*Әллааһү Әкбәр*» сүзләре белән билдән бөгелү һәм: «*Сөбхәәнә рабби әл Газыыйм*» дип, 3 тапкыр әйтергә.

3. Турайганда: «*СәмигАллааһү лимән хәмидәһ*» дип, тулысынча тураеп беткәч: «*Раббәнә ләкәл хәмде*» дип әйтергә.

4. «*Әллааһү Әкбәр*» дигән сүзләр белән *сәҗдәгә* китәргә. *Сәҗдәдә «Сөбхәәнә Рабби әл Әгъләә»* дип, 3 тапкыр әйтергә.

5. «*Әллааһү Әкбәр*» дип *сәҗдәләр* арасында торып утыру.

6. «*Әллааһү Әкбәр*» дигән сүзләр белән икенче *сәҗдәгә* китәргә һәм «*Сөбхәәнә Рабби әл Әгъләә*» дип, 3 тапкыр әйтергә.

7. Утырып тору. «Әллааһү Әкбәр» сүзләре белән сәҗдәдән күтәрелеп, тез өстендә утыру. Куллар тез өстенә куела, күзләр тез башларына карый.

Ирләр сул аяк табанына утыра, уң аякның табаны бармаклары бөгелеп, кыйблага юнәлтелгән рәвештә бастырылып куела. Хатын-кызлар ике аякны да уң якка чыгарып куеп, сул аякка утыралар, аяк бармаклары кыйблага карап тора.

8. Утырган килеш «Тәшәһһүд» догасын укырга (бу беренче утыру булып санала).

«*Әллааһү Әкбәр*» дигән сүзләр белән өченче *рәкәгатьне* уку өчен торып басарга.

3 нче *рәкәгать:*

1. *Кыямда* (басып торганда) «бисмилләһ» әйтеп, «Әл-Фәтиха» сүрәсе һәм Коръәннән берәр сүрә укыла.

2. «Әллааһү Әкбәр» сүзләре белән рөкугъка иеләбез (билдән бөгеләбез). Рөкугъта:

Сөбехәәнә рабби әл Газыйм — дип 3 тапкыр укыла.

Ирләр рөкугъта бармаклары таралган хәлдә кулларын тез башларына куялар һәм аякларын да, аркаларын да туры тоталар. Хатын-кызларның тезләре һәм аркалары бераз (тулаем түгел) бөгелә, бармаклары җыелган хәлдә тезләренә куела.

3. *Рөкугътан* турайганда: «*СәмигАллааһү лимән хәмидәһ*» дип әйтелә. Тулаем тураеп беткәч «*Раббәнә ләкәл хәмде*» дип әйтелә.

4. *Сәҗдә* – җиргә башны куеп бөгелү. «Әллааһү Әкбәр» дип әйтеп, идәнгә элек тез башлары белән төшү, аннары кулларның учларын кую, аннары маңгай һәм борынны тидерү. Сәҗдәдә баш ике кулның арасында була, аяклар җирдән аерылмыйлар, күзләр борын очына карыйлар.

Сәҗдәдә «*Сөбхәәнә Рабби әл Әгъләә*» сүзләре 3 тапкыр кабатлана.

Сәҗдәдә ирләрнең терсәкләре җиргә тидерелми һәм кабыргаларга да тимичә, бераз як якка аерылып тора. Аяк бармаклары кыйбла тарафына юнәлтелә. Хатын-кызларның терсәкләре кабыргаларына кысылып, терсәкләре җиргә таяна, аяк бармаклары кыйбла тарафына юнәлтелә.

5. *Кугуд* (ике *сәҗдә* арасында утырып тору): «Әллааһү Әкбәр» сүзләре белән маңгайны җирдән аерып, тез өстендә утырып тору. Куллар тез өстенә куела, күзләр тез башларына карый.

Ирләр сул аяк табанына утыра, уң аякның табаны бармаклары бөгелеп, кыйблага юнәлтелгән рәвештә бастырылып куела. Хатын-кызлар ике аяк-

www.darul-kutub.com

ны да уң якка чыгарып куеп, сул аякка утыралар, аяк бармаклары кыйблага карап тора.

6. «*Әллааһү Әкбәр*» сүзләре белән икенче *сәҗдә* кылына һәм сәҗдәдә 3 тапкыр: «*Сөбхәәнә Рабби әл Әгъләә*» дип әйтелә.

7. *Сәҗдәдән* чыгу тәртибе. Элек баш күтәрелә, аннары куллар, соңыннан тез башларын җирдән аерып, аягүрә басыла. Күтәрелеп торганда, «*Әллааһү Әкбәр*» дип әйтеп (дүртенче *рәкәгатьне* укырга әзерләнү) һәм *кыямда* (басып торганда) кулларны корсакка (ирләр) яки күкрәккә (хатын-кызлар) куярга.

4 нче *рәкәгать*:

1. Басып, бер-бер артлы «Бисмилләәһ», «Әл-Фәтиха» сүрәсен һәм Коръәннән берәр сүрә укырга.

2. Беренче *рәкәгатьтәге* кебек, «*Әллааһү Әкбәр*» сүзләре белән билдән бөгелеп: «*Сөбхәәнә рабби әл Газыйм»* дип, 3 тапкыр әйтергә.

3. Турайганда: «*Сәмиг Әллааһү лимән хәмидәһ*» дип, тулысынча тураеп беткәч: «*Раббәнә ләкәл хәмде*" дип әйтергә.

4. «*Әллааһү Әкбәр*» дигән сүзләр белән *сәҗдәгә* китәргә. *Сәҗдәдә: «Сөбхәәнә Рабби әл Әгъләә*» дип 3 тапкыр әйтергә.

5. «*Әллааһү Әкбәр*» дип *сәҗдәләр* арасында торып утыру.

6. «*Әллааһү Әкбәр*» дигән сүзләр белән икенче *сәҗдәгә* китәргә һәм «*Сөбхәәнә Рабби әл Әгъләә*» дип 3 тапкыр әйтергә.

www.darul-kutub.com

7. Соңгы утырып тору. «*Әллааһү Әкбәр*» сүзләре белән *сәҗдәдән* күтәрелеп, тезгә торып утыру. Кулларны тез башларына куярга, күзләр тез башларына карый. Ирләр сул аякка утыра, уң аякның бармаклары бөгелеп, *Кыйблага* юнәлтелә. Хатын-кызлар ике аякны да уң якка чыгарып куеп, сул аякка утыралар, аяк бармаклары кыйблага карап тора.

8. Утырган килеш «*Тәшәһһүд*» догасын, «*Салават*» һәм «*Раббәнә*» догасы укыла.

9. *Сәлам* бирү – элек башны уң якка борып (бу вакытта күз уң иңбашына карый), «*Әссәләмү гәләйкүм үә рахмәтүЛлааһ*» дип әйтелә.

10. Шулай ук башны сул якка борып (бу вакытта күз сул иңбашына карый), «*Әссәләмү гәләйкүм үә рахмәтүЛлааһ*» дип әйтелә.

11. Кулларның уч төпләрен өскә каратып, иң башына кадәр күтәреп, сәлам догасы укыла: «*Әллааһүммә әнтәссәләәмү үә минкәссәләәмү тәбәрактә йә зәл җәләәли үәл икрам*». Моннан соң учларыбыз белән битне сыпырып куябыз.

Өйлә намазының 4 рәкәгать сөннәте тәмам.

Өйлә намазының 4 рәкәгать фарызы

Өйлә намазының 4 *рәкәгать* фарызы өйлә намазының 4 *рәкәгать сөннәте* кебек үк үтәлә. Аерымлыгы бары тик фарыз намазына дип ният кылуда гына: «Аллаһы ризалыгы өчен өйлә намазымның 4 *рәкәгать фарызын* үтәргә ният кылдым, йөземне юнәлдердем кыйбла тарафына, халисан лилЛәһи

Тәгалә», — диярга кирәк. *Фарыз* намаз алдыннан *камәт* уку тиеш. Җәмәгатьсез генә намаз укыган ирләр өчен бу *сөннәт*. *Фарыз* намазның беренче ике *рәкәгате сөннәтнеке* кебек укыла, калган ике *рәкәгате*, ягъни 3 нче һәм 4 нче *рәкәгатьләрдә* «Бисмилләһ» белән «Әл-Фатиха» сүрәсеннән соң берни дә укылмый, шунда ук *рокугъка* кителә.

1 нче *рәкәгать:*

1. *Кыйблага* карап, аяк араларын 4 бармак киңлеге калдырып басарга.

2. Ният кылу: «Аллаһы ризалыгы өчен өйлә намазымның 4 *рәкәгать фарызын* үтәргә ният кылдым».

3. «*Әллааһү Әкбәр*» сүзләре белән кереш *тәкбир* әйтелә. Уч төпләрен *Кыйблага* каратып, баш бармакның очы колак йомшагына тиярлек итеп, ирләр кулларын күтәрәләр. Хатын-кызлар исә, уч төпләрен *Кыйблага* каратып, бармаклар җыелган килеш, кулларын иңбашы турысына күтәрәләр.

4. *Кыям* – *тәкбирдән* соң басып тору. Куллар бәйләнгән, күзләргә *сәҗдә* урынына карыйлар. Ирләргә уң кулны сул кул өстенә куеп, баш һәм чәнти бармаклар белән сул кулны беләзектән тотып, бераз кендектән түбәнрәк итеп куярга кирәк. Хатын-кызлар уң кулны сул кул өстенә куеп, күкрәк турысында тоталар.

5. *Кыямда* (басып торганда) «Сөбхәәнәкә» догасы, «әгүүзү, бисмилләһ», «Әл-Фатиха» һәм Коръәннән берәр сүрә укыла.

6. «Әллааһү Әкбәр» сүзләре белән рөкугъка иеләбез (билдән бөгеләбез). Рөкугъта:

Сөбехәәнә раббди әл Газыйм – дип 3 тапкыр укыла.

Ирләр рөкугъта бармаклары таралган хәлдә кулларын тез башларына куялар һәм аякларын да, аркаларын да туры тоталар. Хатын-кызларның тезләре һәм аркалары бераз (тулаем түгел) бөгелә, бармаклары җыелган хәлдә тезләренә куела.

7. *Рөкугътан* турайганда: «*СәмигАллааһү лимән хәмидәһ*», – дип, тулаем тураеп беткәч: «*Раббәнә ләкәл хәмде*», – дип әйтелә.

8. *Сәҗдә* – җиргә башны куеп бөгелү. «Әллааһү Әкбәр» дип әйтеп, идәнгә элек тез башлары белән төшү, аннары кулларның учларын кую, аннары маңгай һәм борынны тидерү. Сәҗдәдә баш ике кулның арасында була, аяклар җирдән аерылмыйлар, күзләр борын очына карыйлар.

Сәҗдәдә «*Сөбхәәнә Рабби әл Әгъләә*» сүзләре 3 тапкыр кабатлана.

Сәҗдәдә ирләрнең терсәкләре җиргә тидерелми һәм кабыргаларга тимичә, бераз як якка аерылып тора. Аяк бармаклары кыйбла тарафына юнәлтелә. Хатын-кызларның терсәкләре кабыргаларына кысылып, терсәкләре җиргә таянган, аяклары ирләрнекенә охшаш куелган.

9. *Кугуд* (ике *сәҗдә* арасында утырып тору): «Әллааһү Әкбәр» сүзләре белән маңгайны җирдән аерып, тез өсте утырып тору. Куллар тез өстенә куела, күзләр тез башларына карый.

www.darul-kutub.com

Ирләр сул аяк табанына утыра, уң аякның табаны бармаклары бөгелеп, кыйблага юнәлтелгән рәвештә бастырылып куела; хатын-кызлар, ике аякны да уң якка чыгарып куеп, сул ботка утыралар, аяк бармаклары кыйблага карап тора.

10. «*Әллааһү Әкбәр*» сүзләре белән икенче *сәҗдә* кылына һәм 3 тапкыр: «*Сөбхәәнә Рабби әл Әгъләә*», — дип әйтелә.

11. *Сәҗдәдән* чыгу тәртибе. Элек башны күтәрелә, аннары куллар, соңынтын тез башларын җирдән аерып аягүрә басыла. Күтәрелеп торганда, «*Әллааһү Әкбәр*» дип әйтеп (икенче *рәкәгатьне* укырга әзерләнү) һәм *кыямда* (басып торганда) кулларны корсакка (ирләргә) яки күкрәккә (хатын-кызларга) куярга.

2 нче *рәкәгать*:

1. Басып, бер-бер артлы «*Бисмилләәһ*», «*Әл-Фәтиха*» сүрәсен һәм Коръәннән берәр сүрә укырга.

2. Беренче *рәкәгатьтәге* кебек, «*Әллааһү Әкбәр*» сүзләре белән билдән бөгелү һәм: «*Сөбхәәнә рабби әл Газыйм*» — дип 3 тапкыр әйтергә.

3. Турайганда: «*СәмигАллааһү лимән хәмидәһ*» дип, тулысынча тураеп беткәч: «*Раббәнә ләкәл хәмде*» дип әйтергә.

4. «*Әллааһү Әкбәр*» дигән сүзләр белән *сәҗдәгә* китәргә. *Сәҗдәдә* «*Сөбхәәнә Рабби әл Әгъләә*», — дип 3 тапкыр әйтергә.

5. «*Әллааһү Әкбәр*» дип *сәҗдәләр* арасында торып утыру.

6. «*Әллааһү Әкбәр*» дигән сүзләр белән икенче *сәҗдәгә* китәргә һәм «*Сөбхәәнә Рабби әл Әгъләә*» дип 3 тапкыр әйтергә.

7. Утырып тору. «Әллааһү Әкбәр» сүзләре белән сәҗдәдән күтәрелеп, тез өсте утыру. Куллар тез өстенә куела, күзләр тез башларына карый.

Ирләр сул аяк табанына утыра, уң аякның табаны бармаклары бөгелеп, кыйблага юнәлтелгән рәвештә бастырылып куела; хатын-кызлар, ике аякны да уң якка чыгарып куеп, сул ботка утыралар, аяк бармаклары кыйблага карап тора.

8. Утырган килеш, «Тәшәһһүд» догасын укырга (бу беренче утыру булып санала).

«*Әллааһү Әкбәр*» дигән сүзләр белән өченче *рәкәгатьне* уку өчен торып басарга.

3 нче *рәкәгать:*

1. *Кыямда* (басып торганда), «бисмилләһ» әйтеп, «Әл-Фәтиха» сүрәсе укыла.

2. «Әллааһү Әкбәр» сүзләре белән рөкугъка иеләбез (билдән бөгеләбез). Рөкугъта:

Сөбехәәнә рабби әл Газыйм – дип 3 тапкыр укыла.

Ирләр рөкугъта бармаклары таралган хәлдә кулларын тез башларына куялар һәм аякларын да, аркаларын да туры тоталар. Хатын-кызларның тезләре һәм аркалары бераз (тулаем түгел) бөгелә, бармаклары җыелган хәлдә тезләренә куела.

3. *Рөкугътан* турайганда: «*СәмигАллааһү лимән хәмидәһ*», – дип, тулаем тураеп беткәч: «*Раббәнә ләкәл хәмде*», – дип әйтелә.

www.darul-kutub.com

4. *Сәҗдә* – җиргә башны куеп бөгелү. «Әллааһү Әкбәр» дип әйтеп, идәнгә элек тез башлары белән төшү, аннары кулларның учларын кую, аннары маңгай һәм борынны тидерү; сәҗдәдә баш ике кулның арасында була, аяклар җирдән аерылмыйлар, күзләр борын очына карыйлар.

Сәҗдәдә: «*Сөбхәәнә Рабби әл Әгъләә*», – дип 3 тапкыр кабатлана.

Сәҗдәдә ирләрнең терсәкләре җиргә тидерелми һәм кабыргаларга да тимичә, бераз як якка аерылып тора. Аяк бармаклары кыйбла тарафына юнәлтелә. Хатын-кызларның терсәкләре кабыргаларына кысылып, терсәкләре җиргә таяна, аяк бармаклары кыйбла тарафына юнәлтелә.

5. *Кугуд* (ике *сәҗдә* арасында утырып тору): «Әллааһү Әкбәр» сүзләре белән маңгайны җирдән аерып, тез өсте утырып тору. Куллар тез өстенә куела, күзләр тез башларына карый.

Ирләр сул аяк табанына утыра, уң аякның табаны бармаклары бөгелеп, кыйблага юнәлтелгән рәвештә бастырылып куела. Хатын-кызлар ике аякны да уң якка чыгарып куеп, сул аякка утыралар, аяк бармаклары кыйблага карап тора.

6. «*Әллааһү Әкбәр*» сүзләре белән икенче *сәҗдә* кылына һәм 3 тапкыр: "*Сөбхәәнә Рабби әл Әгъләә*" дип әйтелә.

7. *Сәҗдәдән* чыгу тәртибе. Элек баш күтәрелә, аннары куллар, соңыннан тез башларын җирдән аерып, аягүрә басыла. Күтәрелеп торганда, «*Әллааһү*

Әкбәр» дип әйтеп (дүртенче *рәкәгатьне* укырга әзерләнү) һәм *кыямда* (басып торганда) кулларны корсакка (ирләр) яки күкрәккә (хатын-кызлар) куярга.

4 нче *рәкәгать*:

1. Басып, «Бисмилләһ» әйтеп, «Әл-Фәтиха» сүрәсен укырга.

2. Беренче *рәкәгатьтәге* кебек, «*Әллааһү Әкбәр*» сүзләре белән билдән бөгелеп: «*Сөбхәәнә рабби әл Газыйм*», — дип 3 тапкыр әйтергә.

3. Турайганда, «*СәмигАллааһү лимән хәмидәһ*» дип, тулысынча тураеп беткәч: «*Раббәнә ләкәл хәмде*» дип әйтергә.

4. «*Әллааһү Әкбәр*» дигән сүзләр белән *сәҗдәгә* китәргә. *Сәҗдәдә* «*Сөбхәәнә Рабби әл Әгъләә*» дип 3 тапкыр әйтергә.

5. «*Әллааһү Әкбәр*» дип *сәҗдәләр* арасында торып утыру.

6. «*Әллааһү Әкбәр*» дигән сүзләр белән икенче *сәҗдәгә* китәргә һәм «*Сөбхәәнә Рабби әл Әгъләә*», — дип 3 тапкыр әйтергә.

7. Соңгы утырып тору. «*Әллааһү Әкбәр*» сүзләре белән *сәҗдәдән* күтәрелеп, тезгә торып утыру. Кулларны тез башларына куярга, күзләр ботка карый. Ирләр сул аякка утыра, уң аякның бармаклары бөгелеп, *Кыйблага* юнәлтелә. Хатын-кызлар сул ботка утыралар, ике аякны да җыеп аска тыгалар, аяк бармаклары бөгелеп, *Кыйблага* юнәлтелә.

8. Утырган килеш, «*Тәшәһһүд*» догасын, «*Салават*» һәм «*Раббәнә*» догасын укырга.

www.darul-kutub.com

9. *Сәлам* бирү – элек башны уң якка борып (бу вакытта күз уң иңбашына карый), «*Әссәләмү гәләйкүм үә рахмәтүЛлааһ*» дип әйтелә.

10. Шулай ук башны сул якка борып (бу вакытта күз сул иңбашына карый), «*Әссәләмү гәләйкүм үә рахмәтүЛлааһ*» дип әйтелә.

11. Кулларны, уч төпләрен өскә каратып, иң башына кадәр күтәреп, сәлам догасы укыла: «*Әллааһүммә әнтәссәләәмү үә минкәссәләәмү тәбәрактә йә зәл җәләәли үәл икрам*». Моннан соң учларыбыз белән битне сыпырып куябыз.

Өйлә намазының 4 рәкәгать фарызы шулай тәмамлана.

Өйлә намазының 2 рәкәгать сөннәте

Бу намаз иртәнге намазның ике *рәкәгать сөннәте* кебек үк укыла. Бары тик нияте белән генә аерыла: ««Аллаһы ризалыгы өчен өйлә намазымның 2 *рәкәгать сөннәтен* үтәргә ният кылдым, йөземне юнәлдердем кыйбла тарафына, халисан лилЛәһи Тәгалә» дип ниятләп башлана.

Икенде (*гаср*) намазы

Икенде (*гаср*) намазының 4 *рәкәгать* фарызы

Бу намаз өйлә намазының 4 *рәкәгать фарызы* кебек үк укыла. Бары тик нияте белән генә аерыла: ««Аллаһы ризалыгы өчен икенде намазымның 4 *рәкәгать фарызын* үтәргә ният кылдым, йөземне юнәлдердем кыйбла тарафына, халисан лилЛәһи Тәгалә» дип башлана.

Ахшам (мәгъриб) намазы

Ахшам намазы 3 *рәкәгать фарыздан* һәм 2 *рәкәгать сөннәттән* тора.

Элек *ахшам* намазының 3 *рәкәгать фарызы,* аннары 2 *рәкәгать сөннәте* укыла.

Ахшам намазының 3 рәкәгать фарызы

1 нче *рәкәгать:*

1. *Кыйблага* карап, аяк араларын 4 бармак киңлеге калдырып басарга.

2. Ният кылу: «Аллаһы ризалыгы өчен ахшам намазымның 3 *рәкәгать фарызын* үтәргә ният кылдым, йөземне юнәлдердем кыйбла тарафына, халисан лилЛәһи Тәгалә».

3. «*Әллааһү Әкбәр*» сүзләре белән кереш *тәкбир* әйтелә. Уч төпләрен *Кыйблага* каратып, баш бармакның очы колак йомшагына тиярлек итеп, ирләр кулларын күтәрәләр. Хатын-кызлар исә, уч төпләрен *Кыйблага* каратып, бармаклар җыелган килеш, кулларын иңбашы турысына күтәрәләр.

4. *Кыям – тәкбирдән* соң басып тору. Куллар багланган, күзләргә *сәҗдә* урынына карау тәкъдим ителә. Ирләргә уң кулны сул кул өстенә куеп, баш һәм чәнти бармаклар белән сул кулны беләзектән тотып, бераз кендектән түбәнрәк итеп куярга кирәк. Хатын-кызлар, уң кулны шулай ук сул кул өстенә куеп, күкрәк турысында тоталар.

5. *Кыямда* (басып торганда), бер-бер артлы «Сөбхәәнәкә» догасы, «әгүүзү, бисмилләһ», «Әл-Фәтиха» һәм Коръәннән берәр сүрә укыла.

6. «Әллааһү Әкбәр» сүзләре белән рөкугъка иеләбез (билдән бөгеләбез). Рөкугъта:

Сөбехәәнә рабби әл Газыйм — дип 3 тапкыр укыла.

Ирләр рөкугъта бармаклары таралган хәлдә кулларын тез башларына куялар һәм аякларын да, аркаларын да туры тоталар. Хатын-кызларның тезләре һәм аркалары бераз (тулаем түгел) бөгелә, бармаклары җыелган хәлдә тезләренә куела.

7. *Рөкугътан* турайганда: «*СәмигАллааһү лимән хәмидәһ*», — дип, тулаем тураеп беткәч: «*Раббәнә ләкәл хәмде*», — дип әйтелә.

8. *Сәҗдә* — җиргә башны куеп бөгелү. «Әллааһү Әкбәр» дип әйтеп, идәнгә элек тез башлары белән төшү, аннары кулларның учларын кую, аннары маңгай һәм борынны тидерү; сәҗдәдә баш ике кулның арасында була, аяклар җирдән аерылмыйлар, күзләр борын очына карыйлар.

Сәҗдәдә: «*Сөбхәәнә Рабби әл Әгъләә*», — дип 3тапкыр кабатлана.

Сәҗдәдә ирләрнең терсәкләре җиргә тидерелми һәм кабыргаларга тимичә, бераз як якка аерылып тора. Аяк бармаклары кыйбла тарафына юнәлтелә. Хатын-кызларның терсәкләре кабыргаларына кысылып, терсәкләре җиргә таянган, аяклары ирләрнекенә охшаш куелган.

9. *Кугуд* (ике *сәҗдә* арасында утырып тору): «Әллааһү Әкбәр» сүзләре белән маңгайны җирдән аерып, тез өсте утырып тору. Куллар тез өстенә куела, күзләр тез башларына карый.

www.darul-kutub.com

Ирләр сул аяк табанына утыра, уң аякның табаны бармаклары бөгелеп, кыйблага юнәлтелгән рәвештә бастырылып куела; хатын-кызлар, ике аякны да уң якка чыгарып куеп, сул ботка утыралар, аяк бармаклары кыйблага карап тора.

10. «*Әллааһү Әкбәр*» сүзләре белән икенче *сәҗдә* кылына һәм: «*Сөбхәәнә Рабби әл Әгъләә*», — дип 3 тапкыр әйтелә.

11. *Сәҗдәдән* чыгу тәртибе. Элек башны күтәрелә, аннары куллар, соңынтын тез башларын җирдән аерып аягүрә басыла. Күтәрелеп торганда, «*Әллааһү Әкбәр*» дип әйтеп (икенче *рәкәгатьне* укырга әзерләнү) һәм *кыямда* (басып торганда) кулларны корсакка (ирләргә) яки күкрәккә (хатын-кызларга) куярга.

2 нче *рәкәгать*:

1. Басып, бер-бер артлы «*Бисмилләәһ*», «*Әл-Фәтиха*» сүрәсен һәм Коръәннән берәр сүрә укырга.

2. Беренче *рәкәгатьтәге* кебек, «*Әллааһү Әкбәр*» сүзләре белән билдән бөгелергә һәм: «*Сөбхәәнә рабби әл Газыйм*» — дип 3 тапкыр әйтергә.

3. Турайганда: «*СәмигАллааһү лимән хәмидәһ*» дип, тулысынча тураеп беткәч: «*Раббәнә ләкәл хәмде*» дип әйтергә.

4. «*Әллааһү Әкбәр*» дигән сүзләр белән *сәҗдәгә* китәргә. *Сәҗдәдә* «*Сөбхәәнә Рабби әл Әгъләә*», — дип 3 тапкыр әйтергә.

5. «*Әллааһү Әкбәр*» дип *сәҗдәләр* арасында торып утыру.

6. «*Әллааһү Әкбәр*» дигән сүзләр белән икенче *сәҗдәгә* китәргә һәм «*Сөбхәәнә Рабби әл Әгъләә*» дип 3 тапкыр әйтергә.

7. Утырып тору. «Әллааһү Әкбәр» сүзләре белән сәҗдәдән күтәрелеп, тез өсте утыру. Куллар тез өстенә куела, күзләр тез башларына карый.

Ирләр сул аяк табанына утыра, уң аякның табаны бармаклары бөгелеп, кыйблага юнәлтелгән рәвештә бастырылып куела; хатын-кызлар, ике аякны да уң якка чыгарып куеп, сул ботка утыралар, аяк бармаклары кыйблага карап тора.

8. Утырган килеш, «Тәшәһһүд» догасын укырга (бу беренче утыру булып санала).

«*Әллааһү Әкбәр*» дигән сүзләр белән өченче *рәкәгатьне* уку өчен торып басарга.

3 нче *рәкәгать:*

1. Басып, «Бисмилләәһ» әйтеп, «Әл-Фәтиха» сүрәсен укырга.

2. Беренче *рәкәгатьтәге* кебек, «*Әллааһү Әкбәр*» сүзләре белән билдән бөгелеп әйтергә:

«*Сөбхәәнә рабби әл Газыйм*» — 3 тапкыр.

3. Турайганда, «*СәмигАллааһү лимән хәмидәһ*» дип, тулысынча тураеп беткәч: «*Раббәнә ләкәл хәмде*» дип әйтергә.

4. «*Әллааһү Әкбәр*» дигән сүзләр белән *сәҗдәгә* китәргә. *Сәҗдәдә* «*Сөбхәәнә Рабби әл Әгъләә*» дип 3 тапкыр әйтергә.

5. «*Әллааһү Әкбәр*» дип *сәҗдәләр* арасында торып утыру.

www.darul-kutub.com

6. «*Әллааһү Әкбәр*» дигән сүзләр белән икенче *сәҗдәгә* китәргә һәм «*Сөбхәәнә Рабби әл Әгъләә*» дип 3 тапкыр әйтергә.

7. Соңгы утырып тору. «*Әллааһү Әкбәр*» сүзләре белән *сәҗдәдән* күтәрелеп, тезгә торып утыру. Кулларны тез башларына куярга, күзләр ботка карый. Ирләр сул аякка утыра, уң аякның бармаклары бөгелеп, *Кыйблага* юнәлтелә. Хатын-кызлар сул ботка утыралар, ике аякны да җыеп аска тыгалар, аяк бармаклары бөгелеп, *Кыйблага* юнәлтелә.

8. Утырган килеш «*Тәшәһһүд*» догасын, «*Салават*» һәм «*Раббәнә*» догасын укырга.

9. *Сәлам* бирү – элек башны уң якка борып (бу вакытта күз уң иңбашына карый), «*Әссәләмү гәләйкүм үә рахмәтүЛлааһ*» дип әйтелә.

10. Шулай ук башны сул якка борып (бу вакытта күз сул иңбашына карый), «*Әссәләмү гәләйкүм үә рахмәтүЛлааһ*» дип әйтелә.

11. Кулларны, уч төпләрен өскә каратып, иң башына кадәр күтәреп, сәлам догасы укыла: «*Әллааһүммә әнтәссәләәмү үә минкәссәләәмү тәбәрактә йә зәл җәләәли үәл икрам*». Моннан соң учларыбыз белән битне сыпырып куябыз.

Ахшам намазының 3 рәкәгать фарызы шулай тәмамлана.

Ахшам намазының 2 рәкәгать сөннәте

Бу намаз иртәнге намазның ике *рәкәгать сөннәте* кебек үк укыла. Бары тик нияте белән генә аеры-

www.darul-kutub.com

ла: ««Аллаһы ризалыгы өчен ахшам намазымның 2 *рәкәгать сөннәтен* үтәргә ният кылдым, йөземне юнәлдердем кыйбла тарафына, халисан лилЛәһи Тәгалә» дип ниятләп башлана.

Ястү (ясига) намазы

Ястү (ясига) намазы 4 *рәкәгать фарыздан* һәм 2 *рәкәгать сөннәттән* тора.

Ястү намазының фарызы

Ястү намазының *фарызы өйлә* намазының *фарызы* кебек үк укыла. Бары тик нияте белән генә аерыла: ««Аллаһы ризалыгы өчен ястү намазымның 4 *рәкәгать фарызын* үтәргә ният кылдым, йөземне юнәлдердем кыйбла тарафына, халисан лилЛәһи Тәгалә» дип ниятләп башлана.

Ястү намазының сөннәте

Ястү намазының ике *рәкәгать сөннәт*е иртәнге намазның ике *рәкәгать сөннәте* кебек үк укыла. Бары тик нияте белән генә аерыла: ««Аллаһы ризалыгы өчен ястү намазымның 2 *рәкәгать сөннәтен* үтәргә ният кылдым, йөземне юнәлдердем кыйбла тарафына, халисан лилЛәһи Тәгалә» дип ниятләп башлана.

Витр намазы

Витр намазы 3 *рәкәгатьтән* тора. Аны ястү намазыннан соң укыйлар.

www.darul-kutub.com

Витр намазы башка намазлардан үзенең 3 нче *рәкәгатендә* «Әл-Фәтиха» сүрәсеннән соң тагын бер Коръән сүрәсен укыгач, «*Әллааһү Әкбәр*» дип кереш тәкбир әйткәндәге кебек кулларны күтәреп, аннары кабат кендек астына баглагач, «Кунут» догасын уку белән аерыла. Аннан соң «*Әллааһү Әкбәр*» дип *ро-кугъка* китәргә кирәк.

Витр намазының укылу тәртибе

1 нче *рәкәгать:*

1. *Кыйблага* карап, аяк араларын 4 бармак киңлеге калдырып басарга.

2. Ният кылу: «Аллаһы ризалыгы өчен 3 *рәкәгать* витр вәҗеб намазымны үтәргә ният кылдым, йөземне юнәлдердем кыйбла тарафына, халисан лилЛәһи Тәгалә».

3. «*Әллааһү Әкбәр*» сүзләре белән кереш *тәкбир* әйтелә. Уч төпләрен *Кыйблага* каратып, баш бармакның очы колак йомшагына тиярлек итеп, ирләр кулларын күтәрәләр. Хатын-кызлар исә, уч төпләрен *Кыйблага* каратып, бармаклар җыелган килеш, кулларын иңбашы турысына күтәрәләр.

4. *Кыям – тәкбирдән* соң басып тору. Куллар багланган, күзләргә *сәҗдә* урынына карау тәкъдим ителә. Ирләргә уң кулны сул кул өстенә куеп, баш һәм чәнти бармаклар белән сул кулны беләзектән то-тып, бераз кендектән түбәнрәк итеп куярга кирәк. Хатын-кызлар, уң кулны шулай ук сул кул өстенә куеп, күкрәк турысында тоталар.

5. *Кыямда* (басып торганда), бер-бер артлы «Сөбхәәнәкә» догасы, «әгүүзү, бисмилләһ», «Әл-Фәтиха» һәм Коръәннән берәр сүрә укыла.

6. «Әллааһү Әкбәр» сүзләре белән рөкугъка иеләбез (билдән бөгеләбез). Рөкугъта:

Сөбехәәнә рабби әл Газыйм – дип 3 тапкыр укыла.

Ирләр рөкугъта бармаклары таралган хәлдә кулларын тез башларына куялар һәм аякларын да, аркаларын да туры тоталар. Хатын-кызларның тезләре һәм аркалары бераз (тулаем түгел) бөгелә, бармаклары җыелган хәлдә тезләренә куела.

7. *Рөкугътан* турайганда: «*СәмигАллааһү лимән хәмидәһ*», дип, тулаем тураеп беткәч: «*Раббәнә ләкәл хәмде*», – дип әйтелә.

8. *Сәҗдә* – җиргә башны куеп бөгелү. «Әллааһү Әкбәр» дип әйтеп, идәнгә элек тез башлары белән төшү, аннары кулларның учларын кую, аннары маңгай һәм борынны тидерү; сәҗдәдә баш ике кулның арасында була, аяклар җирдән аерылмыйлар, күзләр борын очына карыйлар.

Сәҗдәдә: «*Сөбхәәнә Рабби әл Әгъләә*», – дип 3тапкыр кабатлана.

Сәҗдәдә ирләрнең терсәкләре җиргә тидерелми һәм кабыргаларга тимичә, бераз як якка аерылып тора. Аяк бармаклары кыйбла тарафына юнәлтелә. Хатын-кызларның терсәкләре кабыргаларына кысылып, терсәкләре җиргә таянган, аяклары ирләрнекенә охшаш куелган.

9. *Кугуд* (ике *сәҗдә* арасында утырып тору): «Әллааһү Әкбәр» сүзләре белән маңгайны җирдән аерып, тез өсте утырып тору. Куллар тез өстенә куела, күзләр тез башларына карый.

Ирләр сул аяк табанына утыра, уң аякның табаны бармаклары бөгелеп, кыйблага юнәлтелгән рәвештә бастырылып куела; хатын-кызлар, ике аякны да уң якка чыгарып куеп, сул ботка утыралар, аяк бармаклары кыйблага карап тора.

10. *«Әллааһү Әкбәр»* сүзләре белән икенче *сәҗдә* кылына һәм: *«Сөбхәәнә Рабби әл Әгъләә»*, – дип 3 тапкыр әйтелә.

11. *Сәҗдәдән* чыгу тәртибе. Элек башны күтәрелә, аннары куллар, соңынтын тез башларын җирдән аерып аягүрә басыла. Күтәрелеп торганда, *«Әллааһү Әкбәр»* дип әйтеп (икенче *рәкәгатьне* укырга әзерләнү) һәм *кыямда* (басып торганда) кулларны корсакка (ирләргә) яки күкрәккә (хатын-кызларга) куярга.

2 нче *рәкәгать*:

1. Басып, бер-бер артлы *«Бисмилләәһ»*, *«Әл-Фәтиха»* сүрәсен һәм Коръәннән берәр сүрә укырга.

2. Беренче *рәкәгатьтәге* кебек, *«Әллааһү Әкбәр»* сүзләре белән билдән бөгелү һәм: *«Сөбхәәнә рабби әл Газыйм»* – дип 3 тапкыр әйтергә.

3. Турайганда: *«СәмигАллааһү лимән хәмидәһ»* дип, тулысынча тураеп беткәч: *«Раббәнә ләкәл хәмде»* дип әйтергә.

www.darulkutub.com

4. «*Әллааһү Әкбәр*» дигән сүзләр белән *сәҗдәгә* китәргә. *Сәҗдәдә «Сөбхәәнә Рабби әл Әгъләә»*, — дип 3 тапкыр әйтергә.

5. «*Әллааһү Әкбәр*» дип *сәҗдәләр* арасында торып утыру.

6. «*Әллааһү Әкбәр*» дигән сүзләр белән икенче *сәҗдәгә* китәргә һәм «*Сөбхәәнә Рабби әл Әгъләә*» дип 3 тапкыр әйтергә.

7. Утырып тору. «Әллааһү Әкбәр» сүзләре белән сәҗдәдән күтәрелеп, тез өсте утыру. Куллар тез өстенә куела, күзләр тез башларына карый.

Ирләр сул аяк табанына утыра, уң аякның табаны бармаклары бөгелеп, кыйблага юнәлтелгән рәвештә бастырылып куела; хатын-кызлар, ике аякны да уң якка чыгарып куеп, сул ботка утыралар, аяк бармаклары кыйблага карап тора.

8. Утырган килеш, «Тәшәһһүд» догасын укырга (бу беренче утыру булып санала).

«*Әллааһү Әкбәр*» дигән сүзләр белән өченче *рәкәгатьне* уку өчен торып басарга.

3 нче *рәкәгать:*

1. *Кыямда* (басып торганда), бер-бер артлы «бисмилләһ» әйтеп, «Әл-Фәтиха» сүрәсе һәм Корьәннән берәр сүрә укыла.

2. «*Әллааһү Әкбәр*» сүзләре белән (кереш *тәкбирне* әйткәндәге кебек итеп) куллар колак яфрагы турысына кадәр күтәрелә, аннары тагын куллар төшерелеп, корсакка баглана.

3. «Кунут» догасы укыла.

4. «Әллааһү Әкбәр» сүзләре белән рөкугъка иеләбез (билдән бөгеләбез). Рөкугъта:

Сөбехәәнә рабби әл Газыйм – дип 3 тапкыр укыла.

Ирләр рөкугъта бармаклары таралган хәлдә кулларын тез башларына куялар һәм аякларын да, аркаларын да туры тоталар. Хатын-кызларның тезләре һәм аркалары бераз (тулаем түгел) бөгелә, бармаклары җыелган хәлдә тезләренә куела.

5. *Рөкугътан* турайганда: «*СәмигАллааһү лимән хәмидәһ*», – дип әйтелә. Тулаем тураеп беткәч: «*Раббәнә ләкәл хәмде*», – дип әйтелә.

6. *Сәҗдә* – җиргә башны куеп бөгелү. «Әллааһү Әкбәр» дип әйтеп, идәнгә элек тез башлары белән төшү, аннары кулларның учларын кую, аннары маңгай һәм борынны тидерү; сәҗдәдә баш ике кулның арасында була, аяклар җирдән аерылмыйлар, күзләр борын очына карыйлар.

Сәҗдәдә: «*Сөбхәәнә Рабби әл Әгъләә*», – дип 3 тапкыр кабатлана.

Сәҗдәдә ирләрнең терсәкләре җиргә тидерелми һәм кабыргаларга да тимичә, бераз як якка аерылып тора. Аяк бармаклары кыйбла тарафына юнәлтелә. Хатын-кызларның терсәкләре кабыргаларына кысылып, терсәкләре җиргә таянган, аяклары ирләрнекенә охшаш куелган.

7. *Кугуд* (ике *сәҗдә* арасында утырып тору): «Әллааһү Әкбәр» сүзләре белән маңгайны җирдән аерып, тез өсте утырып тору. Куллар тез өстенә куела, күзләр тез башларына карый.

www.darul-kutub.com

Ирләр сул аяк табанына утыра, уң аякның табаны бармаклары бөгелеп, кыйблага юнәлтелгән рәвештә бастырылып куела; хатын-кызлар, ике аякны да уң якка чыгарып куеп, сул ботка утыралар, аяк бармаклары кыйблага карап тора.

8. «*Әллааһү Әкбәр*» сүзләре белән икенче *сәҗдә* кылына һәм 3 тапкыр: «*Сөбхәәнә Рабби әл Әгъләә*», – дип әйтелә.

9. Соңгы утырып тору. «*Әллааһү Әкбәр*» сүзләре белән *сәҗдәдән* күтәрелеп, тезгә торып утыру. Кулларны тез башларына куярга, күзләр ботка карый. Ирләр сул аякка утыра, уң аякның бармаклары бөгелеп, *Кыйблага* юнәлтелә. Хатын-кызлар сул ботка утыралар, ике аякны да җыеп аска тыгалар, аяк бармаклары бөгелеп, *Кыйблага* юнәлтелә.

10. Утырган килеш, «*Тәшәһһүд*» догасын, «*Салават*» һәм «*Раббәнә*» догасын укыла.

11. *Сәлам* бирү – элек башны уң якка борып (бу вакытта күз уң иңбашына карый), «*Әссәләмү гәләйкүм үә рахмәтүЛлааһ*» дип әйтелә.

12. Шулай ук башны сул якка борып (бу вакытта күз сул иңбашына карый), «*Әссәләмү гәләйкүм үә рахмәтүЛлааһ*» дип әйтелә.

13. Кулларны, уч төпләрен өскә каратып, иң башына кадәр күтәреп, сәлам догасы укыла: «*Әллааһүммә әнтәссәләәмү үә минкәссәләәмү тәбәрактә йә зәл җәләәли үәл икрам*». Моннан соң учларыбыз белән битне сыпырып куябыз.

www.darul-kutub.com

ЭЧТӘЛЕК

КЕРЕШ СҮЗ 3

ТӘҺАРӘТ..9
Тәһарәтнең шартлары 9
Тәһарәтнең фарызлары 9
Тәһарәтнең сөннәтләре 10
Тәһарәтнең әдәпләре 15
Тәһарәтнең мәкруһлары (киңәш ителми торган эшләре) 18
Тәһарәтне боза торган эшләр..19

ГОСЕЛ 23
Госел коенуның вакыты һәм сәбәпләре..23
Госелнең фарызлары 24
Госелнең сөннәтләре 25
Госел төрләре..26

МӘСЕХ 28
Мәсехне бозучы нәрсәләр 28

ТӘЯММҮМ 30
Тәяммүмнең шартлары 32
Тәяммүм кылуның билгеләре..33
Тәяммүмнең фарызлары..33
Тәяммүмнең сөннәтләре..34
Тәяммүмне бозучы нәрсәләр..35

www.darul-kutub.com

НАМАЗ 36
Намаз вакытлары 37
Намазның фарызлары 38
Намаз шартлары 38
Намазның рөкеннәре......................................40
Намазның вәҗибләре 41
Намазның сөннәтләре 43
Намазның мөстәхәбләре
(намаз вакытында хупланган гамәлләр).................50
Намазны бозучы нәрсәләр................................52
Сәһү сәҗдәсе (намазда ялгышканда
кылына торган сәҗдә) 54
Намазны кайчан бозарга мөмкин? 56

АЗАН ҺӘМ КАМӘТ...57
Азанның төп шартлары 57
Азанның әдәпләре...57

ҖӘМӘГАТЬ НАМАЗЫ 60
Җәмәгать намазларында имам булыр өчен тиешле
шартлар 60
Җәмәгать намазында имам өчен
куелган таләпләр..60
Моктәди (имамга ияреп укучы)...........................61
Имам булырга лаеклы кешеләр...........................64
Имамлыкка мәкруһ булган
(катгый хупланмаган) кешеләр...........................64
Мәчеткә, җәмәгать намазына бармаска
рөхсәт ителгән сәбәпләр...................................65
Мәчетнең әдәпләре..65

www.darul-kutub.com

Витр намазы 69
Сөннәт намазлары 70

НАМАЗДАН СОҢ КЫЛЫНАСЫ

ЗИКЕР ҺӘМ ТӘСБИХЛӘР 74
Намаздан соң зикер һәм тәсбихләрне
җәмәгать белән үтәү 77

НӘФЕЛ (ӨСТӘМӘ) НАМАЗЛАРЫ.........................79
Нәфел намазларын укырга
ярамаган вакытлар...81
Юлда барганда намаз уку
турында берничә сүз 82
Тиләвәт сәҗдәсе...83

ҖОМГА НАМАЗЫ 84
Җомга намазы кемнәргә фарыз 84
Җомга намазының төп шартлары 85
Җомга намазының сөннәтләре 86
Җомга намазының мәкруһлары 86

ГАЕТ (БӘЙРӘМ) НАМАЗЛАРЫ 87
Гает намазын уку тәртибе..87
Бәйрәм көннәрендә фарыз
намазлардан соңгы тәшрик тәкбирләре 88
Бәйрәм көннәренә бәйле сөннәт гамәлләр 89

СӘФӘР НАМАЗЫ 90
Хәвеф намазы (сугыш кырындагы намаз) 91
Каза намазы 93
Кайсы очракларда каза намазын кылу ярамый 93
Хаста, авыру кешенең намазы 94

ҖЕНАЗА НАМАЗЫ 95
Кеше үлгәч үтәлә торган беренче гамәлләр 95
Мәетне юу (госел коендыру) шартлары 95
Мәетне юу (госел коендыру)..................................97
Кәфен 98
Җеназа намазы 98
Җеназа намазының фарызлары............................99
Җеназа намазының сөннәтләре............................99
Каберләрне зиярат итү тәртибе...........................100

НАМАЗДА УКЫЛА ТОРГАН КЫСКА СҮРӘЛӘР,
ДОГА, ЗИКЕРЛӘР ҺӘМ ТӘСБИХЛӘР 102
Азан һәм Камәт 102
Азан...102
Камәт...104
Азаннан соң укыла торган дога 105
Намазда укыла торган Тәкбир тәхримә
(кереш тәкбир) 106
Истифтәһ догасы
(Сәнә, сөбхәнәкә)..106
«Әл-Фәтиха» сүрәсе 106

www.darul-kutub.com

Рөкугъта укыласы тәсбих 107
Рөкугътан турайганда 108
Тулысынча тураеп беткәч 108
Сәҗдәдә укыласы тәсбих 108
Салават...109
Раббәнә догасы 110
Сәлам 110
Сәлам догасы 110
Тәсбих 110
Аять әл Көрси...111
Тәсбих догасы (намаз ахырында,
тәсбих тарткач укыла)..113
Кунут догасы (Витр намазында укыла)..................114
Намазда кулланыла торган Коръән сүрәләре
«Әл-Инширах» сүрәсе 115
«Әл-Фил» сүрәсе 116
«Әл-Курайш» сүрәсе..117
«Әл-Мәгун» сүрәсе..117
«Әл-Кәүсәр» сүрәсе...118
«Әл-Кәфирун» сүрәсе..119
«Ән-Нәсыр» сүрәсе 119
«Әл-Мәсәд»..120
«Әл-Ихлас» сүрәсе 120
«Әл-Фәләкъ» сүрәсе 121
«Ән-Нәс» сүрәсе..121

2, 3 ҺӘМ 4 РӘКӘГАТЬЛЕ НАМАЗЛАРНЫ

УКУ ҮРНӘКЛӘРЕ 123
2 рәкәгатьле намаз..123
Иртәнге намазның 2 рәкәгать сөннәте.................123

www.darul-kutub.com

Иртәнге намазның 2 рәкәгать фарызы..................127
4 рәкәгатьле намазлар 128
Өйлә (зухр) намазы 128
Өйлә намазының 4 рәкәгать фарызы 134
Өйлә намазының 2 рәкәгать сөннәте 141
Ахшам (мәгъриб) намазы.......................................142
Ахшам намазының 3 рәкәгать фарызы..................142
Ахшам намазының 2 рәкәгать сөннәте..................146
Ястү (ясига) намазы...147
Ястү намазының фарызы 147
Ястү намазының сөннәте 147
Витр намазы 147
Витр намазының укылу тәртибе............................148

www.darul-kutub.com

www.darul-kutub.com